

# TOIMINTAKERTOMUS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

## Osmo "Toppo" Santamäki

17.2.-20.3.2022

Tornionlaakson museolla  
I Tornedalens Museum

TORNIONLAAKSON MUSEO  
TORNEDALENS MUSEUM

Aineen taidemuseo  
The Aine Art Museum



## SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM

8.4.-21.8.2022

Tornionlaakson museossa  
I Tornedalens museum



TORNIONLAAKSON MUSEO  
TORNEDALENS MUSEUM



Interreg  
Nord  
Lapland Regional Development Fund



LAPIN LIITTO



REGION  
NORRBOTTEN

## Sinun maailmanperintösi Ditt världsarv Your World Heritage

TORNIONLAAKSON MUSEOSSA  
PÅ TORNEDALENS MUSEUM

15.9.2022 - 8.1.2023



Interreg  
Nord  
Lapland Regional Development Fund



REGION  
NORRBOTTEN



THE NORTH COUNTRIES OF THE WORLD HERITAGE  
STRUVE GEODETIC ARC



TORNIONLAAKSON MUSEO  
TORNEDALENS MUSEUM

## SISÄLLYS – INNEHÅLL

1 YLEISTÄ .....	3
1.1 Rajanylinen museohallinto .....	3
1.2 Alueellinen vastuumuseo .....	3
1.3 Museon toiminta-ajatus, visio ja arvot.....	3
2 HENKILÖSTÖ .....	4
3 KOKOELMAT .....	5
3.1 Esinekokoelmat .....	6
3.2 Valokuva- ja arkistokokoelmat .....	6
4 NÄYTTELYTOIMINTA.....	7
4.1 Perusnäyttelyn täydennys ja englanninkielinen opaskirja .....	7
4.2 Vaihtuvat näyttelyt.....	8
4.3 Museon omat kiertonäyttelyt muualla.....	8
4.4 Verkkonäyttelyt ja -opastukset .....	9
5 YLEISÖTYÖ JA TAPAHTUMAT .....	10
5.1 Museopedagogiikka.....	10
5.2 Tapahtumat ja yleisöluennot.....	11
5.3 Tornion kulttuurisuunnistus .....	13
5.4 Muisteluskokki.....	15
5.5 Ryhmä- ja koululaisvierailut .....	15
6 ALUEELLINEN VASTUUMUSEOTYÖ .....	16
6.1 Alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä .....	17
6.2 Lapin museoiden etäkahvit .....	19
6.3 Kulttuuriympäristötehtävä .....	20
6.4 Rakennettu kulttuuriympäristö .....	21
6.5 Arkeologinen kulttuuriperintö.....	21
6.6 Lausunnot .....	22
6.7 Menneisyyden metsästäjät Muoniossa Mullankaivajat-hanke.....	23
6.8 Maailmanperintö Struven ketju .....	24
7 KOULUTUKSET JA MUSEOAMMATILLISET TAPAAMISET .....	24
8 VERKOSTOT, TYÖRYHMÄT, HANKKEET JA SEMINAARIT.....	25
9 MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN .....	26
<b>1 ALLMÄNT</b> .....	28
<b>1.1 Den gränsöverskridande museistyrelsen</b> .....	28
<b>1.2 Regionalt ansvarsmuseum</b> .....	28
<b>1.3 Museets verksamhetsidé, vision och värdegrunder</b> .....	28
<b>2 PERSONAL</b> .....	29
<b>3 SAMLINGAR</b> .....	30
<b>3.1 Föremålssamlingar</b> .....	31

3.2 Foto- och arkivsamlingar .....	31
<b>4 UTSTÄLLNINGSVERKSAMHET.....</b>	<b>32</b>
4.1 Basutställningens komplettering och en guidebok på engelska .....	32
4.2 Tillfälliga utställningar.....	33
4.3 Museet egna utställningar som lånades ut .....	33
4.4 Webbutställningar och -guidningar .....	34
<b>5 ARBETE MOT ALLMÄNHETEN.....</b>	<b>35</b>
5.1 Museipedagogik .....	35
5.2 Evenemang och föreläsningar för allmänheten .....	36
5.3 Kulturorientering i Torneå .....	38
5.4 Minnesportfölj.....	40
5.5 Grupp- och skolbesök.....	40
<b>6 ARBETE SOM REGIONALT ANSVARSMUSEUM .....</b>	<b>41</b>
6.1 Utvecklingsuppdraget angående regional museiverksamhet .....	42
6.2 Distansfika för Lapplands museer.....	44
6.3 Kulturmiljöuppdraget.....	45
6.4 Bebyggd kulturmiljö .....	45
6.5 Arkeologiskt kulturarv.....	46
6.6 Yttranden .....	46
6.7 Menneisyuden metsästäjät i Muonio Mullankaivajat-projekt .....	47
6.8 Världsarvet Struves meridianbåge .....	48
<b>7 UTBILDNINGAR OCH MUSEIPERSONALENS YRKESINRIKTADE MÖTEN.....</b>	<b>48</b>
<b>8 NÄTVERK, ARBETSGRUPPER, PROJEKT OCH SEMINARIER .....</b>	<b>50</b>
<b>9 MARKNADSFÖRING OCH INFORMATION.....</b>	<b>51</b>
<b>LIITE 1 / BILAGA 1 .....</b>	<b>53</b>

## 1 YLEISTÄ

Vuosi 2022 oli Tornionlaakson museon 108. toimintavuosi. Vuonna 1914 perustettu kulttuurihistoriallinen museo kunnallistettiin 1975 ja kuusi vuotta myöhemmin Suomen opetusministeriö nimesi museon Länsipohjan maakuntamuseoksi. Tornion ja Haaparannan kaupunkien välinen museoyhteistyösopimus tuli voimaan vuoden 2014 alusta. Tornionlaakson museo aloitti alueellisena vastuumuseona ja uudistetulla nimellä 1.1.2020. Museon toiminta-alue käsittää Tornionlaakson kunnat Simosta Muonioon.

Vuonna 2022 palaututtiin koronavuosista. Pitkään suljettuna ollut raja Ruotsiin aukesi 23.2.2022. Tämä näkyi museon kävijöissä ruotsalaisten vierailijoiden määrän nousussa. Alueellisen vastuumuseon työssä tavoitimme erityisesti Muonion ja Tervolan asukkaita. Muoniossa järjestettiin elo-syyskuussa arkeologinen Mullankaivajat-hanke ja yhteistyönäyttely ”Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Pohjoisten tunturikarjojen historia, nykypäivä ja tulevaisuus” oli esillä Tervolan Louella sekä Ruotsissa Gävlessä ja Luulajassa. Kokoelmatyötä päästiin tekemään uudella ohjelmalla, kun saimme käyttöömmä MuseumPlus-kokoelmanhallintajärjestelmän. Vuoden aikana päivitettiin myös museon pelastussuunnitelma sekä tehtiin riskien ja varojen arviointi.

### 1.1 Rajanylinen museohallinto

Museo toimii Tornion kaupungin elämänlaatulautakunnan alaisuudessa. Vuoden 2014 alussa perustettu rajanylinen johtokunta vastaa Tornionlaakson museon – Tornedalens museumin kehittämisestä.

Tornionlaakson museo on maailman ainoa rajanylinen, kahden maan yhteinen museo. Haaparannan ja Tornion kaupunkien yhteistyösopimuksen mukaan museon johtokunnassa on jäseniä sekä Tornionista (3) että Haaparannalta (2). Puheenjohtaja on Tornionista ja varapuheenjohtaja Haaparannalta. Johtokunta kokoontui neljä kertaa. Tornionista jäseninä olivat Karoliina Harjuoja pj., Vilho Junnola ja Sirpa Kokkonen. Haaparannalta johtokunnan jäseninä olivat Niklas Olsson vpj. ja Per Eriksson. Tornion kaupunginhallituksen edustajana on ollut Jari Sainmaa. Lisäksi kokouksiin osallistuivat Tornion sivistystoimenjohtaja Tarja Konola-Jokinen ja Haaparannan hallintopäällikkö (förvaltningschef) Arja Martinviita. Museon henkilökunnasta olivat mukana museonjohtaja Titta Kallio-Seppä esittelijänä ja museolehtori Joni Karjalainen sihteerinä.

### 1.2 Alueellinen vastuumuseo

Tornionlaakson museo on toiminut vuoden 2020 alusta alueellisena vastuumuseona. Alueellinen vastuu sisältää alueellisen museotoiminnan edistämistehtävän ja alueellisen kulttuuriympäristötehtävän Kemin, Keminmaan, Kolarin, Muonion, Pellon, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion alueilla.

### 1.3 Museon toiminta-ajatus, visio ja arvot

Vuoden aikana määrittelimme strategiaamme vuoteen 2030: mikä toiminta-ajatuksemme on, mitä haluamme olla ja mitä arvoja työyhteisönä kannatamme:

**Toiminta-ajatuksemme – Missiomme:** *Tornionlaakson museo – Tornedalens museum on väylä Tornionlaakson kulttuuriperintöön.*

**Mitä haluamme olla – Visiomme:** *Tornionlaakson museo – Tornedalens museum on rajaton kohtaamispaikka ja meän kulttuuriperinnön vahva muisti.*

**Mihin uskomme, mitä olemme – Arvomme:** *Olemme keskusteleva, asiantunteva, avoin ja utelias museo ja työyhteisö. Olemme alueemme kulttuuriperinnön asiantuntija ja otamme rohkeasti kantaa jokivarsien kulttuuriperintöä koskeviin asioihin. Kohtaamme yleisön ja sidosryhmät kuunnellen. Avaamme tietosisältöjämme ja olemme avoimia uusille asioille. Innostumme ja seuraamme aikaamme.*

## 2 HENKILÖSTÖ

Museolla työskenteli vuoden aikana henkilötyövuosina laskettuna yhteensä 12,5 työntekijää.

Museonjohtajana toimi FT, KTM Titta Kallio-Seppä. Museon avoinnapidosta vastasi museoassistentti Sisko Kalliokoski. Toimistosihteerinä museolla oli merkonomi Outi Johansson. Museomestareina toimivat Mikko Saarenpää (34 %) ja Pasi Makslahti (45 %). Arkistoista ja valokuvista vastaavan vs. amanuenssin tehtävää hoiti FM Lauri Posio 31.8. saakka. Syyskuusta lähtien tehtävää hoiti FM Riikka Pyykkö. Kokoelmista vastaavana amanuenssina toimi FM Saija Pietiläinen. Museolehtorin sijaisuutta hoiti FT Eila Rantonen 16.1. saakka ja FM Joni-Pekka Karjalainen aloitti vakituisena museolehtorina 17.1.

Tornionlaakson museon alueellisia vastuumuseotehtäviä hoitivat rakennustutkija FM Teija Ylimartimo, aluetutkija FM Terhi Tanska sekä vt. arkeologi FT Annemari Tranberg. Alueelliseen kulttuuriperintötehtävään liittyvässä Mullankaivajat-hankkeessa ”Menneisyyden metsästäjät Muoniossa” työskentelivät FM Tanja Ranta 2 kk ja FM Sami Kuvaja 2,5 kk.

Museon avoinnapidossa työskentelivät myös museoassistentti Jani Eronen 8,5 kk ja museoassistentti FM Virpi Toratti 3,5 kk. Ammattiopisto Lappialta oli museolla yksi kuvallisen puolen opiskelija työharjoittelussa 4 kk. Museolla oli myös TET-harjoittelija yhden viikon ajan. Lisäksi apuna oli teknistä työvoimaa.

Museomestari Mikko Saarenpäälle myönnettiin Suomen museoliiton kultainen ansiomerkki 5.4.2022 Tornionlaakson museolla ja 19.5.2022 Saarenpää sai myös Suomen museoalan korkeimman kunnianosoituksen, Suomen museoliiton mitalin, valtakunnallisilla museopäivillä Ahvenanmaalla ansiokkaasta urastaan Aineen taidemuseon ja Tornionlaakson museon yhteisenä museomestarina.

14.6. museon henkilökunta järjesti työ- ja hyvinvointiretken Luulajaan. Retken aikana tutustuttiin Norrbottenin museon näyttelyihin paikallisten työntekijöiden opastamana sekä osallistuttiin Gammelstadissa opastetulle kierrokselle. 11.8. henkilökunta kokeili lippoamista Kukkolankoskella paikallisten lippoajien kanssa. Käynnillä syvennettiin kokemusosaamista Tornionlaakson historiasta, keskusteltiin lippoamisen tärkeydestä ja tulevasta hakemuksesta Unescon aineettoman kulttuuriperinnön listalle. Museon strategiaa ja vuotta 2023 suunniteltiin yhdessä 7.9. kaupungin Prännärin majalla.

### 3 KOKOELMAT

Kokoelmien osalta vuosi 2022 meni pitkälti Kookos-kokoelmanhallinnan käyttöönoton valmisteluihin ja joulukuussa järjestelmä saatiin tuotantovaiheeseen. Suomen museoliiton Kookos-kokoelmahallinta on kokoelmahallinnan kokonaisratkaisu, joka pitää sisällään MuseumPlus-kokoelmahallintajärjestelmän, varmistetun palvelintilan digitaalisten aineistojen tallentamiseen sekä järjestelmän käytön asiakastuen ja vuosittaiset koulutukset.

Isoin työ on tehty tarkistamalla ja korjaamalla tietoja alkuvuodesta yleisten ohjeiden mukaan ja testimigraation jälkeen päästiin kartoittamaan tarkemmin, miten tiedot siirtyvät uuteen järjestelmään ja korjaamaan ja määrittelemään tarkemmin siirtoihin liittyviä sääntöjä. Tässä kohtaa tehtiin myös korjauksia, jotka olivat välttämättömiä migraation toteutuksen kannalta. Testimigraatiot toteutettiin toukokuun lopussa ja syyskuun lopussa ja näiden migraatioiden jälkeen oli parin kolmen viikon testausjaksot, joissa käytiin läpi tarkemmin tietojen siirtymistä uuteen järjestelmään ja kirjattiin ongelmakohtat ja korjaustarpeet. Työtä on tehty molempien amanuenssien voimin muiden töiden ohessa, mutta pääpaino pyrittiin kohdentamaan järjestelmän vaihtotyöhön erityisesti testausjaksojen ajalla.

Uuden MuseumPlus kokoelmanhallintajärjestelmän käyttöönottoon liittyi kaksi koulutusta, joista toinen pidettiin 29.11. etäkoulutuksena ja toinen 8.12. Tornionlaakson museolla, jolloin paikalle saapui Kookos-tiimistä Salla Rimpinen.

Uuden kokoelmanhallintajärjestelmän myötä pääsemme viimein myös Finnaan. Finna on Suomen kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen hakuportaali. Palvelun kautta kokoelmat saadaan paremmin myös yleisön näkyville ja sinne on mahdollista luoda erilaisia opetuspaketteja. Amanuenssit osallistuivat Finnan järjestämiin museoiden foorumeihin, joita järjestettiin etänä kaksi kappaletta. Finnaan liittyminen mahdollistuu vuosien 2023–2024 aikana.

Kuluneena vuonna olivat voimassa jo aiemmin lainatut Kemin historiallisen museon ja Tornedalens Fiskemuseumin pitkäaikaiset lainat sekä yksi lyhyt laina Pohjan Tytöt ja Sissit ry:lle, yhteensä 9 esinettä. Museon vaihtuviin näyttelyihin lainattiin yksityisiltä henkilöiltä ja laitoksilta yhteensä 26 objektia.

Museo oli jäsenenä ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO:ssa. Tornionlaakson museo kuuluu pooli 2:en, jonka tallennusalue on Yksilö, yhteisö ja julkinen elämä. Amanuenssit osallistuivat TAKO:n kevät- ja syysseminaareihin, kevätseminaariin verkossa ja syysseminaariin toinen paikan päällä Kansallismuseossa ja toinen etänä. Poolikokouksia pidettiin kuluneena vuonna kolme ja kokouksiin osallistui kokoelma-amanuenssi. Lisäksi TAKO yhteistyön pohjalta osallistuttiin kokoelmanhallinnan prosessikuvausten kehittämisen työryhmän kokoukseen sekä Ketterän nykydokumentoinnin ohjeistuksen julkaisuseminaariin. Museo on jatkanut tallennusvastuuseensa kuuluvan valtakunnan rajan ylisen kokoelman kartuttamista, joskin esinepuolella tänä vuonna lähinnä haaparantalaiselle perheelle kuuluneita esineitä sekä tullimiehen kiikarilla. Museo osallistui TAKO-yhteistyössä järjestettyyn Vapauden tallentajat -tempaukseen aiheella vapaus liikkuu.

Molemmat amanuenssit osallistuivat vastuumuseoiden kokoelmavastaavien yhteistyöryhmän (KovaVastuu) kokouksiin. Kokoukset pidettiin kaikki etänä ja niitä oli kolme. Osana alueellista työtä amanuenssit osallistuivat myös alueellista kokoelmapolitiikkaa valmisteleviin kokouksiin, jossa mukana pohjoisen ammatilliset museot. Lisäksi alueelliset museot ovat kokoustaneet

seurakuntien ja kirkkomuseoiden tilanteiden osalta. Kirkkovaltuusto on aktivoitunut seurakuntien hallinnassa olevien kirkollisten esineiden osalta niiden oikeaoppiseen säilytykseen ja ennen kaikkea inventointiin. Tämän puitteissa on museolle tullut joitakin yhteydenottoja alueen seurakunnista. Molemmat amanuenssit osallistuivat Digitoinnin laadunhallinta -koulutuksiin, joista ensimmäinen osa pidettiin 21.11. ja toinen osa 9.12. Digitoinnin laadunhallinta on Museoviraston käynnistämä hanke, jolla pyritään siihen, että museoalalla digitoitavien aineistojen laatu olisi mahdollisimman hyvä ja yhtenäinen. Hankkeen tavoitteena oli julkaista museoiden vapaaseen käyttöön selkokielinen digitoinnin laadunhallinnan ohjeistus.

Amanuenssit ovat lisäksi olleet mukana kaikkien vaihtuvien näyttelyiden suunnittelussa ja rakentamisessa.

### **3.1 Esinekokoelmat**

Tornionlaakson museon kokoelmia hallittiin kokoelmapoliittisen ohjelman pohjalta. Esinepuolella painopiste on ollut vanhan kokoelmanhallintajärjestelmän siivoamisessa ja valmistelussa uuden järjestelmän käyttöönottoa varten sekä uuden järjestelmän opettelussa. Amanuenssi vastaa myös esinetiedusteluja koskeviin kysymyksiin. Esineisiin liittyviä asiantuntijapalveluja annettiin vuoden aikana yhteensä 43, joista asiakaskäyntejä museolla oli 14.

Museon esinekokoelma karttuu pääasiallisesti lahjoituksilla. Kokoelmiin saatiin muun muassa joitain huonekaluja, kuten suvussa kulkenut kehto, sekä erilaisia lasten leikkikaluja sekä lasten vaatteita. Kokoelmiin saatiin myös kemiläiselle Hirmun suvulle kuulunut matto, joka on venäläistä tekoa ja päätyntä todennäköisesti heille I maailmansodan aikoihin. Kokoelma karttui vuoden 2022 aikana 129 esineellä. Museon esinekokoelman kokonaismäärä on 20 596 objektia. Tornionlaakson museon esinekokoelmista on luetteloitu 6 764 kokoelmahallintajärjestelmään ja näistä 6 205 esinettä on digitoitu.

Museolla on esinekokoelmien puolella kolme alakokoelmaa: luonnontieteellinen kokoelma, jota ei aktiivisesti kartuteta sekä taidekokoelma ja arkeologinen kokoelma. Luonnontieteellisen kokoelman lukumäärä on 1 529 objektia. Taidekokoelman kokonaismäärä tällä hetkellä on 181. Näistä on digitoitu 113 kappaletta. Arkeologian alakokoelmasta on digitoitu 349 objektia.

### **3.2 Valokuva- ja arkistokokoelmat**

Vuoden 2022 aikana kokoelmatyössä pääpainona oli kokoelmajärjestelmänvaihtoon liittyvä valmistelutyö ja migraation tarkastustyö. Vs. amanuenssi Lauri Posio järjesti pääosan laajasta Pellon Ponsi ry:n arkistosta. Lisäksi digitoitiin valokuvia jäljennöstitilauksia ja vaihtuvia näyttelyitä varten. Uusia aineistoja otettiin vastaan lahjoituksina. Kuvakokoelmaan saatiin noin 200 lasinegatiivia, jotka ovat 1900-luvun alkupuolelta Ylitorniolta. Painotuotekokoelmaan otettiin suomenkielinen Ameriikan Raamattu, joka on painettu 1890 Yhdysvalloissa. 3MC-Pohjoiset tunturikarjat, Kulttuuriperintö ja geenivarat -hankeyhteistyön myötä arkistokokoelmiin tuli lapinlehmiä koskevan kirjoituskilpailun tekstejä sekä Torniossa eläinlääkäriä 1974–1980 toimineen Ossi Kempaisen kokoelma, joka sisältää pääasiassa lapinlehmiä koskevaa haastattelu-, kuva- ja tekstiaineistoa. Kotiseutuarkistossa oleviin torniolaisten yhdistysten arkistoihin tuli muutamia lisäyksiä, kaikkiaan 0,18 hm.

Valokuva- ja arkistokokoelmiin liittyviä asiantuntijapalveluita annettiin yhteensä 83 kappaletta, joista asiakaskäyntejä museossa oli 26. Jäljennöstitilauksia oli yhteensä 17 kappaletta ja

kuvajäljenteitä toimitettiin 81 kappaletta, pääosa kuvista on annettu maksutta Tornion kaupungin kulttuuritoimijoille. Äänitejäljenteitä myytiin 6 kpl.

Kuvakokoelmien laajuus on 92 478 kappaletta, joista kokoelmanhallintajärjestelmään on luetteloitu 11 518 objektia. Kokoelmaan saatiin lahjoituksena 249 valokuvaa. Museon AV-kokoelmien laajuus on 1188 kappaletta, joista kokoelmanhallintajärjestelmään on luetteloitu 29 äänitettä. Kartta- ja piirustuskokoelman laajuus on 336 kappaletta.

Kirjastoarkisto-kokoelman laajuus on 7370 kappaletta (bibliofiilinen kirjakokoelma, sanoma- ja aikakauslehdet sekä pienpainatteita). Vuodesta 2013 lähtien kartutetun painotuotekokoelman laajuus on noin 300–400 kappaletta, tämän vuoden kartunta oli 24 kappaletta. Kokoelmanhallintajärjestelmään painotuotteista on luetteloitu 262 objektia.

Tornion kotiseutuarkistoon järjestettyjen yhdistys- ja henkilöarkistojen määrä on 136 kappaletta ja sen kokonaislaajuus on 49,76 hyllymetriä. Kaikkiaan asiakaskäytössä on 52,74 hm arkistoaineistoa.

## **4 NÄYTTELYTOIMINTA**

Tornionlaakson museo oli avoinna ti-to 11.00–18.00 ja pe-su 11.00–15.00. Pääsymaksut olivat aikuisilta 5 euroa ja alle 18-vuotiaat pääsivät museoon ilmaiseksi. Tornionlaakson museo on museokorttimuseo. Tornionlaakson museon ja Aineen taidemuseon yhteislippu ei ollut käytössä pääosin vuotta taidemuseon ja kirjaston remontin vuoksi.

Museon näyttelyihin tutustuneita vierailijoita kävi vuoden aikana yhteensä 6645.

### **4.1 Perusnäyttelyn täydennys ja englanninkielinen opaskirja**

Perusnäyttelyä täydennettiin aulaan sijoitetulla Struve-seinäkkeellä, jossa pystyy ilman pääsymaksua vierailemaan virtuaalisesti kahdeksalla Tornion- ja Muonionlaaksossa sijaitsevalla Unescon maailmanperintökohde Struven ketjun pisteellä. Virtuaalimaailman tuottivat yhdessä Tornionlaakson museo, Lapin ammattikorkeakoulu ja The Northern Parts of the World Heritage Struve Geodetic Arc -hanke. Toteutuksen mahdollisti Museoviraston rahoittama Tutkimusmatkailijoiden Tornionlaakso -hanke sekä Interreg Nord -rahoitteinen The Northern Parts of the World Heritage Struve Geodetic Arc -hanke. Seinäkkeeseen tuli myös yleistietoa pohjoisen pisteistä, sekä kartta, kuvamateriaalia ja lisätietoa kahdeksasta pisteestä, joiden taitosta vastasi kuva-artsaaniopiskelija Saana Ikonen.

Varsinaisia avajaisia ei seinäkkeelle pystytty koronatilanteesta johtuen järjestämään, mutta pienimuotoinen tilaisuus järjestettiin 10.2.2022. Syksyn näyttelyn myötä virtuaalimaailmaan lisättiin pohjoisen Ruotsin ja Norjan Struven pisteitä, minkä myötä virtuaalimaailmassa pääsee vierailemaan yhteensä 14 pisteellä.

Perusnäyttelyn tutkimusmatkailijat Tornionlaaksossa osio täydentyi Jouko Alapartasen teoksella Maupertuisista. Teoksen tilasi Maupertuis-säätiö, joka lahjoitti taulun juhlavuoden 2021 kunniaksi Tornion kaupungille ja Tornionlaakson museolle. Jouko Alapartasta ja Maupertuis-säätiön puheenjohtaja Veli-Markku Korteniemeä haastateltiin teoksen osalta ja video on nähtävillä museon Youtube-kanavalla.



Saadun palautteen pohjalta museon perusnäyttelyn englanninkieliset kosketusnäytöillä olleet osiot koostettiin painetuksi kirjaseksi, jota museovieraat voivat lainata vastaanottoaulan tiskiltä tai ostaa halutessaan omaksi. Kirjasessa on myös kartta näyttelytiloista. Taitosta vastasi museolla harjoittelussa ollut kuva-artesaaniopiskelija Saana Ikonen.

## 4.2 Vaihtuvat näyttelyt

### **KUSTAA II AADOLF, 27.8.2021–16.1.2022**

400-vuotisjuhlavuoden näyttely omana tuotantona. Näyttelystä julkaistiin videoitu etäopastus museon Youtube-kanavalla.

### **OSMO "TOPPO" SANTAMÄKI – PIIRROKSIA VANHASTA TORNIOSTA, 17.2.–20.3.2022**

Näyttely Osmo Santamäen töistä, joissa usein oli teemana vanha Tornio. Santamäen työt ovat pääosin akvarelleja ja tussipiirroksia. Näyttelyssä on taulujen lisäksi Santamäen kuvittamia kirjoja, postikortteja ja keramiikkaa. Näyttelystä tehtiin videoitu etäopastus museon Youtube-kanavalle, joka julkaistiin 17.3.2022 pidettynä etäopastuksena yhteistyössä Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen kanssa. Näyttely toteutettiin yhteistyössä Aineen taidemuseon kanssa.

### **SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – POHJOISTEN TUNTURIKARJOJEN HISTORIA, NYKYPÄIVÄ JA TULEVAISUUS, 8.4.–21.8.2022**

Näyttelyssä käsiteltiin karjan ja ihmisen pitkää yhteistä taivalta Pohjolassa pohjoisten alkuperäiskarjarotujen historian käännekohtien, nykytilanteen sekä tulevaisuuden mahdollisuuksien näkökulmista. Näyttely tuotettiin yhteistyössä NordGenin 3MC-hankkeen työryhmän kanssa. Näyttelyn oheisohjelmana päiväkotij- ja koululaisryhmille järjestettiin teemaopastuksia ja -työpajoja. Nuoremmille tarjottiin opastuksen yhteyteen käpylehmäpajaa ja koululaisille esinetunnistuspajaa, jossa oli lemmiin liittyvää esineistöä historian eri vaiheista. Lemmäteeman ympärille järjestettiin myös Laitumelle lasku -tapahtuma samaan aikaan Valkea lehmä -seminaarin kanssa. Näyttelyn tekstit ja kuvat painettiin myös kirjaksi (suomi, ruotsi & englanti), jonka taitosta suurimmaksi osaksi vastasi museon harjoittelija Saana Ikonen.

### **SINUN MAAILMANPERINTÖSI – MAAPALLON MITTAAJIEN JALANJÄLJISSÄ, 15.9.2022–8.1.2023**

Sinun maailmanperintösi kertoi Struven ketjun pohjoisista osista Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, ja sen roolista maapallon mittanauhana. Näyttelyn tuotti Maailmanperintökohde Struven ketjun pohjoiset osat -hanke. Hanke kustansi museon vastuualueen koululaisille ilmaiset bussikyydit näyttelyyn. Näyttelyopastuksesta muodostettiin museolle uusi varattavissa oleva teemaopastus "Tornionlaakson tutkimusmatkailijat". Joulukuussa näyttelytilassa järjestettiin himmelityöpaja, jonka inspiraationa toimi Struven ketju.

## 4.3 Museon omat kiertonäyttelyt muualla

### **KUSTAAN KOLME KAUPUNKIA, 11.1.–6.2.2022 Haaparannan kirjastolla**

Tornion 400-vuotisjuhlavuoden näyttely.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – POHJOISTEN TUNTURIKARJOJEN HISTORIA, NYKYPÄIVÄ JA TULEVAISUUS (suomi-ruotsi) 27.8.–30.11.2022** Louen maatalousoppilaitos (Lappia), Tervola  
Avajaiset järjestettiin yhdessä NordGenin kanssa Tervolan Maalta käsin -messujen yhteydessä. Avajaisissa esiintyi Vilma Jää laulaen karjankutsuhuutoja.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – NORDISKA FJÄLLBOSKAP IGÅR, IDAG OCH IMORGON (englanti-ruotsi) 30.10.2022-12.2.2023** Länsmuseet Gävleborg, Gävle  
Näyttelystä tehty ulkomaille suunnattu versio, jossa suomenkieliset osuudet muutettiin englanninkielisiksi.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – POHJOISTEN TUNTURIKARJOJEN HISTORIA, NYKYPÄIVÄ JA TULEVAISUUS (suomi-ruotsi) 17.12.2022–2.4.2023** Norrbottens museum, Luulaja

#### 4.4 Verkkonäyttelyt ja -opastukset

Vuosi 2022 oli Tornionlaakson museossa lapinlehmän vuosi, mikä näkyi myös museon verkkonäyttelyissä. Snöhvit, Punakorva, Fjellblom-näyttelyyn liittyviä digitaalisia sisältöjä haluttiin nostaa esiin kokoamalla ne kaksikieliseksi verkkonäyttelyksi museon nettisivuille. Sivulle koottiin mm. NordGenin 3MC-projektin sivustolla julkaistujen kirjoitusten linkkejä, projektissa julkaistuja videoita ja haastatteluja, sekä varhaisten lapinlehmien historiasta kertovia tarinakarttoja, ja linkki 3MC-projektissa kehitettyyn Nordic Cows -peliin.

Snöhvit, Punakorva, Fjellblom- näyttelysivulla on vuonna 2022 käyty 117 kertaa ja kaikilla museon verkkonäyttelysivuilla yhteensä 2327 kertaa. Erytisen suosittu on ollut Tornionlaaksolaisia kansanhuonekaluja esittelevä verkkonäyttelykokonaisuus, jonka kaikilla sivuilla oli 2022 yhteensä 1259 kävijää. Näyttely koostuu yhdestä pääsivusta ja 12 alasisusta. Vähiten vierailulla alasisulla on käyty 36 kertaa.

The screenshot shows the website for the exhibition 'Snöhvit, Punakorva, Fjellblom'. The header includes navigation links: Etusivu, Asuminen ja ympäristö, Kulttuuri ja vapaa-aika, Työ ja elinkeinot, Kaupunki ja hallinto, and Kasvatus ja opetus. The main banner features the exhibition title and a circular image of three cows. Below the banner, there is a sidebar menu with categories like Kulttuuri, Kirjasto, Liikunta, Nuorisotyö, Aineen taidemuseo, and Tornionlaakson museo - Tornedalens museum. The main content area is titled 'Verkkonäyttely / Digital utställning' and contains text about the digital exhibition, including a link to a tarinakartta and a link to the Nordic Cows Game. There are also social media icons for Facebook, Twitter, and Instagram.

<https://www.tornio.fi/tornionlaakson-museo/nayttelyt/verkkonayttelyt/snohvit-punakorva-fjellblom/>

Verkkonäyttelyitä täydennettiin myös siirtämällä Meri-Lapin museot -sivustolla olleita sisältöjä museon virallisille kotisivuille. Vuonna 2022 sivuille vietiin mm. torniolaisten sukujen puumerkkejä esittelevät kuvat sekä Tornionlaaksolaisia kansanhuonekaluja.

Transit-verkkonäyttelyiden (julk. 30.4.2020) YouTube-katselut 2022: suomenkielinen +15, ruotsinkielinen +24, vuosina 2020–2022 yhteensä 302 katselukertaa.

Vuonna 2022 julkaistiin museon somekanavilla joitakin etäopastuksia näyttelyihin ja perusnäyttelyyn liittyen:

**17.3.2022 Osmo "Toppo" Santamäki - piirroksia vanhasta Tornioista -näyttelyn opastus**  
Opastaja amanuenssi Saija Pietiläinen, kuvaus ja editointi museolehtori Joni-Pekka Karjalainen. Katsojia vuonna 2022: 244.

**12.5.2022 Opastettu kierros Kustaa II Aadolf -näyttelyyn Tornionlaakson museossa**  
Opastaja vs. museolehtori Eija Rantonen, kuvaus ja editointi aluetutkija Terhi Tanska. Katsojia vuonna 2022: 133.

**19.12.2022 Jouko Alapartasen Maupertuis-muotokuva on uusi lisäys Tornionlaakson museon kokoelmaan**

Haastateltavat taiteilija Jouko Alapartanen ja Maupertuis-säätiön puheenjohtaja Veli-Markku Korteniemi. Haastattelijat museonjohtaja Titta Kallio-Seppä ja aluetutkija Terhi Tanska, kuvaus ja editointi aluetutkija Terhi Tanska ja museolehtori Joni-Pekka Karjalainen. Katsojia vuonna 2022: 93.

## 5 YLEISÖTYÖ JA TAPAHTUMAT

Vuoden 2022 Tornionlaakson museo järjesti runsaasti erilaisia tapahtumia ja muita yleisötilaisuuksia, joihin vielä alkuvuoden aikana vaikuttivat voimassa olevat koronarajoitukset. Vuoden aikana tapahtumien järjestäminen helpottui ja ne otettiin hyvin vastaan myös kävijöiden taholta.

### 5.1 Museopedagogiikka

Museopedagogiaan kuuluvat muun muassa erilaiset opastukset aikuis- ja lapsiryhmille, tapahtumat, näyttelyiden pedagogiset osiot, työpajat ja matkalaukkunäyttelyt. Museon opetustoimintaa järjestetään sekä suomeksi että ruotsiksi ja sen tavoitteena on tornionlaaksolaisen identiteetin vahvistaminen. Museopedagogisessa toiminnassa otetaan huomioon myös kulttuuriympäristökasvatus.

Museon lastennurkkauksessa lapsille oli ympäri vuoden tarjolla erilaisia aktiviteetteja kuten värityskuvia vuodenaikojen ja vaihtuvien näyttelyiden teemojen mukaisesti. Lisäksi lastennurkan vitriiniin sisältöjä päivitettiin vaihtuvien näyttelyiden teemoja kuvastaen.

Perusnäyttelyn kesänavettaan lisättiin osana Snöhvit Punakorva Fjellblom -näyttelyä vihreä nurmimatto, kesänavetan pienoismalli sekä puisia lehmiä, puita ja aitoja. Leikkialueen valmistivat museomestarit Mikko Saarenpää ja Pasi Makslahti. Leikkialue päätettiin jättää pysyväksi osaksi

kesänavettaa tunturikarjanäyttelyn päättymisen jälkeen. Leikkialueen sisällöt kopioitiin ja ne kulkevat myös osana tunturikarjojen kiertonäyttelyä.

Alkuvuodesta museolehtori valmisti perusnäyttelyyn Museobingon ja siitä tehtiin sekä suomen että ruotsinkielinen versio. Museobingossa kävijät etsivät bingoon valittuja esineitä museon perusnäyttelystä ja oppia niistä lisätietoja. Bingoa oli saatavilla museon aulassa. Osana Mullankaivajat -hanketta museolehtori valmisti vastaavanlaisen museobingon myös Muonion kotiseutumuseolle ja tavoitteena on tarjota palvelua myös muille oman vastuualueen kotiseutumuseoille.

Museo oli mukana julkaisemassa kahta mobiilipeliä vuoden aikana. Ensimmäisenä julkaistiin Nordgenin ja 3MC-hankkeen tuottama **Nordic Cows -peli** 27.8. Maaseudulta käsin -messuilla Tervolassa. Pelissä pelaajan tehtävänä on jalostaa tunturikarja ja avittaa sitä selviämään rotupuhtaana 1800-luvulta 2000-luvulle. Toinen peli **Steps of Struve** taas julkaistiin 2.9. osana Maailmanperintökohde Struven ketjun pohjoiset osat -hanketta. Pelissä pelaaja seikkailee Lapissa ja pääsee samalla tutustumaan Struven ketjun pohjoisiin mittauspisteisiin.

Museolehtori osallistui vuoden aikana Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistoimintaryhmän kokouksiin pääosin etänä. Museolehtori kutsuttiin myös mukaan epäviralliseen arkeologian tiedekasvatusverkostoon mukaan suunnittelemaan arkeologian käyttöä opetuksessa ja pedagogisten sisältöjen luomisessa.

## 5.2 Tapahtumat ja yleisöluennot

Muita tapahtumia, oheishjelmia ja luentoja järjestettiin yhteensä 31 kertaa ja niiden yhteenlaskettu osallistujamäärä oli 2154. Striimattuja luentoja järjestettiin neljä ja niitä seurasi 101 katsojaa.

Helmikuun alussa vietettiin **Struven ketju Tornionlaaksossa** -uudisosan avajaisia. Tilaisuus järjestettiin kutsuvierasavajaisina tuolloin voimassa olleiden koronarajoitusten vuoksi. Kutsu kohdennettiin Tornion kotiseutuseuran jäsenistölle. Avajaisiin liittyneet puheenvuorot ja miniluennot striimattiin museon YouTube-kanavalle.

Vuoden aikana keväällä ja syksyllä järjestettiin yhteistyössä Tornion Pohjola Norden ry:n kanssa seitsemän **Kuukauden pohjoismainen elokuva** -näytöstä.

**Talvihehkun** (3.–13.3.) aikaan museolla lanseerattiin uusi **Museobingo** suomeksi ja ruotsiksi. Bingon avulla kaikenikäiset kävijät pystyivät etsimään museosta bingossa olevia esineitä ja tutustumaan niihin tarkemmin. Museobingoa on ollut lanseerauksen jälkeen saatavilla museon aulassa. Talvihehkun ohjelmaan kuuluivat myös lapsiperheille suunnatut **Taikuri Karin** kaksi näytöstä (6.3.).

Huhtikuussa museolla avattiin **Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Pohjoisten tunturikarjojen historia, nykypäivä ja tulevaisuus** -näyttely, joka tuotettiin yhteistyössä NordGenin 3MC – Pohjoiset tunturikarjat. Kulttuuriperintö ja geenivarat -hankkeen kanssa. Toukokuussa (7.5.) hankkeen kanssa järjestettiin **Valkea lehmä -seminaari** Åströmin kartanolla ja samaan aikaan laajemmalle yleisölle **Laitumelle lasku -yleisötapahtuma**. Tapahtumiin saatiin paikalle kaksi Ilmari Majurin lapinlehmää ilahduttamaan yleisöä sekä tarjottiin maistiaisina Arctic Ice Cream Factoryn lapinlehmien maidosta valmistamaa jäätelöä.

Huhti- ja toukokuun vaihteessa järjestettiin myös kaksi luentoa, joista ensimmäinen oli Kalevalan päivänä ylitorniolaisen Kalervo Pääkön **Kalevalan tapahtumat Tornionlaaksossa** -luento (28.4.). Luennolla hän esitti, että erityisesti Kullervon tarinan tapahtumapaikoissa olisi tunnistettavissa myös Tornionlaaksolaisia maisemia. Toukokuun alussa (2.5.) taas Simon Sorgenfrei luennoi ruotsiksi aiheella **De kommer att vara annorlunda svenskar**, jossa keskityttiin Ruotsin ensimmäisiin muslimiuskoihin maahanmuuttajiin.

**Tornio-päivien** aikaan (7.–15.5.) museossa järjestettiin monenlaista toimintaa. Yllä mainitut tunturikarjaan liittyvät tapahtumat olivat myös osa Tornio-päivien ohjelmaa. Lisäksi museolla järjestettiin avoimia opastettuja kierroksia tunturikarjanäyttelyyn. Sunnuntaina 15.5. museo järjesti **Rautakautta Rakanmäellä** -tapahtuman, jonka aikana oululainen Pohjan Väki -historianelävöitysryhmä järjesti museolla työpajan, jossa lapset pääsivät maalaamaan rautakautisia kuvakivien ja kalliomaalauksien kuvia puulevyille. Iltapäivällä julkistettiin Rakanmäen rautakautisten röykkiöiden uusi opastaulu Laivajärvellä. Julkistus järjestettiin yhteistyössä Tornion kotiseutuseuran kanssa ja kaupunki järjesti ilmaisen bussikuljetuksen paikan päälle. Paikalle saapui lähes sata osallistujaa nautiskelemaan kotiseutuseuran kahvista ja Rakanmäen esittelystä. Tornion kaupunginjohtaja leikkasi uudistetun polun nauhan keritsimillä. Tapahtuma ja Rakanmäki saivat niin paljon huomiota, että asiasta uutisoitiin valtakunnallisesti YLEn suorassa aamulähetyksessä keskeltä röykkiöitä.

Museo osallistui myös omalla ohjelmallaan **Peräpohjolan markkinoihin ja Kalottjazz & Blues -tapahtumiin** heinäkuun alussa (1.–2.7.). Museoblues-konserttiperinne jatkui **Julye Blomin** konsertilla, jonka kulttuuritoimisto järjesti perjantaina 1.7. museolla. Peräpohjolan markkinoiden aikaan museolta jalkauduttiin markkina-alueelle ja museolla Tornion kaupungin entinen eläinlääkäri Ossi Kempainen kertoi muistojaan lapinlehmien pelastamisesta 1980-luvulla otsikolla **Lapinlehmän muisteloita: Ossi Kempainen ja lapinlehmien pelastaminen**. Lisäksi museolla järjestettiin avoimia opastuksia tunturikarjanäyttelyyn sekä lapsille käpylehmätyöpaja.

Museo järjesti yhteistyössä Tornion nuorisotoimen kanssa 21.7. **päiväretken Ilmari Majurin kesälaitumelle Pelttarinsaareen**, missä hänen lehmänsä laidunsivat. Ilmari esitteli osallistujille pihapiirinsä rakennuksia, lampaita ja lehmiä.

Heinäkuussa museo järjesti Tornion seurakunnan kanssa kaksi **Tornion hautausmaan opastettua kierrosta** (19. & 21.7.) dosentti Ilkka Teerijoen johdolla. Aivan kuun lopussa (30.7.) museolla **luennoitiin keskiajasta kahden luennon voimin**. Teatteri-ilmaisun ohjaaja Elina Kannelsuvanto luennoi keskiajan pukeutumisesta ja museolehtori Joni-Pekka Karjalainen keskiajan aseista, haarniskoista ja kamppailutaidoista.

**Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Pohjoisten tunturikarjojen historia, nykypäivä ja tulevaisuus** -näyttely päättyi 21.8. Ennen näyttelyn päättymistä museo järjesti **Lehmän lempeä elämä** -esityksen (4.8.), jossa tarinankertoja Riikka Palonen kertoi omia kokemuksiaan sekä kansanperinteestä löytyviä tarinoita lehmistä ja elämästä niiden kanssa. Näytöstä täydensi Richard Raja-Aho musiikillaan.

12.9. järjestettiin Kemin historiallisen museon kanssa yhteistyössä Kemin kulttuurikeskuksessa **luentotilaisuus Kemin lentokentän sodanaikaiseen historiaan** liittyen. Luennoitsija arkeologi Teemu Väisänen teki tuolloin kollegoineen kartoituksia alueella ja kertoi töiden tuloksista ja keräsi muistitietoa paikallisilta.

**Vuoden kolmannen vaihtuvan näyttelyn Sinun kulttuuriperintösi – Maapallon mittaajien jalanjäljissä** avajaisia vietettiin 14.9. Jo edellisenä iltana 13.9. järjestettiin lyhyt **tutustumismatka Perävaaran mittauspisteelle** ja itse avajaispäivän aikana järjestettiin myös monipuolisesti ohjelmaa Struven ketjun teeman ympärille. Aamupäivällä avajaisten **kutsuvieraille esiteltiin Alatornion kirkkoa** ja iltapäivällä Maailmanperintökohde Struven ketjun pohjoiset osat -hanke ja Tornionlaakson museo järjestivät kaikille avoimen **Sinun maailmanperintösi -seminaarin Peräpohjolan opistolla**. Illalla museolla järjestettiin **iltatilaisuus**, jossa avattiin näyttelyn ovet vieraille tarjoilujen kera.

Lokakuussa museolla järjestettiin kaksi kirjanjulkistustilaisuutta. 5.10. julkaistiin **Osmo Pekosen kirja Pohjan Tornio**, johon on koottu eri vuosisadoilta aikalaisten kuvauksia Torniota ja sen ihmisistä. Keskiviikkona 12.10. taas julkaistiin Juha Ylimaunun kirja **Pirtusota ja salakuljettajat : Pohjanlahden tuntematon historia**, jossa keskitytään Pohjanlahden alkoholin salakuljetuksen historiaan. Julkistustapahtumien lisäksi museo järjesti 7.10. **Lapin valkea lehmä -muistelutilaisuuden**, jossa kävijät jakoivat muistojaan ja kokemuksiaan lehmien kanssa. Samalla lanseerattiin teemaan keskittyvien muistojen keruu (osallistujille jaettiin teemakysymyslomake, ja palautuskuori postimerkkeineen muistojen tallentamista varten).

Tornionlaakson museon, Aineen taidemuseon ja Tornion kirjaston perinteinen **Kauhukartano** järjestettiin 3.11. Aineen ja kirjaston remontin takia myös heidän ohjelmansa toteutettiin museon tiloissa. Ohjelmassa oli ennustajanoidan ennustuksia tulevaisuudesta, yrttitietäjän neuvoja, virvatulien etsimistä, kirjaston lukuhetkiä ja Aineen taikamassapaja. Lisäksi Åströmin kartanon kellari oli lavastettu noidan pesäksi. Tapahtuma oli hyvin suosittu ja paikan päällä kävi 720 kävijää.

Tiistaina 8.11. museo jalkautui **Tervolaan Lapin valkea lehmä -muisteluillan** merkeissä keskustellen ja jakaen tarinoita lapinlehmiin ja karjankasvatukseen liittyen. Samalla viikolla (10.11.) museolla järjestettiin **Veli-Pekka Lehtolan kirjailijahaastattelu hänen Entiset elävät meissä -kirjansa** pohjalta. Haastattelijana toimi Hannu Alatalo ja haastattelun tallenne lisättiin museon Youtube-kanavalle tekstitettynä. (Videon katsojat vuonna 2022: 177)

Joulukuussa museolla nautittiin jouluisista ohjelmista. Lauantaina 10.12. pidettiin **Struven ketju aiheinen työpaja**, jossa kävijät tekivät oljista ja pahvipilleistä kolmiomittausketjun muotojen innoittamia himmeleitä. Työpajan materiaalit jätettiin vaihtuvien näyttelyiden saliin avoimeksi työpajaksi loppuvuoden ajaksi. Myös perinteinen **Lucia-kulkue (13.12.) järjestettiin museolla yhteistyössä Kielikoulun kanssa** koronavuosien tauon jälkeen. Juuri ennen joulun rauhoittumista museolla esitettiin kolmena päivänä (18., 20. ja 22.12.) **Kokkokankaan eskareiden ja 3B-luokkalaisten tekemä Tonttuko se siellä kolaa? -elokuva**.

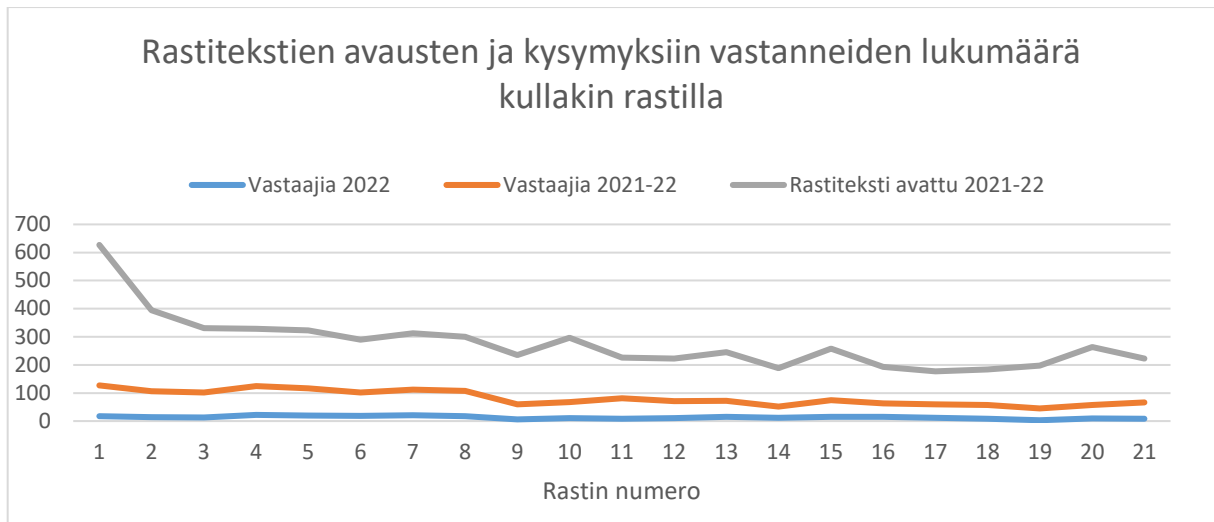
### 5.3 Tornion kulttuurisuunnistus

Tornion 400-juhlavuoden kunniaksi vuonna 2021 yhdessä Alatornion Pirkat -urheiluseuran kanssa toteutettu **Tornion kulttuurisuunnistusreitti** oli vuonna 2022 suosittu erityisesti kesäaikaan. Suosio laski selvästi edellisestä vuodesta, mutta huomionarvoista on, että rasteilla oli kävijöitä lähes joka kuussa, ja että jokaisella rastilla on vuoden aikana käyty useamman kerran (Ks. taulukko ja kaavio alla).

## Rastikysymyksiin vastanneiden lukumäärä kuukausittain vuonna 2022:

<i>Rasti</i>	<i>tammi</i>	<i>helmi</i>	<i>maalis</i>	<i>huhti</i>	<i>touko</i>	<i>kesä</i>	<i>heinä</i>	<i>elo</i>	<i>syys</i>	<i>loka</i>	<i>marras</i>	<i>joulu</i>	<i>Yht.</i>
1		1	1	1	1	3	2	4	4				17
2						10	1	2	1				14
3		1	1			3	1	5	2				13
4				7		7	1	6	1				22
5	1			6		4	2	6	1				20
6			1	6		2	3	5	2				19
7				5		2	1	11	2				21
8			1	6			1	9					17
9							2	4					6
10			1		1		3	5					10
11						5		2	1				8
12				1		7		2	1				11
13			1	1		8		2	3				15
14						9	1	1	1				12
15			1			9	1	2	1	1			15
16						11		3	1				15
17						9	1	1	1				12
18	1					4	1	1	1				8
19						3							3
20					1	6	1	1					9
21						6	1	1					8
<i>Yht.</i>	2	2	7	33	3	108	23	73	23	1	0	0	275

Suunnistuksen käyttäjämäärää voidaan arvioida karkeasti rastitekstien avausten lukumäärän ja rastikysymysten vastausten lukumäärän perusteella. Vuosien 2021 ja 2022 aikana rastitekstit on avattu yhteensä 5318 kertaa, ja rastikysymyksiin on vastattu yhteensä 1780 kertaa. Lukuja vertailtaessa on selvää, että läheskään kaikki rastitekstin avanneet eivät ole vastanneet leikkimielisiin rastikysymyksiin (Ks. kaavio alla). Lukumäärät kertovat vain yksittäisten rastitekstien ja -kysymysten käyttäjämäärän, eivät suunnistajien lukumääriä. Yksittäiset suunnistajat ovat saattaneet kiertää kaikki rastit tai käydä vain yhdellä tai kahdella rastilla. Osa suunnistajista on myös kiertänyt kohteita yhdessä perheenjäsenten tai ystävien kanssa, jolloin yhden linkkiklikkauksen takana voi olla useampi käyttäjä.



Rastikysymyksiin vastanneiden perusteella vuonna 2022 (Ks. taulukko yllä) suosituimpana kuukautena kesäkuussa kaikkien rastien kysymyksiin on vastattu yhteensä 108 kertaa, suosituimpaan rastikysymykseen on vastattu 22 kertaa, ja yhteensä kaikkiin rastikysymyksiin on vuonna 2022 vastattu 275 kertaa. Vuonna 2022 suunnistajien lukumäärä asettunee jonnekin noin 22 ja noin 200 väliin. Taulukon perusteella näyttää siltä, että suunnistajat ovat käyneet rasteja läpi hyvin eri tavoin. Siinä missä joku on ehkä vierailut kuukaudessa yhdellä tai kahdella rastilla, on toinen suunnistaja yrittänyt käydä läpi mahdollisimman monta rastia päivässä. Tämä kertonee myös siitä, että osa kulttuurisuunnistajista on paikallisia asukkaita, ja osa kaupungissa vierailleita. Kulttuurisuunnistus vaikuttaisi siis tavoittaneen molemmat kohderyhmät.

Kulttuurisuunnistus on yhä auki ja sen voi ladata Tornionlaakson museon nettisivuilta (<https://www.tornio.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/tornionlaakson-museo/lisatieto-a-tornionlaaksosta/tornion-kulttuurisuunnistus/>). Vuoden 2023 alussa rastiteksteihin päivitettiin myös englanninkieliset versiot.

## 5.4 Muistelusalikka

**Muistelusalikka** vieraili keväällä 2022 Torniossa Päiväkeskus Saarenhelmessä ja vuodenvaihteessa 2022 Tervolassa, jossa salikkaa käytettiin ikäihmiselle suunnattujen palveluiden lisäksi alkuvuonna 2023 myös kirjastolla lasten satutunnilla esittelemään elämää ”ennen vanhaan”. Käyttäjäpalautteessa salikkaa kehitettiin, osa käyttäjistä tosin olisi toivonut enemmän lapsiin ja lapsuuteen liittyvää sisältöä, kuten leikkejä tai niiden sääntöjä ja leluja.

## 5.5 Ryhmä- ja koululaisvierailut

Museo järjesti yhteensä 137 opastusta, joissa vieraili 2608 henkilöä. Näistä 107 ryhmää ja 2348 osallistujaa olivat päiväkotit, koululais- ja opiskelijaryhmiä. Erilaisia työpajoja järjestettiin 77 ja niihin osallistui 1344 henkilöä.

**Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Pohjoisten tunturikarjojen historia, nykypäivä ja tulevaisuus** -näyttelyä varten toteutettiin teemakierroksia vaihtuvaan näyttelyyn ja työpajoja varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen ryhmille. Osana varhaiskasvatusryhmien opastuksia lapset pääsivät osallistumaan **käpylehmätyöpajaan** ja ottamaan valmiit käpylehmät mukaan päiväkoteihin. Peruskoululaiset taas pääsivät tutustumaan karjankasvatukseen ja lehmiiin liittyviin esineisiin museon kokoelmista ja rekvisiittavarastosta **esinearvuuttelupajassa**. Näyttelyä varten



valmistettiin myös osittain Ahlmanilta saadusta ja osittain harjoittelija Saana Iksen tuottamasta materiaaleista **tehtävävihko**, jota kävijät pystyivät käyttämään omatoimisesti käynnin yhteydessä.

Touko- ja kesäkuun vaihteessa museo pääsi kahden koronavuoden tauon jälkeen jatkamaan **Haaparannan koulujen 2., 5. & 7. luokkien kulttuuriperintövierailuja** (kulturarvbesök). Vierailujen aikana luokille järjestettiin opastetut kierrokset museon perusnäyttelyyn. Opastuksista vastasivat museolehtori Joni-Pekka Karjalainen sekä Haaparannalta Tapio Salo.

**Kulttuuriperintövierailuja jatkettiin elo- ja syyskuun aikana Saivaaran kivikauden kylässä ja Kukkolaforsseniella.** Saivaarassa vierailivat Haaparannan koulujen 3. luokat (30.8.–2.9.) ja heidän kanssaan tutustuttiin kivikauden elämään ja muinaisjäännöksiin erilaisten pisteiden kautta. Museon museolehtori pisteellä lasten kanssa tutkittiin kiviakautisia esineitä ja materiaaleja sekä kokeiltiin miten arkeologisilla kaivauksilla kaivetaan esineitä esiin. Kukkolaforsseniella 4. luokat. (5.–6.9.) tutustuivat saunomiseen, koskikalastukseen sekä Kukkolankoskeen yleisesti. Museolehtori oli opastamassa oppilaita Kukkolaforsseniin myllyjen ja sahan toimintaan.

Osana **Sinun kulttuuriperintösi – Maapallon mittajien jalanjäljissä** -näyttelyä Maailmanperintökohde Struven ketjun pohjoiset osat -hanke kustansi paikallisille kouluille ilmaiset kuljetukset Tornionlaakson museoon. Museolehtori käsikirjoitti opastuksia varten erikoiskierroksen *Tornionlaakson tutkimusmatkailijat (Tornedalens upptäcktsresande genom tiderna)*, joka soveltuu myös teemakierrokseksi perusnäyttelyyn. Opastuksille osallistui kouluja Kemista Pelloon saakka ja opastukset järjestettiin välillä 15.9.–4.10.

Vuoden aikana ryhmille räätälöitiin opastuksia toiveiden mukaisista teemoista. Lentonoitua ja kauniita kummituksia -opastuskierros järjestettiin kaksi kertaa.

## 6 ALUEELLINEN VASTUUMUSEOTYÖ

Vuosi 2022 oli Tornionlaakson museon ensimmäisen alueellisen vastuumuseokauden (2020–2022) viimeinen vuosi. Museon vastuualueeseen kuuluu yhdeksän kuntaa: Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio. Museo on toimialueellaan kulttuuriperinnön asiantuntija alueellisen museotoiminnan edistämistehtävissä ja kulttuuriympäristötehtävissä. Vastuumuseo kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Kulttuuriympäristötehtävissä museo toimii kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena, joka antaa asiantuntijalausuntoja, osallistuu viranomaisneuvotteluihin, antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta.

Alueellisen työn ydinryhmän muodostivat museon arkeologi, rakennustutkija ja aluetutkija. Vuonna 2022 tehtiin suunnitelma ja hakemus seuraavalle aluevastuutoimikaudelle (2023–2026), jossa esitettiin myös korjausrakentamisen asiantuntijan viran perustamista museolle. Museovirasto ja Tornionlaakson museo kävivät 4.4.2022 edellisen kauden selvityksen ja uuden suunnitelman pohjalta neuvottelun, jossa käytiin läpi alueellisen suunnitelman toteutuminen vuosina 2020–2022 ja museon alueellisen toiminnan tehtävät, palvelut ja tavoitteet suunnitelmakaudelle 2023–2026. Neuvotteluun osallistuivat alueellista työtä tekevien

viranhaltijoiden lisäksi museonjohtaja sekä sivistystoimenjohtaja Tarja Konola-Jokinen. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös alueellisten vastuuseumoiden rahoituksesta annettiin 7.11.2022. Tornionlaakson museolle myönnettiin 0,7 henkilötyövuoden lisärahoitus, jonka avulla korjausrakentamisen asiantuntijan virka on mahdollista perustaa. Vuosina 2023–2036 museolla on siten käytössä 4,0 henkilötyövuotta (85% valtionosuus) alueellisen vastuuseumotehtävän hoitamiseen.

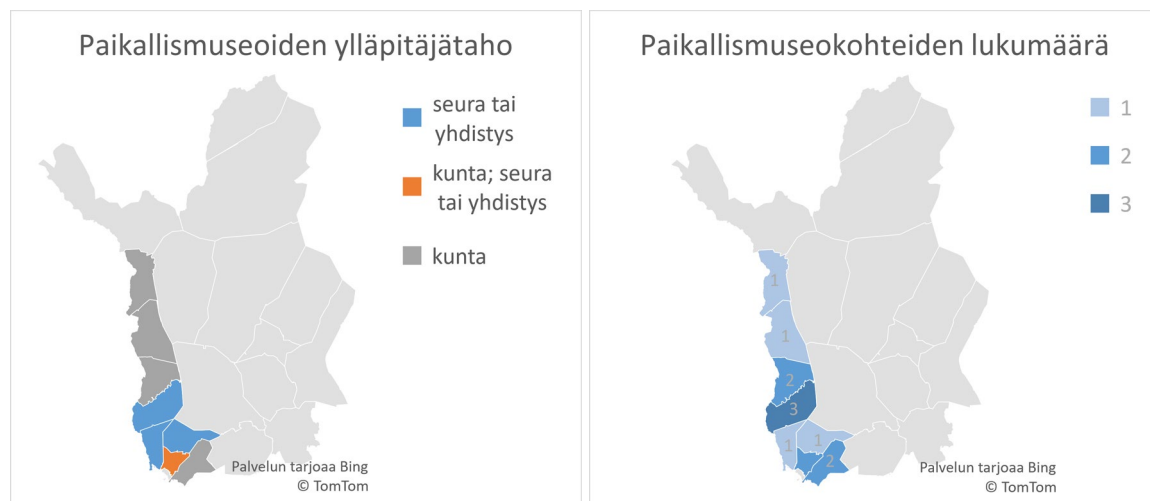
Tornionlaakson museo oli osana Lapin aluevastuuseumoiden yhteistyöverkosta, LAAVAa, johon kuuluvat Tornionlaakson museon lisäksi Lapin maakuntamuseo, Saamelaismuseumo Siida, sekä alueellisia taidemuseotehtäviä hoitavat Kemin taidemuseo ja Rovaniemen taidemuseo. Verkosto kokoontui 2022 yhteensä kaksi kertaa etäkokouksina. LAAVA-kokousten lisäksi pidettiin tarpeen mukaan yhteisiä rajatumpia kokouksia (esim. kulttuuriympäristöasioihin tai LaMu-kahvien järjestämiseen liittyen). Museoiden henkilökunta osallistui myös LaMu-kahveille ja muihin yhteisiin kokouksiin, joissa oli mukana LAAVA-verkoston lisäksi myös muita Lapin museoita.

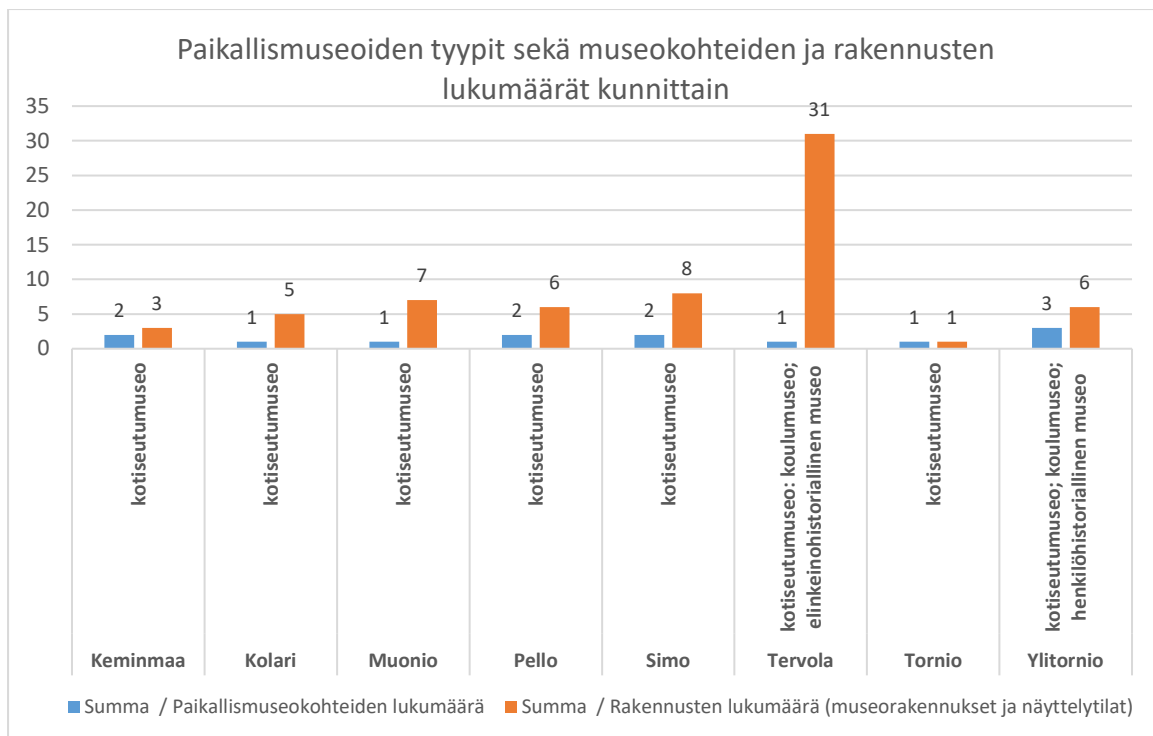
Vuonna 2022 aloitettiin Lapin museoiden kokoelmapoliittinen yhteistyö, jonka tiimoilta ensimmäinen laaja kokoontuminen pidettiin 30.11.2022. Kokouksessa oli mukana osallistujia kahta lukuun ottamatta kaikista Lapin ammatillisesti ylläpidetyistä museoista. Tapaamisessa keskusteltiin yhteisen Lapin museoiden kokoelmapoliittikan tarpeesta, työstämisestä ja etenemistavoista. Työtä jatketaan tulevalle toimikaudella, ja siihen on tarkoitus sisällyttää myös ei-ammattillisesti hoidettujen museoiden osuus.

Museoviraston järjestämä alueellisen työn ohjaus käsitti edelleen etätapaamisten ja -koulutusten lisäksi sähköisen alustan, jossa alueellisten vastuuseumoiden eri tehtäväalueilla on omat keskustelualustansa.

## 6.1 Alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä

Vastuuseumon alueella on 13 paikallismuseokohtetta sekä yksi ammatillisesti hoidettu ympäri vuoden auki oleva museo, Kemin historiallinen museo. Paikallismuseokohteista seitsemän on kuntien ja kahdeksan seurojen tai yhdistysten ylläpitämiä, ja yhteensä ne ylläpitävät 67 kulttuurihistoriallisesti arvokasta museorakennusta tai muuta näyttelytilaa. Suurin osa museoista on kotiseutumuseoita, joissa paikallista elämää ja elinkeinoja esitellään temaattisin näyttelyosioin ja/tai aikakauden asuun sisustetuin rakennuksin ja huonetiloin.





Alueen paikallismuseoista yksi sai vuonna 2022 Museoviraston harkinnanvaraista avustusta, joiden käyttöä aluemuseotutkija ja rakennustutkija ohjaavat. Keminmaan pitäjämuseo sai 8000 euroa makasiinimuseon korjaushankkeeseen.

← → ↻ | upload.knightlab.com/storymapjs/955d5bf27958477aade1976e1ee28/paikalimuseokesa-2022/index.html

Alkusuvi Tuotu Firelova

Overview Back To Beginning

## Länsi-Lapin museokesä 2022

Tältä kartalta näet Tornionlaakson ja Meri-Lapin ammattilisten museoiden ja kotiseutumuseoiden aukiolot ja yhteystiedot.

Museot käydään läpi jollakko kerrallaan etelästä pohjoiseen edeten: ensin Tornionjokivarsi, sitten Kemijokivarsi ja lopuksi Simo. Viimeiseksi kurkataan vielä alueen muihin kohteisiin.

Punaisella lipulla merkityt museot ovat kesällä säännöllisesti auki. Harmaalla lipulla merkityt museot ovat auki tilauksesta. Historiallisten museoiden lipussa on M-kirjain, taidemuseoiden lipussa T-kirjain.

Karttaa voi liikuttaa ja voit zoomata lähemmäs ja kauemmas kohteita.

**Tietokoneella**  
**Zoomaaminen** tapahtuu klikkaamalla zoomattavaa kohtaa kaksi kertaa.  
**Karttaa voi liikuttaa** pitämällä hiiren painikkeen alhaalla.  
**Kohde-esittelystä toiseen liikutaan** joko klikkaamalla tiettyä kohdetta kartalla, tai sivun reunojen nuolia klikkaamalla. Oikean reunan nuoli vie seuraavaan esittelyyn, vasemman reunan nuoli puolestaan edelliseen esittelyyn. **Takaisin alkunäkymään** pääset kartan vasemman yläkulman nuolipainikkeesta "Back To Beginning".

**Tabletilla tai puhelimella**  
**Karttaa voi liikuttaa** yhdellä sormella siirtäen.  
**Zoomaaminen** tapahtuu karttaa kahdella sormella "nipistäen" tai "levittäen".  
**Kohde-esittelystä toiseen liikutaan** kohdetta klikkaamalla tai pyyhkäisemällä sivun tekstiä vasemmalle (siirryt seuraavaan esittelyyn) tai oikealle (siirryt edelliseen esittelyyn).  
**Takaisin alkunäkymään** pääset kartan vasemman yläkulman nuolipainikkeesta.

Tervetuloa Lappiin museoon!

Kysymykset ja lisätiedot:  
 Terhi Tanska  
 aluetutkija, Tornionlaakson museo  
 terhi.tanska (at) tornio.fi

Koronaviruspandemian aiheuttama poikkeustila helpotti vuonna 2022 ja suurin osa alueen paikallismuseoista oli kesällä auki ainakin viikonloppuisin. Koska tietoja museoiden aukioista oli vaikea löytää netistä kootusti, päätti aluetutkija koota kaikki vastuualueen museot perustietoineen yhdelle tarinakartalle helpottamaan tiedon löytämistä ja kohteiden markkinointia. Museoiden aukioajat löytyvät myös Tornionlaakson museon nettisivuilta, mutta siellä ne ovat kukin omalla alusivullaan. Vuonna 2022 auki olivat Alatornion pitäjämuseo, Keminmaan makasiinimuseo, Keminmaan Valmarin museo, Kolarin kotiseutumuseo, Muonion

kotiseutumuseo, Pellon kotiseutumuseo, Simon Pahnilan museo, Tervolan kotiseutumuseo, sekä muutamina päivinä heinä-elokuussa Simoniemen kotiseutumuseo. Ylitornion koulumuseo, likan tupa ja Väinö Katajan pirtti ja Turtolan kylämuseo olivat auki vain erikseen sovittaessa.

Keminmaan makasiinimuseossa, Alatornion pitäjämuseossa, sekä Muonion, Kolarin, Simon ja Tervolan kotiseutumuseoissa käytiin yhdellä tai useammalla neuvonta- ja tarkastusmatkalla. Pellon ja Ylitornion paikallismuseoilla ei vuonna 2022 vierailtu yhdessä ylläpitäjien kanssa. Käyntien lisäksi neuvontaa avustus- ja muissa asioissa annettiin puhelimitse ja sähköpostitse vuoden ympäri. Paikallismuseoiden nettinäkyvyyttä pyrittiin tehostamaan mm. parantamalla niistä kertovia Wikipedia-sivuja ja nostamaan paikallismuseoita esiin Tornionlaakson museon somekanavilla.

Osana elävän perinnön alueellista asiantuntijatyötä museonjohtaja ja aluetutkija osallistuivat **Tule mukhaan! Kom med!** -hankkeen (2020–2021) päätyttyä **Unesco-grupp** -nimellä jatkuneeseen suunnitteluryhmätyöskentelyyn. Ryhmässä edistetään yhdessä perinteenharjoittajien ja alueen muiden toimijoiden kanssa aihakemusta Tornionjoen koskikalastusperinteen saamiseksi Unescon aineettoman kulttuuriperintökohteen listalle, sekä perinnettä tukevia muita hankkeita.

Aluetutkija osallistui Tornionlaakson museon edustajana **Meri-Lapin teollisuusmatkailun verkoston** kehittämiseen ja toimintaan. Verkosto on osa Lapin ammattikorkeakoulun Teollisuusmatkailun kehittämisen -hanketta (1.8.2019–31.7.2022) (<https://www.lapinamk.fi/fi/Yrityksille-ja-yhteisoille/Lapin-AMKin-hankkeet?RepoProject=4203500038>).

Muiden alueellisen museotoiminnan kehittämistehtävien osalta aluetutkija mm. avusti alueellisen kulttuuriympäristön dokumentoinnissa ja korona-ajan nykydokumentoinnissa alueella, sekä osallistui museon uuden kokoelmanhallintajärjestelmän kartoittamiseen ja hankintaan. Aluetutkija osallistui myös Snöhvit, Punakorva, Fjellblom -näyttelyn ja siitä muokattujen kiertävien näyttelyiden tekemiseen, markkinointiin, ja lainajärjestelyihin, sekä koosti näyttelyyn liittyviä digitaalisia sisältöjä ja tarinakarttoja verkkonäyttelyksi museon nettisivuille.



Aluetutkija ja arkistoamanuenssi myös suunnittelivat ja lanseerasivat yhdessä lapinlehmiin ja karjanhoitoon liittyvien **muistojen keruun**, sekä siihen liittyvän valokuvien pohjalta toteutettavien **Lapin valkea lehmä -muisteluiltojen** konseptin, jota viedään alueen muihin kuntiin yhteistyössä kuntien kulttuuritoimijoiden kanssa. Ensimmäiset muisteluilat pidettiin 7.10.2022 Torniossa ja 8.11.2022 Tervolassa.

## 6.2 Lapin museoiden etäkahvit

Tornionlaakson museon aluetutkija järjestää **Lapin museoiden etäkahveja**, eli **LaMu-kahveja** yhdessä Lapin maakuntamuseon maakuntatutkijan, Siidan yleisötyövastaavan, Rovaniemen

taidemuseon aluetyöstä vastaavan amanuenssin ja Kemin taidemuseon museonjohtajan kanssa. Tilaisuudet ovat avoimia kaikille Lapin museotoiminnasta kiinnostuneille, mutta erityisenä painopistealueena ovat paikallismuseotoimijat. Lapin museotoimijoiden verkostojen laajentaminen ja vahvistaminen oli tapaamisten lähtöajatuksena. Tapaamisissa keskustellaan alustusten pohjalta ajankohtaisista asioista.

Lamu -kahvitilaisuudet vuonna 2022:

7.2.2022 esittelyssä Kolarin kotiseutumuseo. Varsinaisen keskustelun aiheena harjoittelijat museoissa. Alustuksena Totto ry:n sihteeri Kerttu Oikarisen puheenvuoro Rovaniemen kotiseutumuseon harjoittelijatoiminnasta.

21.3.2022 esittelyssä Vene-Aapon venehuone Kittilässä. Varsinaisen keskustelun teema tiedottaminen. Alustuksena Weteraanimoottorikerho Wanha Woima ry:n sihteeri Tuula Aitto-ojan puheenvuoro Oulaisten Wanhan Woiman perinnekeskuksesta.

2.5.2022 esittelyssä Järämän museo Enontekiöltä. Keskustelun aiheena maahanmuuttajien kotoutustoiminta museoissa, josta alustuksen piti museonjohtaja Virpi Kanninen Aineen taidemuseolta.

24.10.2022 esittelyssä Saamelaismuseum Siida. Teemana museopedagogia ja Saamenkielten viikon kunniaksi myös alustajana oli saamelaismuseum: Kuulimme Siidan opintokokonaisuuksista uudessa perusnäyttelyssä ja juuri päättyneestä yhteisöllisestä kyläkiertueesta Saamelaisalueella. Esittelijöinä yleisötyövastaava Pia Nikula ja museopedagogi Milla Pulska.

28.11.2022 esittelyssä Särestöniemi-museo Kittilän Kaukosesta. Teemana alueelliset museotapahtumat. Alustukset Lasten ja nuorten teemaviikosta Siidassa sekä Lahden museoiden maakuntatutkija Anna-Riikka Vadénin puheenvuoro Päijät-Hämeen museoviikosta.

### **6.3 Kulttuuriympäristötehtävä**

Vuosi jatkui kulttuuriympäristötehtävän osalta edellisen vuoden tapaan. Koulutuksiin, neuvotteluihin ja kokouksiin osallistuttiin etäyhteyksin, mutta myös paikan päällä järjestettäviin tapahtumiin osallistuttiin koronavuosista poiketen. Museon arkeologi ja rakennustutkija olivat vuoden aikana osittain etätöissä. Kulttuuriympäristötyön keskeisimmät sidosryhmät olivat kunnat ja valtion viranomaiset Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa sekä Museovirastossa. Museoviraston, Ympäristöministeriön ja muiden sidosryhmien järjestämät koulutukset ja seminaarit, viranomaisneuvottelut ja muut palaverit järjestettiin pääosin etätilaisuuksina, mutta myös perinteisinä tapaamisina ja tilaisuuksina järjestettiin.

Tornionlaakson museon kulttuuriympäristöyksikkö osallistui Lapin ELY-keskuksen järjestämiin kuntien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin kehittämiskeskusteluihin, jotka järjestettiin kunkin kunnan tai kaupungin tiloissa paikan päällä. Keskusteluissa museo kertoi uudesta asemastaan alueellisena vastuumuseona ja kulttuuriympäristöön liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Alueellinen vastuumuseo on kuntien ensisijainen yhteistyötaho sekä valtion aluehallinnon ja maakuntien liittojen yhteistyökumppani alueensa kulttuuriympäristöasioissa. Ympäristövaikutusten arviointeihin ja kaavoitushankkeisiin liittyviä viranomaisneuvotteluja järjestettiin 29 ja muita maankäyttöön ja rakentamiseen liittyviä palavereja ja neuvotteluja oli vuoden 2022 aikana 23.

Museon oma kulttuuriympäristötiedon tallentamiseen soveltuva järjestelmä, Museon informaatioportaali (MIP) otettiin käyttöön 2021. Järjestelmän perustiedon muodostavat Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa (2006–2007) alueelta inventoidut kohteet. Järjestelmää on täydennetty virkatyön yhteydessä tehtyjen katselmuskäyntien yhteydessä ja olemassa olevaa tietosisältöä on luokiteltu tietokantaprojektien avulla.

Museo on jäsenenä Lapin kulttuuriympäristön ja maisemanhoidon yhteistoimintaryhmässä sekä Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueiden toimijat käsittävässä Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöyhteistyöryhmässä sekä Lapin perinnebiotooppien hoidon alueellinen yhteistyöryhmässä. Tapaamiset järjestettiin etäyhteyksin. Kaikki ryhmät eivät kokoontuneet toimintavuoden aikana. Tornion kaupunki on Suomen historialliset kaupungit ry:n jäsen, ja Tornionlaakson museo on edustanut kaupunkia yhdistyksessä. Museonjohtaja on ollut vuonna 2022 yhdistyksen hallituksessa, joka kokoontui viisi kertaa. Lisäksi museo on mukana Lapin rakennusperinne ry:n toiminnassa, jonka kokouksiin rakennustutkija osallistui.

## 6.4 Rakennettu kulttuuriympäristö

Vuoden 2022 aikana rakennustutkija teki yhteensä 49 katselmus-, neuvonta- ja tarkastuskäyntiä ja osallistui 61 palaveriin tai neuvotteluun. Erilaisia rakennusperintöön liittyviä asiakaskäyntejä ja tapaamisia sekä kyselyitä, joihin vastattiin, oli vuoden aikana 162. Rakennustutkija toimi Museoviraston myöntämän entistämisavustuksen käytön valvojana sekä Kotiseutuliiton seurantaloavustuksen valvojana alueella. Valvottavia kohteita oli neljä. Kulttuuriympäristöä on dokumentoitu kaikilla katselmus-, neuvonta- ja tarkastusmatkoilla.

## 6.5 Arkeologinen kulttuuriperintö

Viranomaistyön, lausuntojen ja neuvottelujen sekä digitaalisen tallentamisen lisäksi arkeologi teki vuoden aikana yhteensä 33 maastotarkastusta tunnetuilla kiinteillä muinaisjäännöksillä ja muilla kulttuuriperintökohteilla, ilmoitetuissa potentiaalisissa löytöpaikoissa ja teki lisäksi erilaisiin lupa-asioihin ja kaavaprosesseihin liittyviä maastotarkastuksia 8. Muinaisjäännösrekisteriin tallennettiin 81 uutta kohdetta ja muokattiin 108 kohdetta.

Muinaisjäännöksiin tehdyistä luvattomista kajoamisista tehtiin Museovirastolle yksi raportti. Tornionlaakson museon vastuualueella suoritettiin koetutkimuksia yhdessä kohteessa (Tornion tori). Arkeologin asiantuntemusta on kysytty 100 erilaiseen tietopyyntöön, joista eri medioille annettuja asiantuntijahaastatteluja oli 6. Arkeologi piti esityksen *Poverty and Plenty in the North The second workshop*issa 22.11.2022. Museonjohtaja ja arkeologi osallistuivat Oulussa Haukiputaan kirkossa 18.9.2022 avatun, hautaamista esittelevän, pysyvän näyttelyn järjestämiseen ja avaamiseen.

Arkeologi osallistui Museoviraston valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) hankkeen loppuvaiheeseen osallistumalla muinaisjäännösrekisterin päivitykseen Vark-kohteiden osalta sekä antamalla palautetta.

Vuoden aikana toteutettiin Suomen Kulttuurirahaston Mullankaivajat -apurahalla rahoitettu Menneisyyden Metsästäjät Muoniossa- hanke (katso kappale 6.7 Menneisyyden metsästäjät Muoniossa Mullankaivajat-hanke).

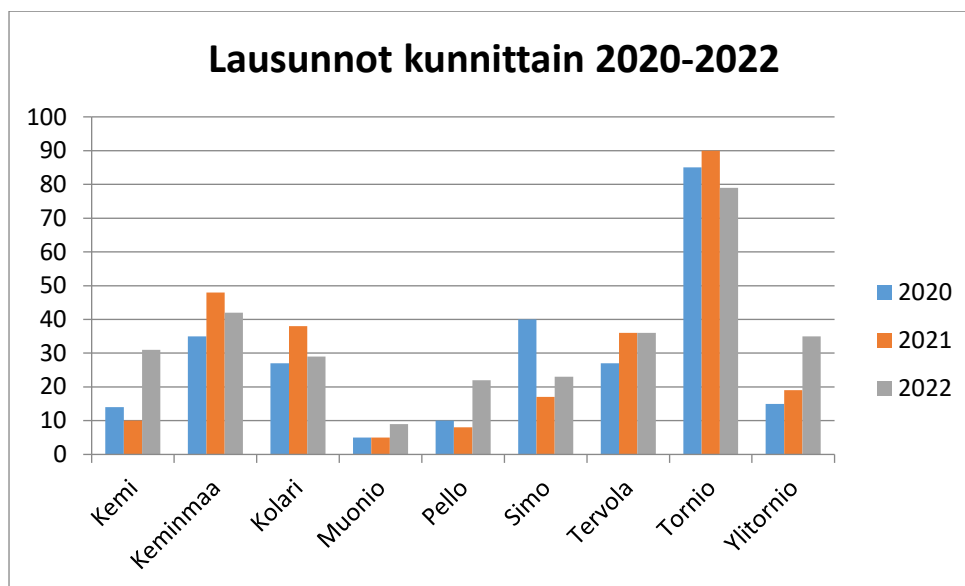
Arkeologiaa on tuotu näkyväksi julkaisujen avulla paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyen julkaistiin kolme sanomalehtikolumnia, yksi

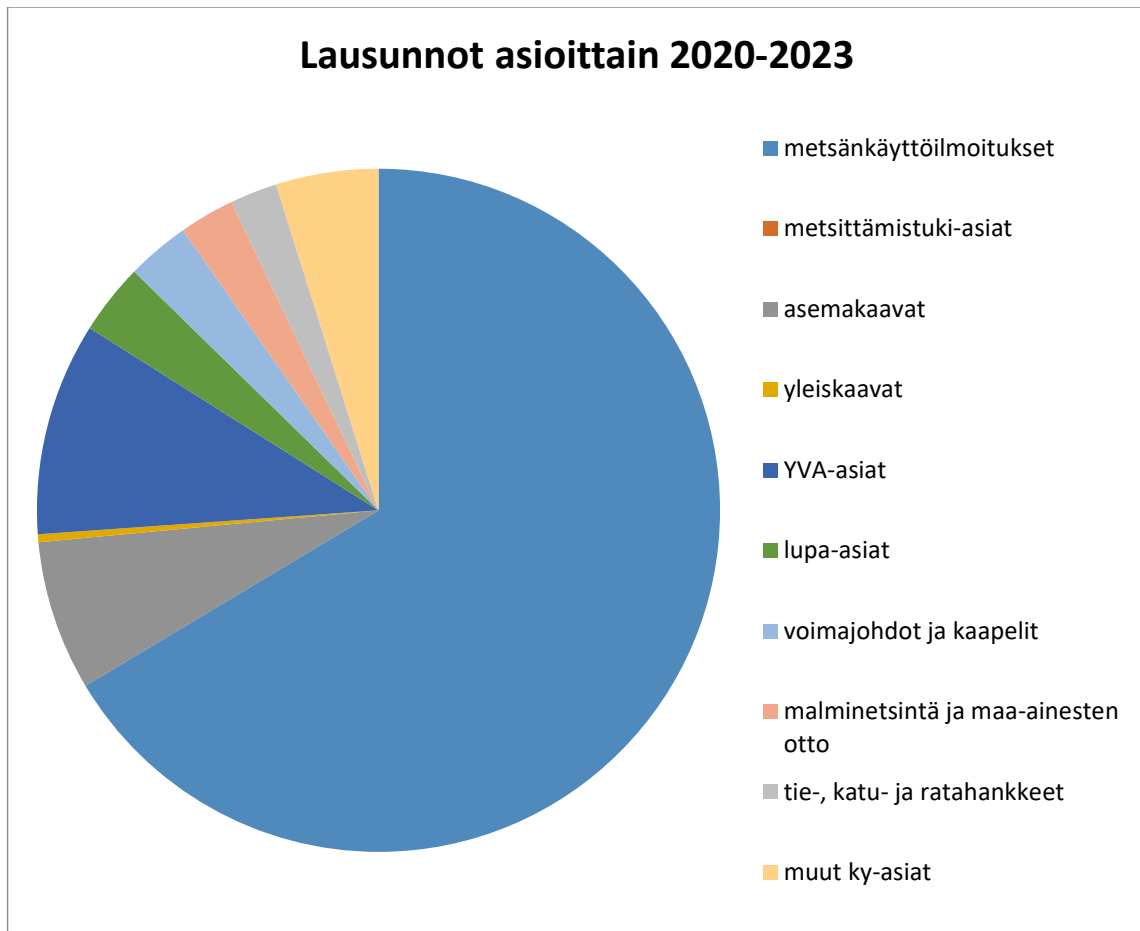
kansainvälinen vertaisarvioitu kirja, neljä sanomalehtiartikkelia, kolme vertaisarvioitua artikkelia sekä seitsemän seminaari- ja konferenssiesitelmää.

## 6.6 Lausunnot

Kulttuuriympäristön asiantuntija- ja viranomaistehtävän keskeisimpänä ja eniten aikaa vievänä osana on lausuntotyö. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo antaa lausuntoja muun muassa kulttuuriympäristöön liittyvistä lupa- ja kaavoitusasioista, metsänkäyttöilmoituksista ja ympäristövaikutusten arviointiprosesseista (YVA). Lausunnoista 170 koski metsänkäyttöilmoituksia, 1 metsittämistuki-asioita, 8 yleiskaavoja, 31 asemakaavoja, 12 ympäristövaikutusten arviointeja, 41 rakennus-, purkamis-, ja poikkeamislupa-asioita, 14 voimajohto- ja maa-kaapelointihankkeita, 26 malminetsintää tai maa-ainesten ottoa ja niihin liittyviä ympäristölupa-asioita, 5 tie-, katu- ja ratahankkeita ja loput 2 muita kulttuuriympäristöön liittyviä asioita. Alueellisesti lausunnot jakautuivat seuraavasti: Kemi 31, Kemimaa 42, Kolari 29, Muonio 9, Pello 22, Simo 23, Tervola 36, Tornio 79 ja Ylitornio 35. Kahta tai useampaa kuntaa koskevia lausuntoja oli 3 ja valtioiden rajat ylittäviä 1. Kulttuuriympäristötehtävään liittyvät lausunnot on lueteltu liitteessä 1.

Ensimmäisen alueellisen vastuumuseokauden (2020–2022) aikana Tornionlaakson museo on antanut yhteensä 859 lausuntoa.





## 6.7 Menneisyyden metsästäjät Muoniossa Mullankaivajat-hanke

Suomen Kulttuurirahaston rahoittama Mullankaivajat-hanke Menneisyyden metsästäjät Muoniossa järjestettiin Tornionlaakson museon alueellisen museotoiminnan vastualueen pohjoisimmassa kunnassa Muoniossa 15.–29.8. ja 6.–9.9.2022. Hanke toteutettiin yhteistyössä Muonion yhtenäiskoulun ja Muonion seurakunnan kanssa. Hankkeessa yhtenäiskoulun 5. ja 6.-luokkien oppilaat pääsivät opettajineen tutustumaan laaja-alaisesti aina Muonion kivikaudesta Lapin sodan tapahtumiin saakka arkeologian avulla. Hankkeeseen palkattiin apurahalla 2 työntekijää, museolta hankkeessa oli omin varoin mukana 4 henkilöä.

Kahden viikon mittainen hanke aloitettiin kolmena päivänä pidettävillä oppitunneilla. Näiden lisäksi vierailtiin myös Muonion kirkossa ja perehdyttiin hautausapojen muutoksiin ja arkeologiseen tutkimukseen sekä opittiin viestinnän keinoja Luoteis-Lappi-lehden toimittajan kanssa. Neljäntenä ja viidentenä päivänä pääsimme tekemään koekaivauksia Muonion keskustaan pappilan tonttimaalle. Kohde oli mahdollinen historiallisen ajan muinaisjäänös Pappila (Autio) (muinaisjäänöstunnus 1000040938), jossa oli vuoden 1785 tiluskartan mukaan sijainnut Ala-Muonioniskan (vuodesta 1923 Muonio) ensimmäinen kirkko, saarnastupa. Tavoitteena oli selvittää, oliko kirkon olemassaolosta sekä tonttimaan myöhemmistä vaiheista säilynyt arkeologisia todisteita.

Hankkeen aikana toteutettiin myös bussiretkiä Siepinkurun laajalle pyyntikuoppakohteelle ja Keimiöniemen kalakentälle sekä tehtiin arkeologisia jälkitöitä. Olimme näkyvästi esillä



facebookissa, instagramissa, twitterissä ja tiktokissa. Pienellä paikkakunnalla toteutettu hanke toimi samalla erittäin hyvänä mainoksena alueellisen vastuumuseon toimintaan.

Hankkeen tiedot ja opetussisällöt on koottu museon nettisivuille: <https://www.tornio.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/tornionlaakson-museo/tornionlaakson-kulttuuriymparisto/mullankaivajat-2022-menneisyyden-metsastajat-muoniossa/>

## 6.8 Maailmanperintö Struven ketju

Tornionlaakson läpi kulkevaan Struven ketjuun liittyvä asiantuntijatyö on olennainen osa Tornionlaakson museon alueellista toimintaa. Museo oli mukana **The Northern parts of World Heritage Struve Geodetic Arc** –Interreg -hankkeessa. Lapin ammattikorkeakoulu, Tornion ja Haaparannan kaupungit sekä Altan museo toteuttivat hanketta yhdessä vuosina 2020–2022. Rakennustutkija osallistui projektiryhmän työskentelyyn ja oli tarvittaessa kaupungin kehitysjohtajan sijaisena hankkeen ohjausryhmässä. Ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa: tammikuussa etäyhteydellä ja elokuussa Norjan Hammerfestissä. Matkalla tutustuttiin sekä paikalliseen Struven pisteeseen Jäämeren rannalla, että museoihin Altassa ja Hammerfestissä. Hankkeen tuloksia esittelevä näyttely oli esillä Tornionlaakson museolla syyskuusta 2022 tammikuun 2023 alkuun.

Museo on mukana Ruotsin Norrbottenin lääninhallituksen koordinoimassa Ruotsin Struven ketjun kulttuuriperintötyöryhmässä (Svenska förvaltningsrådet för världsarvet Struves meridianbåge). Työryhmän kokous pidettiin 31.8.2022 Luulajassa.

## 7 KOULUTUKSET JA MUSEOAMMATILLISET TAPAAMISET

Aluetutkija, arkeologi ja rakennustutkija osallistuivat tutkijoille osoitettuihin koulutustilaisuuksiin, seminaareihin ja tapaamisiin. Suuri osa tapaamisista, koulutuksista sekä seminaareista järjestettiin etänä. Kaikki alueellisen museotyön ja kulttuuriympäristötyön koulutustapahtumat ja seminaarit on lueteltu liitteessä.

Arkeologi osallistui etäyhteydellä 3.–4.2. Museoviraston järjestämille Arkeologisten kenttätöiden esittelypäiville sekä useampiin eri tahojen järjestämiin etätapaamisiin liittyen muinaismuistolain uudistukseen.

Kulttuuriympäristöpäivät järjestettiin 12.–13.10. ja Valtio restauroi 9.11. Museoviraston järjestämällä päivillä käsitellään ajankohtaisia kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön hoitoon sekä viranomaistoimintaan liittyviä ja vaikuttavia asioita. Päivien tavoitteena on jakaa ja kehittää viranomaistoiminnan käytäntöjä ja hyviä esimerkkejä. Rakennustutkija osallistui lisäksi muun muassa Ympäristöministeriön järjestämään Rakennusperinnön ja korjausrakentamisen ajankohtaispäivään 7.4.

Museonjohtaja osallistui kaupungin edustajana Valtakunnallisille museopäiville ja Suomen Museoliiton 99. vuosikokoukseen Ahvenanmaalla 19.5. etäyhteydellä.

Valtakunnalliset Kotiseutupäivät järjestettiin Rovaniemellä 9–11.9. Tornion kaupungin edustajana paikalla oli museonjohtaja Titta Kallio-Seppä.

Vuoden 2022 Maakuntatutkijoiden neuvottelupäivät 15.-16.9. järjestettiin Porissa. Tapaamiseen osallistui aluevastuumuseoiden aluetutkijoita ympäri Suomen. Kokouksessa keskusteltiin kesän ALVA-neuvotteluista (alustajana Eeva Teräsvirta Museovirastolta) sekä alueellisista kokoelmapoliittisista ohjelmista ja kokoelmaturvallisuudesta (kolme alustusta: Akuliina Artolahti Satakunnan museosta, Anna-Riikka Vadén Lahden museoista ja Eero Salmio ja Katri Lento Helsingin kaupunginmuseosta). Aluetutkija osallistui myös Suomen Kotiseutuliiton ja Kansallisarkiston järjestämään Kotiseutuarkistojen tietosuojakoulutukseen.

Museolehtori osallistui Lapin lastenkulttuuriverkoston etätapaamisiin. Maanantaina 28.11. museolehtori osallistui lastenkulttuuriverkoston järjestämään pakohuonekoulutuksen ensimmäiseen osaan. Museolehtori kutsuttiin myös uuteen toistaiseksi epäviralliseen arkeologian tiedekasvatusverkostoon mukaan suunnittelemaan arkeologiaan liittyviä opetussisältöjä ja -paketteja. Museolehtori teki tiivistä yhteistyötä Aineen taidemuseon ja Tornion kirjaston henkilökunnan kanssa yhteisten lastentapahtumien osalta.

Museolle saatiin lahjoituksena 2021 sydäniskuri eli defibrillaattori. Siihen liittyen museon henkilökunnalle järjestettiin Hätätilapotilaan ensiapukoulutus. Suurin osa osallistui Tornionlaakson museolla järjestettyyn koulutukseen 28.2. ja osa 30.5. järjestettyyn vastaavaan koulutukseen kauppakeskuksella Galleria Kortteerissa. Koulutuksen tarjosi Tornion Sydänyhdistys yhteistyössä Punaisen Ristin Tornion osaston kanssa ja kouluttajana toimi Juha Buska, *Ensiavun ja terveystiedon kouluttaja (ETK)*. Sydäniskurin ja koulutuksen rahoittajana oli Vappu ja Oskari Yli-Perttula säätiö.

Kokoelma-amanuessi osallistui Museoliiton organisoimaan Esinetuntemus museoissa: monipuoliset museomateriaalit koulutukseen 7-8.6.2022, joka järjestettiin Vantaalla Kokoelma- ja konservointikeskuksessa. Koulutuksen aiheena olivat muovi, kumi ja paperi museokokoelmissa.

Lisäksi museolta osallistui koulutuksiin liittyen uuden MuseumPlus kokoelmanhallintajärjestelmän käyttöönottoon. Ensimmäinen yleisemmällä tasolla pidetty koulutus järjestettiin etänä 29.11. ja siihen osallistui museolta 8 henkeä. Toinen syventävämpi koulutus pidettiin museolla pääkäyttäjille 8.12., jolloin paikalla oli 3 henkeä.

Digitoinnin laadunhallinta-johdantowebinaarit 21.11. ja 9.12., joiden tavoitteena oli tutustuttaa museokenttää laatuajatteluun sekä digitoinnin laadunhallinnan perusteisiin ja lähtökohtiin. Koulutuksiin osallistui museolta 4 henkeä.

## **8 VERKOSTOT, TYÖRYHMÄT, HANKKEET JA SEMINAARIT**

Tornionlaakson museo osallistui Oulun yliopiston kanssa yhdessä järjestettyyn pohjoismaista historiallista arkeologiaa käsittelevään seminaariin, joka järjestettiin Tornionlaakson museon tiloissa 21.–22.11.2022. Tähän *Poverty and Plenty in the North The second workshoppiin* osallistuivat museolta museonjohtaja Titta Kallio-Seppä, aluetutkija Terhi Tanska, arkeologi Annemari Tranberg esityksillään ja museolehtori Joni Karjalainen museon opastuksellaan. Workshoppiin osallistui tutkijoita Tanskasta, Ruotsista, Islannista ja Suomesta. Ohjelmaan kuului kaupunginjohtajan illallisvastaanotto ja saunominen kaupungintalon tiloissa.

Museonjohtaja ja arkeologi osallistuivat yhdessä Oulun yliopiston tutkijoiden Tiina Väreen ja Sanna Lipkinin sekä Haukiputaan seurakunnan kanssa kirkkohautausmuseon tapaa esittelevän pysyvän näyttelyn toteuttamiseen Haukiputaan kirkon tiloihin. Kirkkohautausmuseon nimellä kulkevan näyttelyn avajaiset järjestettiin 18.9. Haukiputaan kirkon 260-vuotisjuhlan yhteydessä. Näyttelyssä kerrotaan kirkkohautausaikaisesta hautakulttuurista, sen tutkimuksesta ja esitellään muun muassa valokuvien avulla Haukiputaan kirkon alta tehdyjä löytöjä.

Museo ja Tornion kotiseutuseura ry järjestivät uuden opastaulun julkistamistilaisuuden Tornion Rakanmäen varhaismetallikautisella muinaisjäännoksella sunnuntaina 15.5.2022. Julkistustilaisuuteen osallistui museon henkilökuntaa ja muun muassa Erkki Taskila, Tornion kotiseutuseuran puheenjohtaja sekä Rakanmäen arkeologiset kaivaukset 1980-luvulla johtanut arkeologi Markku Mäki vuoti.

Ruotsin Sveriges museer -organisaation pääsihteeri Gunnar Ardélius vieraili museolla 25.11.2022 yhdessä Bodenin Förvarsmuseumin museointendentti Ulf Renlundin kanssa. Käynnin aikana museonjohtaja ja museolehtori esittelivät heillä Tornion ja Haaparannan museoyhteistyötä sekä perusnäyttelyä. Vieraiden käynti liittyi Gunnar Ardéliuksen Norrbottenin läänin museoiden vierailuihin.

Tornionlaakson museo on mukana Norrbottenin kulttuurisuunnitelmassa. Museonjohtaja osallistui Norrbottenin alueen museonjohtajien verkkokokouksina toteutettuihin tapaamisiin.

Museo on mukana Ruotsin Kukkolankoskella sijaitsevan Tornedalens fiskemuseum – Tornionlaakson kalastusmuseon johtokunnassa jäsenenä.

Aluetutkija on ollut jäsenenä Tornion Kotiseutuseura ry:n hallituksessa.

Museonjohtaja toimi Tornionlaakson neuvoston kulttuuri- ja matkailutyöryhmän jäsenenä kuullen myös Tornionlaakson vuosikirjan toimituskuntaan. Museonjohtaja osallistui myös Tornionlaakson neuvoston hankkeeseen ”Kulttuuri ja perinteet jotka yhdistävät kolmea maata” ohjausryhmän jäsenenä.

Museonjohtaja ja museolehtori osallistuivat Maupertuis-säätiön järjestämille matkoille Pariisiin (8.–12.11., museonjohtaja) ja Berliiniin (15.–19.11., museolehtori). Matkojen tavoite oli tutustua erilaisiin paikkakuntiin, museoihin, muistomerkkeihin ja palatseihin, joissa maapallon muodon Tornionlaaksossa 1736–37 mitannut Maupertuis asui ja työskenteli elämänsä aikana. Samaan aikaan tavoite oli myös koota yhteen erilaisia toimijoita Tornionlaaksosta ja yhdessä pohdittiin mahdollisia tapoja tuoda Maupertuis’ta paremmin esille. Matkat rahoitti Lapin ELY-keskuksen Leader-ryhmä Outokaira Tuottamhan ry:n Lähe völhjyn -hanke.

## 9 MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN

Vuoden alussa koronapandemian vaikutukset vähenivät hiljalleen ja vuoden mittaan poistuivat kokonaan, joten museon tapahtumia ja tilaisuuksia pystyttiin järjestämään enemmän museon tiloissa. Luentoja, seminaareja ja osa avajaisista striimattiin myös Youtuben kautta.

Museon markkinoinnin ja tiedotuksen kohderyhmiä olivat paikalliset yksittäiskävijät, koulut, lapsiperheet, matkailijat, yhdistykset ja yritykset, seurakunnan työntekijät sekä

varhaiskasvatuksen opettajat ja perhepäivähoitajat. Kouluille lähetettiin puolivuositain tiedotteita vaihtuvista näyttelyistä ja tilattavista työpajoista ja opastuksista. Tiedotteet jaettiin opettajille paperisina sekä mahdollisuuksien mukaan Wilmassa. Haaparannan kouluille ja suomalaisiin lähikuntiin koulutiedote lähetettiin sähköisesti. Koulutiedote toi varauksia opastuksille ja työpajoihin.

Museolla käytössä olleet Meri-Lapin museoiden yhteiset nettisivut päätettiin vuoden alussa lakkauttaa, ja vuonna 2022 käytössä olivat pääasiassa vain museon varsinaiset kotisivut Tornion kaupungin internetsivuilla, [www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo](http://www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo), jolla vieraili 2022 aikana 16 445 kävijää. Sivuston kielet ovat suomi, ruotsi ja englanti.

Ajankohtaisista näyttelyistä, tapahtumista ja muista museon teemoista tiedotettiin internetsivujen lisäksi museon omissa profiileissa Facebookissa ja Instagramissa, kaupungin internetsivun Ajankohtaista-palstalla sekä tapahtumakalentereissa ja postituslistoilla. Medialle tapahtumista ja vaihtuvista näyttelyistä tiedotettiin lehdistötiedotteilla ja näyttelyiden alkaessa järjestettiin tiedotustilaisuuksia lehdistölle. Näyttelyistä ja tapahtumista tehtiin julisteet, joita jaettiin julkisille ilmoitustauluille Tornioon ja Haaparannalle. Jokaisesta näyttelystä saatiin myös mainos kaupungin LCD-tauluihin teiden varsilla. Kaupungin sisäinen intranet mahdollistaa tiedottamisen museon tapahtumista ja näyttelyistä kaupungin henkilöstölle.

Museo julkaisi vuoden aikana sosiaalisen median tileillään yhteensä 386 julkaisua. Museon Instagram-tilillä oli vuoden lopussa 859 seuraajaa ja Facebook-tilillä 1658 seuraajaa (katsottu 24.3.). Museon sosiaalisen median julkaisujen kattavuus on noussut Facebookissa 77,3 % ja Instagramissa 62,2 % verrattuna edelliseen vuoteen 2021. Loppuvuodesta 2022 museo kokeili myös ensimmäistä kertaa maksettua mainontaa Facebookissa.

Museon Youtube-kanavalle tuotettiin sisältöä vuoden aikana 8 kertaa ja kanavalla olevia videoita on katsottu vuoden 2022 aikana yhteensä 1520 kertaa, mikä on 28 % enemmän kuin vuonna 2021. Youtube-kanavan tilaajia museolla oli vuoden lopussa 59.

Vuonna 2022 tiedotusosumia oli 62, joista 54 oli sanomalehdissä tai nettisivuilla julkaistuja ja 8 radio- tai tv-haastatteluja tai muita osumia. Museonjohtaja kirjoitti Lounais-Lappi -lehteen kolme kolumnia.

Tarkempia tietoja vuoden toiminnan tilastoinnista on tallennettu Museoviraston kokoamaan Museotilastoon 2022, joka on jätetty 31.3.2023.

Torniossa, 2.4.2023

Titta Kallio-Seppä, museonjohtaja

## 1 ALLMÄNT

Året 2022 var det 108:e verksamhetsåret för Tornedalens museum. Det 1914 bildade kulturhistoriska museet blev kommunalt 1975 och sex år senare utnämnde finska utbildningsministeriet museet till Västerbottens (på finska Länsipohja) landskapsmuseum. Museisamarbetsavtalet mellan städerna Torneå och Haparanda trädde i kraft i början av 2014. Tornedalens museum blev regionalt ansvarsmuseum och fick ett nytt finskt namn 1/1 2020. Museets verksamhetsområde omfattar Tornedalskommunerna från Simo i söder till Muonio i norr.

År 2022 återhämtade vi oss från koronaåren. Gränsen mot Sverige som varit stängd en längre tid öppnades åter 23/2 2022. Detta märktes som ökat antal svenska besökare. I arbetet som regionalt ansvarsmuseum nådde vi särskilt invånare i Muonio och Tervola. I augusti-september arrangerades ett arkeologiskt projekt med namnet Mullankaivajat i Muonio och samarbetsutställningen ”Snöhvit, Punakorva, Fjällblom – Nordiska fjällboskap igår, idag och imorgon” ställdes ut i Loue i Tervola samt även i Gävle och Luleå i Sverige. I samlingsarbetet kunde vi börja använda ett nytt program, samlingsförvaltningssystemet MuseumPlus. Även museets räddningsplan uppdaterades under året och en risk- och resursbedömning utfördes.

### 1.1 Den gränsöverskridande museistyrelsen

Museet arbetar under ledning av Torneå stads livskvalitetsnämnd. Den gränsöverskridande styrelsen som grundats i början av 2014 ansvarar för utvecklingen av Tornedalens museum-Tornionlaakson museo.

Tornedalens museum är det enda gränsöverskridande museet gemensamt för två länder. Enligt ett samarbetsavtal mellan Haparanda och Torneå har museets styrelse medlemmar från både Torneå (3) och Haparanda (2). Ordföranden är från Torneå och vice ordföranden från Haparanda. Styrelsen sammanträdde fyra gånger. Medlemmarna från Torneå var Karoliina Harjuoja ordf., Vilho Junnola och Sirpa Kokkonen. Styrelsemedlemmarna från Haparanda var Niklas Olsson vice ordf. och Per Eriksson. Stadsstyrelsen i Torneå har representerats av Jari Sainmaa. Därtill har Tarja Konola-Jokinen, Torneås skolchef (bildningsdirektör) och Arja Martinviita, förvaltningschef från Haparanda deltagit i mötena. Av museets personal deltog museichefen Titta Kallio-Seppä och museipedagogen Joni Karjalainen som sekreterare.

### 1.2 Regionalt ansvarsmuseum

Tornedalens museum har arbetat som regionalt ansvarsmuseum från och med år 2020. Det regionala ansvaret består av utveckling av regional museiverksamhet och regionalt kulturmiljöuppdrag i de finska kommunerna Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Torneå och Övertorneå.

### 1.3 Museets verksamhetsidé, vision och värdegrunder

Under året bearbetade vi vår strategi fram till 2030: vi beskrev vår verksamhetsidé, vad vi vill vara och våra värdegrunder som arbetsgemenskap:

**Vår verksamhetsidé – Vår mission:** *Tornionlaakson museo – Tornedalens museum är ett led till Tornedalens kulturarv.*

**Vad är det vi vill vara – Vår vision:** *Tornedalens museum - Tornionlaakson museo är en gränslös mötesplats och en kraftfull minnesbärare av vårt kulturarv.*

**Vad är det vi tror på, vilka är vi – Våra värdegrunder:** *Vi är ett diskuterande, sakkunnigt, öppet och nyfiket museum samt ett arbetslag. Vi är experter på regionens kulturarv och vi tar djärvt ställning i frågor som handlar om älvdalarnas kulturarv. Vi bemöter allmänheten och våra intressegrupper med lyhördhet. Vi delar med av vårt kunskapsinnehåll och är öppna för nya saker. Vi är entusiastiska och följer vår tid.*

## 2 PERSONAL

Museet hade sammanlagt 12,5 medarbetare räknat i årsarbeten.

Titta Kallio-Seppä, fil.doc., ekonomi mag. arbetade som museichef. Museiassistent Sisko Kalliokoski ansvarade för museets reception. Merkonom Outi Johansson arbetade som museets kanslisekreterare. Mikko Saarenpää (34 %) och Pasi Makslahti (45 %) arbetade som museimästare. Fil.mag. Lauri Posio arbetade som t.f. amanuens och ansvarade för arkiv och foton fram till 31/8. Fil.mag. Riikka Pyykkö tog över uppgiften från och med september. Fil.mag. Saija Pietiläinen arbetade som amanuens med samlingsansvar. Fil.doc. Eila Rantonen vikarierade som museipedagog fram till 16/1 och fil.mag. Joni-Pekka Karjalainen tillträdde tjänsten som ordinarie museipedagog 17/1.

Som ansvariga över Tornedalens museums uppdrag som regionalt ansvarsmuseum arbetade byggforskare fil.mag. Teija Ylimartimo, regionforskare fil.mag. Terhi Tanska samt tf. arkeolog fil.doc Annemari Tranberg. I projektet Mullankaivajat "Historiejägarna i Muonio" arbetade fil.mag. Tanja Ranta 2 mån och fil.mag. Sami Kuvaja 2,5 mån.

Även museiassistent Jari Eronen har arbetat i receptionen under 8,5 månader och museiassistent fil.mag Virpi Toratti i 3,5 mån. En bildstuderande från yrkesinstitutet Lappia praktiserade i 4 mån på museet. Museet hade också en praoelev under en vecka. Därtill hade man hjälp av teknisk personal.

Museimästaren Mikko Saarenpää beviljades museiförbundets tjänstemedalj i guld 5/4 2022 på Tornedalens museum och på riksomfattande museidagar på Åland 19/5 2022 fick Saarenpää även ta emot det högsta erkännandet från finsk museibransch, Finska museiförbundets medalj, för sin trogna tjänst som gemensam museimästare för Aines konstmuseum och Tornedalens museum.

Museets personal arrangerade en tjänste- och rekreationsresa till Luleå 14/6. Studieresan bestod bland annat av ett besök på Norrbottens museum där museets personal guidade oss runt i utställningar. Vi besökte även Gammelstad och deltog i en guidad rundvandring. Den 11/8 fick personalen i ledning av lokala håvfiskare pröva på håvning vid Kukkolaforsen. Under besöket fick vi en erfarenhetsmässig fördjupning i Tornedalens historia, samt diskuterade om håvfiskets betydelse och den kommande ansöknings till Unescos förteckning över immateriellt kulturarv. Museets strategi och planen för år 2023 bearbetades gemensamt i stadens stuga Prännäri 7/9.

### 3 SAMLINGAR

I samlingsarbetet handlade året 2022 till stor del av förberedelser inför Kookos-förvaltningssystemets idrifttagande och i december hade systemet hunnit in i produktionsfasen. Finska museiförbundets Kookos-förvaltningssystem är en helhetslösning för samlingsförvaltning och består av MuseumPlus-förvaltningssystem som säkerställer ett serverutrymme för sparande av digitalt material samt kundsupport och årliga utbildningar för systemets användare.

Det största arbetet utfördes i början av året genom att kontrollera och korrigera uppgifter enligt allmänna instruktioner, och efter testmigrationen kunde en noggrannare kartläggning påbörjas med val av uppgifter i det nya systemet samt korrigerad och mer detaljerad beskrivning av regler i anslutning till överföringar. Vid det här tillfället gjordes en del korrigeringar nödvändiga för migrationens genomförande. Testmigrationerna utfördes i slutet av maj och i slutet av september och efter dessa migrationer hade man ännu ett par till tre veckors testperioder för att noggrannare gå igenom hur uppgifterna överförts till det nya systemet samt skriva upp problem och korrigeringsbehov. Arbetet har utförts av de båda amanuenserna vid sidan av deras ordinarie arbete, men det mesta av arbetet skedde vid systembytet under testperioder.

I anslutning till nya MuseumPlus –samlingsförvaltningssystemets idrifttagande arrangerades två utbildningar varav den ena hölls 29/11 på distans och den andra 8/12 på Tornedalens museum då Salla Rimpinen från Kookos-teamet var på plats.

I och med det nya samlingsförvaltningssystemet kommer vi äntligen även in i Finna. Finna är en gemensam sökportal för finska bibliotek, arkiv och museer. Genom denna tjänst kan vi förbättra synligheten av våra samlingar mot allmänheten. Det går även att skapa olika typer av undervisningspaket där. Amanuenserna deltog i två fora som Finna arrangerade på distans. Under 2023–2024 blir det möjligt att ansluta sig i Finna.

Under det gångna året gällde de tidigare långtidslånen från Kemi historiska museum och Tornedalens fiskemuseum, samt ett kortvarigt lån till föreningen Pohjan Tytöt ja Sissit, sammanlagt 9 föremål. Till museets tillfälliga utställningar lånades sammanlagt 26 objekt från andra museer och privatpersoner.

Museet var medlem i professionella museers arkiverings- och samlingsamarbetsnätverket TAKO. Tornedalens museum tillhör pool 2 vars sparuppgift består av Individ, samhälle och offentligt liv. Amanuenserna deltog i TAKO:s vår- och höstseminarier, i vårseminariet som arrangerades på webben deltog båda och i höstseminariet var den ena på plats i Nationalmuseet och den andra på distans. Under året hade man tre poolmöten och i dessa deltog samlingsamanuensen. I anslutning till TAKO-samarbetet deltog man dessutom i arbetsgruppsmöten för processbeskrivningarnas utveckling samt i introduktionsseminariet för en smidig samtidsdokumentation. I år har museet ökat sina gränsöverskridande samlingar, en uppgift som ingår i dess bevaringsansvar, med föremål som tillhört en privatfamilj i Haparanda, samt med en kikare som tillhört en tullare. Som en del av sitt TAKO-samarbete har museet deltagit i kampanjen "Vapauden tallentajat" – med temat fri rörlighet.

Båda amanuenserna deltog i ansvarsmuseernas samarbetsgruppsmöten (KovaVastuu) för samlingsansvariga. Alla tre hölls på distans.

Som en del av det regionala arbetet deltog amanuenserna även i möten där regional samlingspolitik förbereddes tillsammans med övriga nordliga yrkesmässiga museer. Dessutom har de regionala museerna haft möten kring församlings- och kyrkomuseer. Kyrkofullmäktige har blivit aktivare när det gäller rätt bevaring och framförallt inventering av kyrkliga föremål som församlingarna förvaltar. I samband med detta har museet kontaktats några gånger av regionens församlingar. De båda amanuenserna deltog i möten om Digitaliseringens kvalitetssäkring varav den enda hölls 21/11 och den andra delen 9/12. Digitaliseringens kvalitetssäkring är ett projekt som Museiverket initierat för att digitaliserat material i branschen ska hålla en så bra och likvärdig kvalitet som möjligt. Projektets mål är att ge ut en tydlig instruktion om digitaliseringens kvalitetssäkring som kan fritt användas av museer.

Amanuenserna har också deltagit i planering och byggande av alla utställningar.

### **3.1 Föremålssamlingar**

Tornedalens museums samlingar förvaltades med stöd av ett samlingspolitiskt program. På föremålssidan har fokuset legat i städning av det gamla samlingsförvaltningssystemet och i förberedning av idrifttagande och inläring av det nya systemet. Amanuensen svarar även på frågor som gäller föremål. Sammanlagt gavs 43 experttjänster kring föremål varav 14 var kundbesök i museet.

Museets föremålssamling växer huvudsakligen genom donationer. Till museet skänktes bland annat några möbler, till exempel en vagga som gått i arv i släkten, samt leksaker och barnkläder. Till samlingen skänktes också en rysktillverkad matta som tillhört släkten Hirnu i Kemi och kommit till släktens ägo förmodligen kring första världskriget. Under 2022 växte samlingarna med 129 föremål. Museets föremålssamling består av totalt 20 596 objekt. 6 764 av Tornedalens museums föremålssamlingar har katalogiserats i samlingsförvaltningssystemet och 6 205 föremål har digitaliserats.

Museets föremålssamlingar har tre delsamlingar: en naturvetenskaplig samling som inte aktivt utökas samt en konstsamling och en arkeologisk samling. Antalet objekt i den naturvetenskapliga samlingen är 1 529. Konstsamlingen har idag totalt 181 objekt. Av dessa har 113 stycken digitaliserats. 349 objekt i den arkeologiska samlingen har digitaliserats.

### **3.2 Foto- och arkivsamlingar**

Under 2022 har samlingsarbetets fokus legat i förberedande uppgifter i samband med byte av samlingsförvaltningssystemet och kontroll av migration. Tfn. amanuens Lauri Posio gjorde i ordning största delen av det omfattande arkivet från Pellon Ponsi -föreningen. Digitalisering av foton skedde också för beställning av kopior och för tillfälliga utställningar. Nya material togs emot som gåvor. Fotosamlingarna växte med cirka 200 glasnegativ som härstammar från finska Övertorneå i början av 1900-talet. Till trycksakssamlingen mottogs en finskspråkig bibel, Ameriikan Raamattu, som tryckts 1890 i USA. I och med projektsamarbetet 3MC-Noriska fjällboskap, Kulturarv och genresurser fick vi texter från skrivartävlingen om nordliga fjällkor samt en samling från Ossi Kempainen som arbetat som veterinär i Torneå 1974–1980. Samlingen består huvudsakligen av intervjuer, bilder och texter om fjällkor. Torneå föreningars arkiv i hembygds museet kompletterades något, sammanlagt 0,18 hm.



Experttjänster i samband med foto- och arkivsamlingar uppgick till sammanlagt 83 varav 26 var kundbesök på museet. Kopieringsbeställningarnas antal var 17 och det levererades 81 fotokopior. Största delen av foton har getts utan kostnad till kulturarbetare i Torne stad. 6 st. ljudinspelningskopior såldes.

Fotosamlingarna omfattar 92 478 exemplar varav 11 518 objekt har katalogiserats i samlingsförvaltningssystemet. Fotosamlingen växte med 249 donerade foton. Museets AV-samlingar består av 1188 exemplar varav 29 ljudinspelningar katalogiserats i samlingsförvaltningssystemet. Kart- och ritningssamlingen omfattar 336 exemplar.

Biblioteksarkivet omfattar 7370 exemplar (bibliofil boksamling, tidningar och tidskrifter och mindre trycksaker). Trycksakssamlingen som påbörjats 2013 omfattar nu 300-400 exemplar. Samlingen växte i år med 24 exemplar. 262 objekt har katalogiserats i samlingsförvaltningssystemet.

Antalet iordningställda förenings- och personarkiv i Torneå hembygdsarkiv är 136 st. och 49,76 hyllmeter. Sammanlagt 52,74 hyllmeter arkivmaterial finns tillgängligt för kunder.

## **4 UTSTÄLLINGSVERKSAMHET**

Tornedalens museum hade öppet ti-to 11.00–18.00 och fr-sön 11.00–15.00 finsk tid. Inträdet för vuxna var 5 euro och gratis för alla under 18 år. Museikort gäller i Tornedalens museum. Det gemensamma inträdet för Tornedalens museum och Aines konstmuseum tillämpades inte under större delen av året på grund av konstmuseets och bibliotekets renovering.

Museets utställningar besöktes av sammanlagt 6645 personer under året.

### **4.1 Basutställningens komplettering och en guidebok på engelska**

Basutställningen kompletterades med en skärmvägg om Struve där man utan inträdesavgift kan besöka åtta punkter i Unescos världsarv Struves meridianbåge mellan Torneå och Muonioälvdalar. Den virtuella upplevelsen producerades av Tornedalens museum och Lapplands yrkeshögskola och The Northern Parts of the World Heritage Struve Geodetic Arc -projektet. Genomförandet möjliggjordes av projektet Expeditionernas Tornedalen finansierat av Museiverket samt av det Interreg Nord –finansierade projektet The Northern Parts of the World Heritage Struve Geodetic Arc. Skärmväggen är även försedd med allmän information om de nordliga punkterna samt en karta, bildmaterial och mer information om åtta punkter vars layout togs fram av bildartesanstuderande Saana Ikonen.

Någon egentlig invigning av skärmväggen kunde inte arrangeras på grund av gällande covidläge men en mindre tillställning arrangerades 10/2 2022. I samband med utställningen på hösten kompletterades den virtuella världen med Struves svenska och norska meridianbåge-punkter och idag går det att besöka sammanlagt 14 punkter virtuellt.

Basutställningens del Expeditioner i Tornedalen kompletterades med en målning av Jouko Alapartanen. Tavlan som föreställer Maupertuis var en beställning av Maupertuis-stiftelsen som skänkte tavlan till Torneå stad och Tornedalens museum till ära för jubileumsåret 2021. Jouko

Alapartanen och Veli-Markku Korteniemi, ordförande för Maupertuis-stiftelsen intervjuades kring konstverket och videon kan ses på Youtube.

Till följd av den feedback som mottagits när det gäller den engelskspråkiga texten på pekskärmar trycktes texten ut som ett häfte som museibesökarna kan låna från receptionsdisken och även köpa med sig. Häftet innehåller även en karta på utställningslokalerna. Bildartesanstuderande Saana Ikonen, som praktiserat på museet ansvarade för layouten.

## 4.2 Tillfälliga utställningar

### **GUSTAV II ADOLF, 27/8 2021–16/1 2022**

400-års jubileumsutställning. Egen produktion. Utställningen spelades in som distansundervisning för att publiceras på museets Youtube-kanal.

### **OSMO "TOPPO" SANTAMÄKI – RITNINGAR AV GAMLA TORNEÅ, 17/2–20/3 2022**

En utställning om Osmo Santamäkis verk med Torneå som ofta förekommande motiv. Santamäkis verk är huvudsakligen akvareller och tuschteckningar. Förutom tavlor innehåller utställningen böcker, vykort och keramik illustrerade av Santamäki. En distansguidning av utställningen spelades in och publicerades på museets Youtube-kanal 17/3 2022 i samarbete med föreningen Finlands historiska trästäder. Utställningen genomfördes i samarbete med Aines konstmuseum.

### **SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – NORDISKA FJÄLLBOSKAP IGÅR, IDAG OCH I MORGON, 8/4 –21/8 2022**

Utställningen beskrev boskapens och människans långa gemensamma historia i Norden genom historiska vändpunkter, nuläge och framtida möjligheter ur nordiska ursprungsrasers synvinkel. Utställningen togs fram i samarbete med NordGens 3MC-projekts arbetsgrupp. Som tilläggsprogram för utställningen arrangerades temaguidningar och workshoppar för förskole- och skolgrupper. För de yngre erbjöds en verkstad där man kunde tillverka kor av kottar och för skolelever en verkstad där de fick försöka känna igen olika föremål i anslutning till kornas olika historiska faser. Kring temat med kor arrangerades också ett Kosläpp i samband med Vita konseminariet. Utställningstexter och bilder trycktes även i bokform (finska, svenska & engelska) vars layout till största delen gjordes av museets praktikant Saana Ikonen.

### **DITT VÄRLDSARV – I FOTSPÅR AV JORDKLOTETS MÄTARE, 15/9 2022–8/1 2023**

Ditt världsarv berättade om de nordliga delarna av Stures meridianbåge i Finland, Sverige och Norge, och dess roll som jordens måttband. Utställningen producerades av projektet De nordligaste delarna av Världsarvet Struves meridianbåge. Utställningens guidning formades till en bokningsbar temaguidning "Tornedalens expeditioner" I december arrangerades en workshop för tillverkning av halmtakkronor, himmeli, där inspiration hämtades från Struves meridianbåge.

## 4.3 Museet egna utställningar som lånades ut

### **GUSTAVS TRE STÄDER, 11/1–6/2 2022 I Haparanda stadsbibliotek**

Torneå 400 år- jubileumsutställning.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – NORDISKA FJÄLLBOSKAP IGÅR, IDAG OCH IMORGON (finska-svenska) 27/8–30/11 2022 lantbruksskolan i Loue (Lappia), Tervola**

Invigningen arrangerades tillsammans med NordGen i anslutning till Maalta käsin -mässan i Tervola. Vilma Jää uppträdde i invigningen och sjöng gamla vallåtar.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – NORDISKA FJÄLLBOSKAP IGÅR, IDAG OCH IMORGON (engelska-svenska) 30/10 2022-12/2 2023 Läns museet Gävleborg, Gävle**

En version som passar för att visas utomlands genom att de finskspråkiga texterna bytts ut till engelska.

**SNÖHVIT, PUNAKORVA, FJELLBLOM – NORDISKA FJÄLLBOSKAP IGÅR, IDAG OCH IMORGON S (finska-svenska) 17/12 2022–2/4 2023 Norrbottens museum, Luleå**

#### 4.4 Webbutställningar och -guidningar

Året 2022 på Tornedalens museum gick i fjällkons tecken vilket även syntes i museets webbutställningar. Digitalt innehåll i anslutning till utställningen Snöhvit, Punakorva, Fjellblom lyftes fram genom att samla ihop det tvåspråkiga materialet till en tvåspråkig utställning på webben. Utställningen på webben bestod bland annat av länkar till texter som publicerats i NordGens 3MC-projekts webbplats, videofilmer och intervjuer som publicerats inom projektet, samt berättelsekort om fjällkons tidiga historia, och en länk till Nordic Cows -spelet som utvecklats inom 3MC-projektet.

Snövit, Punakorva, Fjellblom -utställningssidan besöktes 117 gånger under år 2022 och totalt besöktes alla museets webbutställningar 2327 gånger. Särskilt populär var webbutställningen om "Allmogemöbler i Tornedalen 1600 – 1900-talet", vars finska sidor hade sammanlagt 1259 besökare på alla sidor i 2022. Utställningen består av en huvudsida och 12 undersidor. Den minst besökta undersidan hade 36 besök. Utställningen finns i Tornedalens museums websidor också på svenska i PDF-form.

<https://www.tornio.fi/tornionlaakson-museo/nayttelyt/verkkonayttelyt/snohvit-punakorva-fjellblom/>

Webbutställningar kompletterades även genom att överföra innehåll från Meri-Lappi- museers webbplats till museets officiella webbplats. År 2022 överfördes bl.a. bilder på bomärken som använts av slakten i Torneå samt bilder på allmogemöbler.

Transit-webbutställningarnas (publicerat 30/4 2020) Youtube-besök 2022: finskspråkiga +15, svenskspråkiga +24, under 2020–2022 sammanlagt 302 gånger.

På museets sociala medier publicerades under 2022 några distansguidningar i samband med utställningar och basutställning 2022:

**17/3 2022 Osmo "Toppo" Santamäki – ritningar av gamla Torneå -guidning** Guidning av amanuens Saija Pietiläinen, beskrivning och redigering av museipedagog Joni-Pekka Karjalainen. Besök under 2022: 244.

### **12/5 2022 Guidad tur i Gustav II Adolf –utställningen i Tornedalens museum**

Guide tf.. museipedagog Eija Rantonen, beskrivning och redigering regionforskare Terhi Tanska. Besök under 2022: 133.

### **19/12 2022 Maupertuis-porträtt av Jouko Alapartanen, en nyhet i Tornedalens museums samling**

Konstnären Jouko Alapartanen och Veli-Markku Korteniemi, ordförande i Maupertuis-stiftelsen intervjuades av museichefen Titta Kallio-Seppä och regionforskaren Terhi Tanska, beskrivning och redigering regionforskaren Terhi Tanska och museipedagogen Joni-Pekka Karjalainen. Besök under 2022: 93

## **5 ARBETE MOT ALLMÄNHETEN**

Under 2022 arrangerade Tornedalens museum en hel del olika evenemang och andra tillställningar för allmänheten som ännu i början av året påverkades av gällande koronarestriktioner. Längre fram under året underlättades arrangerandet och evenemangen togs väl emot av besökarna.

### **5.1 Museipedagogik**

Museipedagogiken består bland annat av olika guidningar för vuxen- och barngrupper, utställningarnas pedagogiska delar, workshoppar och resväskutställningar. Museets undervisning sker på både svenska och finska och målet är att förstärka den tornedalska identiteten. Även kulturmiljöfostran uppmärksammas i museipedagogiskt arbete.

I museets barnhörna finns aktiviteter för barn året om, till exempel färgläggningsbilder enligt årstider och tillfälliga utställningarnas motiv. Dessutom uppdaterades innehållen i barnhörnans vitrin efter tillfälliga utställningarnas teman.

Som en del av utställningen Snöhvít Punakorva Fjellblom försågs sommarladugården med grön gräsmatta, en miniatyr av sommarladugården samt kor, träd och staket av trä. Lekområdet byggdes av museimästarna Mikko Saarenpää och Pasi Makslahti. Lekområdet fick bli en bestående del av sommarladugården efter att utställningen om nordiska fjällboskap avslutats. Lekområdets innehåll kopierades och det fick följa med som en del av utställningen när den lånades ut.

I början av året tillverkade museipedagogen ett Museibingo till basutställningen i både svensk och finsk version. Museibingots idé är att de föremål som valts till bingobrickan letas fram i basutställningen samtidigt som man får lära sig mer av dessa föremål. Bingospelet fanns tillgänglig i foajén. Som en del av Mullankaivajat –projektet tillverkade museipedagogen ett likadant museibingo även till hembygdsmuseet i Muonio och målet är att erbjuda tjänsten även till övriga hembygdsmuseer i ansvarsområdet.

Museet var med och publicerade två mobilspel under året. Det första som publicerades var **Nordic Cows –spel** som tagits fram i Nordgens och 3MC-projektets Maaseudulta käsin- mässan i Tervola 27/8. Spelets idé är att förädla fjällboskap och hjälpa den att överleva som ren ras från 1800-talet till 2000-talet. Det andra spelet **Steps of Struve** publicerades 2/9 inom projektet De nordligaste

delarna av Världsarvet Struves meridianbåge. Spelaren är ute på äventyr i Lappland och kan samtidigt bekanta sig med de nordliga mätpunkterna i Struves meridianbåge.

Museipedagogen deltog under året i Lapplands läns barnkulturnätverks möten som huvudsakligen hölls på distans. Museipedagogen bjöds även in i det inofficiella kunskapspedagogiska nätverket för planering av arkeologi i undervisningen och för att skapa pedagogiska innehåll.

## 5.2 Evenemang och föreläsningar för allmänheten

Andra evenemang, tilläggsprogram och föreläsningar arrangerades sammanlagt 31 gånger och det sammanlagda deltagarantalet var 2154. Streamade föreläsningar arrangerades fyra gånger och följdes av 101 personer.

I början av februari hölls invigning av den nya delen av **Struves meridianbåge i Tornedalen**. Detta skedde med speciellt inbjudna gäster på grund av gällande koronarestriktioner. Inbjudan skickades till medlemmarna i Torneå hembygdsförening. Talen och miniföreläsningarna streamades på museets egen YouTube-kanal.

I samarbete med Föreningen Norden i Torneå arrangerades under året, på hösten och på våren, sju **Månadens nordiska film** – visningar.

**Under Vinterglöd - Talvihehku** (3–13 mars.) lanserades det nya **Museibingot** på svenska och finska. Med hjälp av bingospelet kan besökarna i alla åldrar söka bingobrickans föremål i utställningen och lära sig mer av dem. Museibingot har efter lanseringen varit tillgänglig i museets foajé. Vinterglöd-programmet bestod även av två familjeföreställningar av **Trollkarl Kari** (6/3).

I april öppnades utställningen **Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Nordiska fjällboskap igår, idag och i morgon**, som togs fram i samarbete med NordGen 3MC – Nordiska fjällboskap, Kulturarv och genresurser-projektet. I maj (7/5) arrangerades ett seminarium med namnet **Vita kon** i Åströms gård och samtidigt även **Publikevenemanget Kosläpp**. Under de olika tillställningarna kunde publiken på plats glädjas åt två fjällkor ägda av Ilmari Majuri och man fick också smaka på Arctic Ice Cream Factorys glass tillverkad av mjölk från fjällkor.

I månadskiftet april/maj arrangerades också två föreläsningar. Den första var **Kalevalas händelser i Tornedalen** av Kalervo Pääkkö från finska Övertorneå (28/4). Enligt föreläsningen kan framförallt landskapen i berättelsen om Kullervo kännas igen i Tornedalen. I början av maj (2/5) var det Simon Sorgenfrei som på svenska föreläste om **De kommer att vara annorlunda svenskar**, som handlade om Sveriges första muslimska invandrare.

**Under Torneå-dagar** (7–15/5) bjöd museet på många aktiviteter. De ovannämnda tillställningarna kring fjällkon var även en del av programmet under Torneå-dagar. Dessutom ordnade man guidningar i fjällboskapsutställningen. Söndagen 15/5 arrangerade museet **Rautakautta Rakanmäellä** (Järnålder på Rakanmäki) med Uleåborgsgruppen Pohjan Väki som levandegör historia. Gruppen arrangerade en workshop för barn på museet där man på träskivor fick måla järnåldersfigurer, kända från stenar och hällar. På eftermiddagen avtäcktes en ny infotavla för järnåldersrösen på Rakanmäki i Laivajärvi. Avtäckningen arrangerades i samarbete med Torneå hembygdsförening och staden arrangerade gratis busstransport till platsen. Närmare hundra personer kom till platsen och fick njuta av kaffe serverad av hembygdsföreningen och av en presentation om Rakanmäki. Torneås stadsdirektör klippte bandet för den upprustade stigen med

fårsax. Händelsen och Rakanmäki fick så mycket uppmärksamhet att finska YLE direktrapporterade från rösen i sitt morgonprogram.

Museet deltog också i **Nordbottnisk marknad och Kalottjazz & Blues** med eget program i början av juli (1–2/7). Museiblues-konsertertradition fortsatte med en konsert av **Julye Blomin**, som kulturförvaltningen arrangerade fredagen 1 juli på museet. Under Nordbottniska marknaden utlokaliserades museet på marknadsplatsen och Torneå stads före detta veterinär Ossi Kempainen berättade om sina minnen kring räddning av fjällboskap på 1980-talet under rubriken **Fjällkons minnen: Ossi Kempainen och räddning av fjällkor**. Museet arrangerade också öppna guidningar till fjällboskapsutställningen samt en workshop för barn med tillverkning av kor där materialet var kottar.

Den 21 juli arrangerade museet i samarbete med ungdomsförvaltningen i Torneå stad en dagsresa till **ön Pelttarinsaari där Ilmari Majuris kor har sitt sommarbete**. Ilmari guide deltagarna runt i området och berättade om gårdens byggnader, får och kor.

I juli arrangerade museet tillsammans med Torneå församling i ledning av Ilkka Teerijoki två **Guidade kyrkogårdsturer i Torneå** (19 & 21/7). Alldeles i slutet av månaden (30/7) arrangerade museet **två föreläsningar om medeltiden**. Teaterpedagogen Elina Kannelsuvanto föreläste om kläder och museipedagog Joni-Pekka Karjalainen om vapen, harnesk och kampkonst på medeltiden.

**Snöhvit, Punakorva, Fjällblom – Nordiska fjällboskap igår, idag och i morgon** – utställningen avslutades 21/8. Innan utställningen togs ned arrangerade museet en föreställning med rubriken **Kons kärleksfulla liv** (4/8), där berättaren Riikka Palonen delade med sig av sina egna erfarenheter kring kor samt folktraditionens berättelser om kor och livet med kor. Föreställningen komplementerades med musik av Richard Raja-Aho.

12/9 arrangerades en resa i samarbete med Kemi historiska museum till Kemi kulturcentrum och en **föreläsning om Kemi flygplatsens historia under kriget**. Arkeolog Teemu Väisänen som var föreläsaren höll på med kartläggningar av området och berättade om resultat och samlade in lokalbornas minnen.

**Årets tredje tillfälliga utställning Ditt kulturarv – i fotspåren av jordklotets mätare** invigdes 14/9. Redan kvällen innan 13/9 arrangerades en kort **studieresa till mätpunkten i Perävaara** och även under själva invigningsdagen bjöds på ett program med mycket varierande innehåll kring temat Struve. Under förmiddagen fick **inbjudna gäster en presentation av Björkö kyrkan** och under eftermiddagen arrangerade projektet De nordligaste delarna i Världsarvet Struves meridianbåge och Tornedalens museum ett öppet **seminarium med rubriken Ditt världsarv på Peräpohjolan opisto**. **På kvällen** var det dags för invigning på museet då utställningens dörrar öppnades för allmänheten som också bjöds på lite tilltugg.

I oktober arrangerades två bokutsläpp på museet. Den 5 oktober publicerades **Pohjan Tornio av Osmo Pekonen**. Boken innehåller samtida berättelser om Torneå och dess invånare från olika århundraden. Onsdagen 12/10 var det dags att publicera **Pirtusota ja salakuljettajat: Pohjanlahden tuntematon historia** av Juha Ylimaunu. Boken berättar om spritsmuggling runt Bottenhavet. Förutom publikationer arrangerade museet också en minneskväll om **Lapplands vita ko** 7/10, då besökarna fick dela med sig av sina minnen och erfarenheter om kor. Samtidigt lanserades en minnessamling kring temat (deltagarna fick enkät med returkuvert och frimärken för att teckna ned och skicka in sina minnen).

Tornedalens museums, Aines konstmuseums och Torneå bibliotekets gemensamma **Skräckgården** arrangerades 3/11. På grund av Aines och bibliotekets renovering genomfördes även deras program i museets lokaler. Programmet bestod av spådomar om framtiden, råd av örtvetaren, letande av irrbloss, lässtunder i biblioteket och Aines trolldogsverkstad. Källaren i Åströms gård var inrett till ett häxbo. Evenemanget var mycket populärt och besöktes av 720 personer.

Tisdagen 8/11 anlände museet till **Tervola** och arrangerade en **Minneskväll kring Lapplands vita ko**. Kvällen gick i diskussionens tecken med berättelser om fjällkor och boskapsskötsel. Under samma vecka (10/11) intervjuades författaren **Veli-Pekka Lehtola om hans nya bok *Entiset elävät meissä***. Hannu Alatalo intervjuade och intervjun med text finns på museets Youtube-kanal. (Videon har setts av 177 under 2022).

I december var det jul på museet. Lördagen 10/12 arrangerades **en workshop med temat Struves meridianbåge**, där besökarna fick tillverka sina egna takkronor (himmeli) inspirerade av Struves triangelmätningsskedja. Som material användes kartongrör. Workshoppens material fick ligga kvar i tillfälliga utställningars sal under resten av året. Även det traditionella **Lucia-tåget (13/12) arrangerades i samarbete med Språkskolan på museet** efter koronaårens paus. Strax innan julefrid visades **Tonttuko se siellä kolaa? en film av förskoleklassen och klass 3B i Kokkokangas** på tre dagar (18:e, 20:e och 22:e december).

### 5.3 Kulturorientering i Torneå

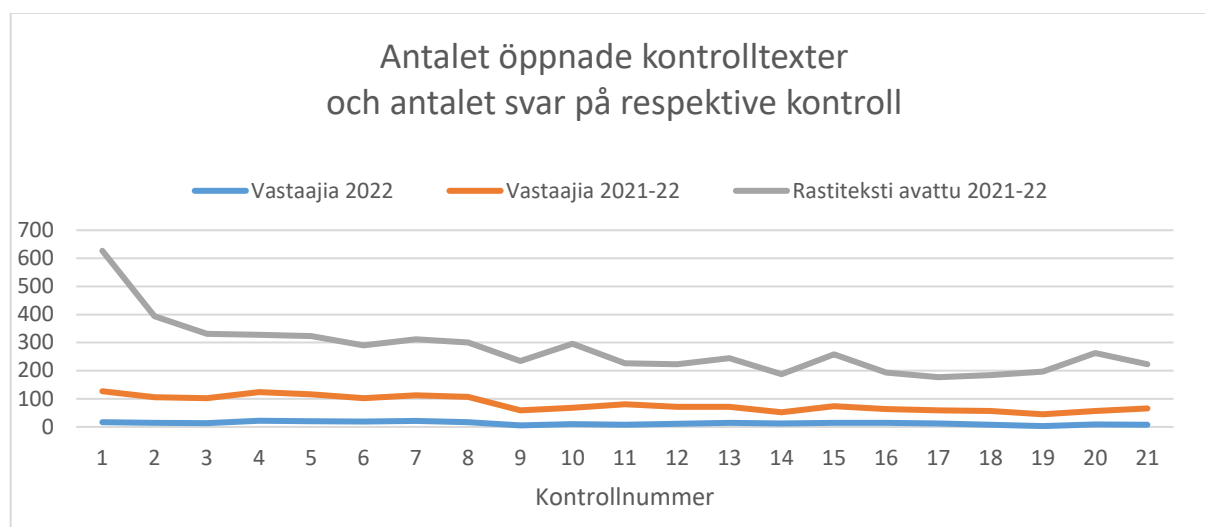
**Kulturorienteringsrundan i Torneå** som tagits fram tillsammans med idrottsföreningen Alatornion Pirkat för att fira Torneås 400 års jubileum 2021 var populär speciellt under sommaren. Intresset sjönk betydligt jämfört med året innan, men alla kontroller har haft flera besökare under året (Se tabell och diagram nedan).

Antalet svar till olika kontrollfrågor per månad under 2022:

Kontroll	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec	Totalt.
1		1	1	1	1	3	2	4	4				17
2						10	1	2	1				14
3		1	1			3	1	5	2				13
4				7		7	1	6	1				22
5	1			6		4	2	6	1				20
6			1	6		2	3	5	2				19
7				5		2	1	11	2				21
8			1	6			1	9					17
9							2	4					6
10			1		1		3	5					10
11						5		2	1				8
12				1		7		2	1				11
13			1	1		8		2	3				15
14						9	1	1	1				12

15			1			9	1	2	1	1			15
16						11		3	1				15
17						9	1	1	1				12
18	1					4	1	1	1				8
19						3							3
20					1	6	1	1					9
21						6	1	1					8
Yht.	2	2	7	33	3	108	23	73	23	1	0	0	275

Antalet orienterare kan uppskattas grovt utifrån öppnade kontrolltexter och svar på kontrollfrågor. Under 2021 och 2022 har kontrolltexterna öppnats 5318 gånger, och kontrollfrågorna har besvarats sammanlagt 1780 gånger. När man jämför de olika antalen blir det tydligt att alla som öppnat de lekfulla frågorna inte har svarat på dem (Se diagrammet nedan). Antalet anger endast användarna av de enskilda kontrolltexter och frågor, inte antalet orienterare. Enskilda orienterare har kunnat söka alla kontroller eller endast besöka en eller två kontroller. En del av orienterarna har gått runt tillsammans med familjen eller sina vänner och därför kan det finnas flera användare bakom ett klick.



Utifrån besvarade kontrollfrågor år 2022 (Se tabell ovan) under den populäraste månaden juni har alla kontrollfrågor besvarats sammanlagt 108 gånger, den populäraste kontrollfrågan har besvarats 22 gånger, och sammanlagt har alla kontrollfrågor besvarats 275 gånger under 2022. Under 2022 har antalet orienterare varit uppskattningsvis mellan 22 och 200. Tabellen tyder på att orienterarna har besökt kontrollerna mycket olika. När en orienterare har besökt en eller två kontroller under en månad har en annan försökt hinna så många som möjligt under en dag. Detta beror troligtvis på att en del av kulturorienterarna är lokalbor, och en del är besökare. Kulturorienteringen verkar med andra ord ha nått de båda målgrupperna.

Kulturorienteringen är öppen ännu och kan laddas ner från Tornedalens museums webbplats (<https://www.tornio.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/tornionlaakson-museo/lisatietao-tornionlaaksosta/tornion-kulttuurisuunnistus/>). I början av 2023 har kontrollfrågorna uppdaterats med engelskspråkiga versioner.



## 5.4 Minnesportfölj

**Minnesportföljen** besökte Dagcenter Saarenhelmi i Torneå våren 2022 och vid årsskiftet 2022 var den i Tervola där den i början av 2023 användes förutom för äldre även för barn i samband med bibliotekets sagostunder för att presentera "livet förr i tiden". Användarna berömde portföljen, men en del av användarna hade gärna velat ha lite mer innehåll relaterat till barn och barndom, så som lekar och lekregler och leksaker.

## 5.5 Grupp- och skolbesök

Museet arrangerade sammanlagt 137 guidningar för totalt 2608 personer. Av dessa var 107 grupper och 2348 deltagare förskole-, skol- och studerandegrupper. Sammanlagt arrangerades 77 workshoppar och deltagarantalet var 1344.

För utställningen **Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Nordiska fjällboskap igår, idag och imorgon** gjordes temarundor i den tillfälliga utställningen och workshoppar för förskole- och grundskolegrupper. Som en del av guidningar för förskolegrupper fick barnen delta i **verkstaden för tillverkning av kor från kottar** och de färdigtillverkade korna fick de ta med sig till förskolan. Grundskoleeleverna fick i sin tur bekanta sig med boskapsskötsel och föremål kring kor som samlats från museets samlingar och rekvisitaförrådet till **föremålgissningsverkstaden**. Även **ett häfte med uppgifter** togs fram utifrån material som Ahlman skänkt och material som praktikanten Saana Ikonen tillverkat. Häftet användes självstyrt av besökarna.

I månadsskiftet maj- och juni kunde museet efter två år med korona fortsätta med **Haparanda skolornas 2:e, 5:e & 7:e klassers kulturarvbesök**. Under besöken fick eleverna guidningar i museets basutställning. Guidningarna utfördes av museipedagog Joni-Pekka Karjalainen och Tapio Salo från Haparanda.

**Kulturarvbesök fortsatte under augusti och september genom besök i Saivaara stenåldersby och Kukkolaforseen**. Saivaara besöktes av 3:e klasselever från Haparanda (30/8–2/9) och de fick lära sig om livet på stenåldern och fornminnen genom att besöka olika punkter. På museipedagogens punkt fick barnen forska i stenålders föremål och material samt prova på hur föremål grävs fram vid arkeologiska grävningar. Vid Kukkolaforseen fick 4:e klassister (5-6/9) veta mer om bastukultur, forsfiske och Kukkolaforseen i allmänhet. Museipedagogen berättade för elever om kvarnarnas och sågens funktioner.

Som en del av utställningen **Ditt kulturarv – i fotspåren av jordklotets mätare** betalade projektet De nordligaste delarna i världsarvet Struves meridianbåge lokala skolors transport till Tornedalens museum. Museipedagogen gjorde manus för särskild guidning *Tornedalens expeditioner*, som även kan användas som temavandring i basutställningen. I guidningar deltog skolelever från Kemi i söder fram till Pello i norr och guidningarna pågick under tiden 15/9–4/10.

Under året skraddarsyddes guidningar efter besöksgruppernas önskemål. Flygande nåjder och vackra spöken – guidningen arrangerades två gånger under året.

## 6 ARBETE SOM REGIONALT ANSVARSMUSEUM

Året 2022 var det sista året för Tornedalens museums första period (2020–2022) som regionalt ansvarsmuseum. Museets ansvarsområde består av nio kommuner: Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Torneå och finska Övertorneå. Uppdraget för främjande av regionalt museiarbete innebär att museet i sitt verksamhetsområde arbetar som expert i frågor som gäller kulturarv och kulturmiljöfrågor. Ett regionalt ansvarsmuseum utvecklar och främjar museiverksamhet, bevarande och digital tillgänglighet. I sitt kulturmiljöuppdrag arbetar museet som expertmyndighet för kulturmiljö, framförallt bebyggd miljö och arkeologiskt kulturarv, genom att ge expertutlåtanden, delta i myndighetsförhandlingar och handleda, utveckla och bidra till värnande av kulturmiljöer, museisamarbetets utveckling och digitalt bevarande och tillgänglighet av kulturmiljökunskap.

Kärntruppen för regionalt arbete består av museets arkeolog, byggforskare och regionforskare. En plan och en ansökan för kommande verksamhetsperiod som regionalt ansvarsmuseum (2023–2026) togs fram under 2022 där man också föreslog att museet skulle införa en tjänst som sakkunnig inom renoveringsbyggnation. Museiverket och Tornedalens museum hade 4/4 2022 förhandlingar utifrån den föregående periodens rapport och den nya planen. Man gick igenom regionala planens förverkligande under 2020–2022 samt museets uppdrag, tjänster och mål för den nya planperioden 2023–2026. Förutom tjänstemän med ansvar över regionalt arbete deltog även museichefen och skolchefen Tarja Konola-Jokinen i förhandlingarna. Undervisnings- och kulturministeriet beslutade om finansiering av regionala ansvarsmuseer 7/11 2022. Tornedalens museum beviljades en tilläggsfinansiering som motsvarar 0,7 årsarbeten vilket möjliggör att en tjänst som sakkunnig inom renoveringsbyggnation kan införas. Åren 2023–2036 kommer museet således att ha tillgång till 4,0 årsarbeten (85 % statsfinansiering) för uppdraget som regionalt ansvarsmuseum.

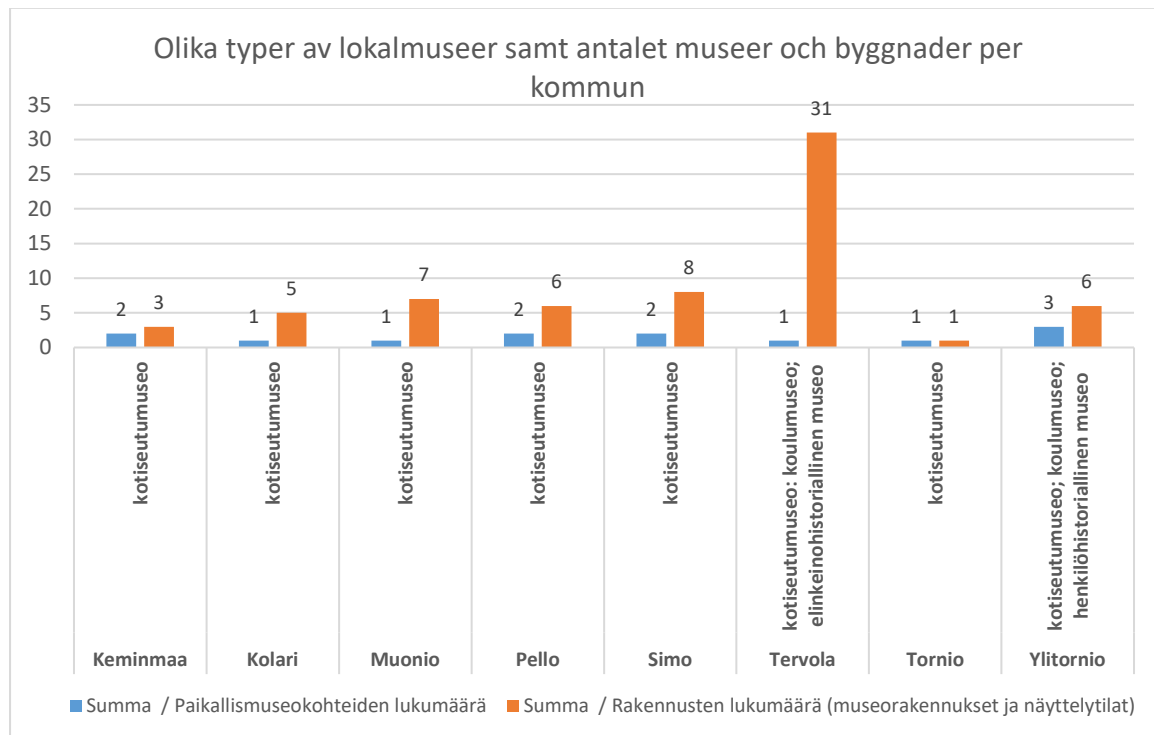
Tornedalens museum arbetade som en del av ett samarbetsnätverk för regionala ansvarsmuseer i Lappland, LAAVA, som förutom Tornedalsmuseet består av Lapplands landskapsmuseum, Samemuseet Siida, samt konstmuseerna i Kemi och Rovaniemi som ansvarar för regionala konstmuseiuppdrag. Nätverket hade sammanlagt två möten under 2022, båda på distans. Förutom LAAVA-möten höll man vid behov också gemensamma mer avgränsade möten (t.ex. i anslutning till kulturmiljöfrågor eller för att arrangera LaMu-fika). Museets personal deltog även i LaMu-fikamöten och övriga gemensamma möten, där deltagarna kom förutom från LAAVA-nätverket även från andra museer i Lapplands län.

Museerna i Lapplands län påbörjade det samlingspolitiska samarbetet år 2022 och det första mötet kring detta hölls 30/11 2022. I mötena deltog representanter från alla, förutom två, yrkesmässigt drivna museer i Lapplands län. Under mötena diskuterades behovet, bearbetning och utvecklingsätten av en gemensam samlingspolitik i Lapplands län. Arbetet kommer att fortsätta under kommande verksamhetsperiod, och även icke-yrkesmässigt drivna museer ska inkluderas.

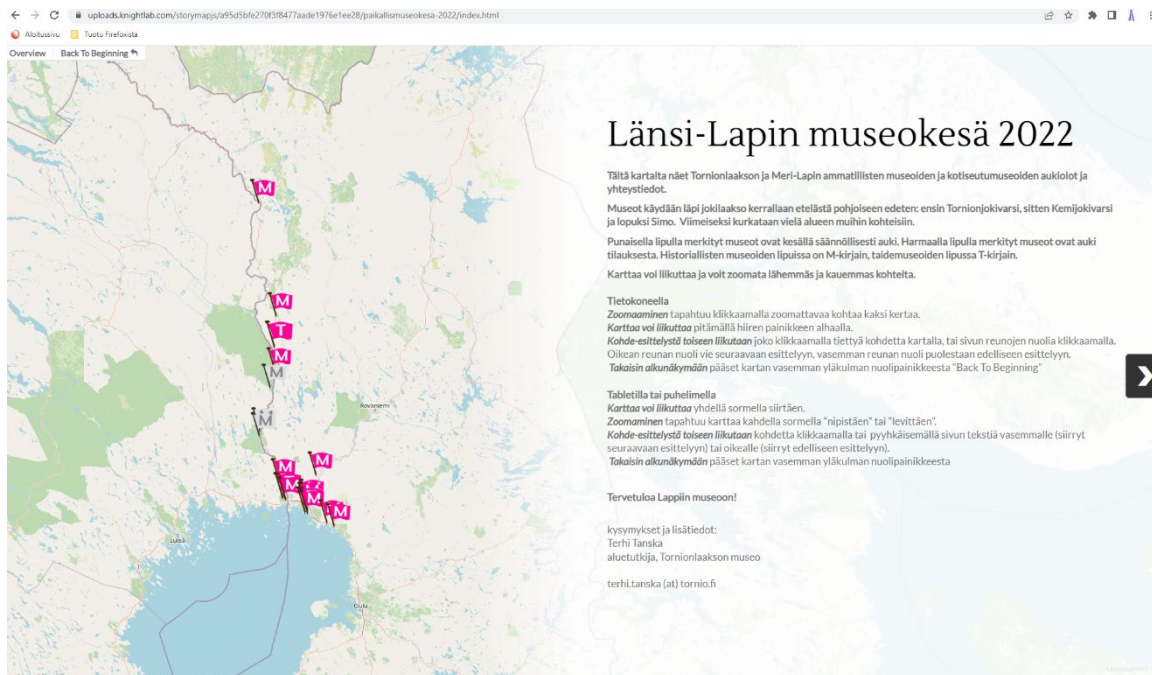
Handledning av regionalt arbete i Museiverkets regi bestod fortfarande förutom av distansmöten och -utbildningar även av en digital plattform där regionala ansvarsmuseers olika uppdragsområden har egna diskussionsplattform.

## 6.1 Utvecklingsuppdraget angående regional museiverksamhet

I ansvarsmuseets område finns 13 lokala museer samt ett yrkesmässigt drivet året om öppet Kemi historiska museum. Av lokala museer drivs sju av kommuner och åtta av föreningar, och dessa underhåller sammanlagt 67 kulturhistoriskt värdefulla museibyggnader eller andra utställningslokaler. Största delen av museer är hembygds museer som beskriver det lokala livet on näringar med temabaserade utställningsdelar och/eller byggnader och rum som inretts enligt en viss tidsålder.



Ett av områdets lokalmuseer fick prövningsbaserat bidrag från Museiverket 2022. Hur bidragen används styrs av regionforskaren och byggforskaren. Sockenmuseet i Keminmaa fick 8000 euro för renovering av magasinmuseets tak.



**Länsi-Lapin museokesä 2022**

Tältä kartalta näet Tornionlaakson ja Meri-Lapin ammatillisten museoiden ja kotiseutumuseoiden aukiot ja yhteystiedot.

Museot käydään läpi jokilaakso kerrallaan etelästä pohjoiseen edeten: ensin Tornionjokivarsi, sitten Kemijokivarsi ja lopuksi Simo. Viimeiseksi kurkataan vielä alueen muihin kohteisiin.

Punaisella lipulla merkityt museot ovat kesällä säännöllisesti auki. Harmaalla lipulla merkityt museot ovat auki tilauksesta. Historiallisten museoiden lipussa on M-kirjain, taidemuseoiden lipussa T-kirjain.

Karttaa voi liikuttaa ja voit zoomata lähemmäs ja kauemmas kohteita.

**Tietokoneella**  
Zoomaaminen tapahtuu klikkaamalla zoomattavaa kohtaa kaksi kertaa.  
Karttaa voi liikuttaa pitämällä hiiren painikkeen alhaalla.  
Kohde-esittelystä toiseen liikutaan joko klikkaamalla tiettyä kohdetta kartalla, tai sivun reunojen nuolia klikkaamalla. Oikean reunan nuoli vie seuraavaan esittelyyn, vasemman reunan nuoli puolestaan edelliseen esittelyyn.  
Takaisin aikukymään pääset kartan vasemman yläkulman nuolipainikkeesta "Back To Beginning"

**Tabletilla tai puhelimella**  
Karttaa voi liikuttaa yhdellä sormella siirtäen.  
Zoomaaminen tapahtuu karttaa kahdella sormella "nipistäen" tai "levittäen".  
Kohde-esittelystä toiseen liikutaan kohdetta klikkaamalla tai pyyhkäisemällä sivun tekstiä vasemmalle (siirryt seuraavaan esittelyyn) tai oikealle (siirryt edelliseen esittelyyn).  
Takaisin aikukymään pääset kartan vasemman yläkulman nuolipainikkeesta

Tervetuloa Lapin museoon!

kysymykset ja lisätiedot:  
Terhi Tanska  
aluetutkija, Tornionlaakson museo  
terhi.tanska (at) tornio.fi

Undantagstillståndet orsakat av koronapandemin blev lättare under 2022 och största delen av områdets lokala museer var öppna under sommaren, åtminstone under veckosluten. Då det var svårt att hitta olika museers öppethållandetider på webben beslutade regionforskaren att samla uppgifter från ansvarsområdets alla museer på en karta för att informationen skulle gå lättare att hitta och för att samtidigt marknadsföra de olika besöksmålen. Museernas öppethållandetider hittas också på Tornedalens museums webbplats men där finns de på var sin undersida. De som var öppna under 2022 var Nedertorneå sockenmuseum, magasinmuseet i Keminmaa, Valmari museum i Keminmaa, Kolari hembygdsmuseum, Muonio hembygdsmuseum, Pello hembygdsmuseum, Pahnla museum i Simo, Tervola hembygdsmuseum samt under några dagar i juli-augusti hembygds museet i Simonniemi. Skolmuseet i finska Övertorneå, likkas stuga och Väinö Katajas pörte och byamuseet i Tervola var öppna endast efter överenskommelse.

Magasinmuseet i Keminmaa, Nedertorneå sockenmuseum samt hembygds museerna i Muonio, Kolari, Simo och Tervola fick en eller flera handlednings- och inspektionsbesök. Lokalmuseerna i Pello och Övertorneå fick inget besök tillsammans med underhållaren under 2022. Förutom vid besöken gavs handledning även i bidrags- och andra frågor via telefon och e-post under hela året. Man försökte effektivisera lokalmuseernas synlighet på nätet genom att förbättra deras webbsidor på Wikipedia och berätta om dem på Tornedalens museums sidor på sociala medier.

Som en del av arbetet som sakkunniga i regionala frågor deltog museichefen och regionforskaren i planeringsgruppsarbetet i **Unesco-gruppen** som fortsatte arbetet efter att projektet **Tule mukhaan! Kom med!** (2020–2021) avslutats. Gruppen håller på att tillsammans med traditionsutövarna och områdets övriga aktörer ta fram en avsiktsansökan för att ansöka om Torneälvens forsfiskekulturs inträde till Unescos förteckning över immateriellt kulturarv, samt utveckla andra projekt som stöttar kulturarvet.

Regionforskaren deltog under verksamhetsåret som Tornedalens museums representant i **Sea Laplands industriturism** -nätverkets utveckling och verksamhet. Nätverket ingår i Laplands yrkeshögskolas projekt Utveckling av industriturism (1/8 2019–31/7 2022)

(<https://www.lapinamk.fi/fi/Yrityksille-ja-yhteisoille/Lapin-AMKin-hankkeet?RepoProject=4203500038>).

När det gäller övriga utvecklingsuppdrag inom regional museiverksamhet bidrog regionforskaren bl.a. i dokumentering av regional kulturmiljö och samtidsdokumentation av koronatiden i området, samt deltog i kartläggningen och upphandlingen av samlingsförvaltningssystemet. Regionforskaren deltog även i tillverkning, marknadsföring och arrangerande av lån för utställningen Snöhvit, Punakorva, Fjellblom samt sammansatte digitala innehåll och berättelsekartor i anslutning till utställningen för att skapa en webbutställning på museets webbplats.



Regionforskaren och arkivamanuensen planerade och lanserade tillsammans arbetet med **insamling av minnen** om fjällboskap och boskapsskötsel, samt konceptet **Laplands vita ko-minneskvällar** som utgår från fotografier, och överförs till regionens övriga kommuner i samarbete med kommunernas kulturaktörer. De första minneskvällar hölls i Torneå och Tervola 7/10 2022 respektive 8/11 2022.

## 6.2 Distansfika för Laplands museer

Tornedalens museums regionforskare arrangerar distanskaffestunder, **LaMu-fika**, för **museerna i Laplands län** tillsammans med landskapsforskaren, den publikansvariga i Siida, regionansvariga amanuensen i konstmuseet och museichefen i Kemi konstmuseet. Kaffestunderna är öppna för alla som är intresserade av museiverksamhet men särskilt viktiga målgrupper är lokala museiaktörer. Utvidgande och förstärkning av museiaktörernas nätverk i Lapland var motivet för träffarna. Under möten diskuteras aktuella ämnen efter en kort inledning.

Lamu –fikastunder under 2022:

7/2 2022 en presentation av hembygdsmuseet i Kolari. Den egentliga diskussionen handlade om praktikanter på museer. Mötet inleddes av Kerttu Oikarinen, sekreterare i föreningen Totto. Hon berättade om praktikantverksamhet i hembygdsmuseet i Rovaniemi.

21/3 2022 en presentation av båtboden av Vene-Aapo i Kittilä. Den egentliga diskussionen handlade om informationsverksamhet. Diskussionen inleddes av Tuula Aitto-oja, sekreterare för Weteraanimoottorikerho Wanha Woima. Hon berättade om traditionscenter Wanha Woima i Oulainen.

2/5 2022 en presentation av Järämä-museet i Enontekis. Diskussionsämnet var invandrarnas utbildningsverksamhet i museer med inledningsord av Virpi Kannianen, museichef för Aines konstmuseum.

24/10 2022 en presentation av samemuseet Siida. Dagens tema är museipedagogik och till ära av samiska språkens vecka hade samemuseet ordet: Vi fick höra om Siidas utbildningspaket i den nya basutställningen och den nyligen avslutade byarundan i gemenskapens tecken i Sameområdet. Presentatör var Pia Nikula, ansvarig för publikverksamhet och museipedagog Milla Pulska.

28/11 2022 en presentation av Särestöniemi-museet i Kaukonen i Kittilä. Dagens tema var regionala museievenemang. Inledningsord handlade om barnens och ungdomarnas temavecka i Siida samt om museiveckan i Päijät-Häme som presenterades av landskapsforskare Anna-Riikka Vadén.

### **6.3 Kulturmiljöuppdraget**

Året fortsatte som året innan när det gäller kulturmiljöuppdraget. Utbildningar, förhandlingar och möten genomfördes på distans men även fysiskt till skillnad från koronaåren. Museets arkeolog och byggforskare arbetade delvis på distans under året. De viktigaste intressegrupperna för kulturmiljöuppdraget är kommunerna och statliga myndigheter i Lapplands närings-, trafik- och miljöcentral och i Museiverket. Museiverkets, Miljöministeriets och övriga intressegruppers utbildningar och seminarier, myndighetsförhandlingar och övriga sammankomster arrangerades för det mesta digitalt men även traditionella möten och tillställningar arrangerades.

Tornedalens museums kulturmiljöenhet deltog i enlighet med markanvändnings- och bygglagen i kommunernas utvecklingsförhandlingar som Lapplands NMT-central anordnade i respektive kommunens eller stadens lokaler. Museet berättade om sin nya ställning som regionalt ansvarsmuseum och om sitt uppdrag som sakkunnig och ansvarig myndighet för kulturmiljöer. Det regionala ansvarsmuseet är nu kommunernas primära samarbetspart samt statliga regionförvaltningens och landskapsförbundens samarbetspart i frågor som berör kulturmiljö. Under 2022 arrangerades 29 myndighetsförhandlingar kring miljökonsekvensbeskrivning och planläggning samt 23 andra sammanträden och förhandlingar i anslutning till markanvändning och byggnation.

Museets eget system för bevarande av kulturmiljökunskap, Museets informationsportal (MIP) togs i drift 2021. Systemets basinformation består av de objekt som inventerats under projektet Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (2006–2007). Systemet har kompletterats i samband med besiktningsbesök som utförts i tjänst och det befintliga kunskapsinnehållet har klassificerats med hjälp av databasprojekt.

Museet är medlem i samarbetsgruppen för kulturmiljö och landskapsvård i Lappland samt i Norra Finlands kulturmiljösamarbetsgrupp som består av funktionärer från Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland samt i samarbetsgruppen för regional vård av traditionella kulturbiotoper i Lappland. Möten arrangerades på distans. Alla grupper möttes inte under verksamhetsåret. Torneå stad är medlem i föreningen för Finlands historiska städer, och Tornedalens museum har representerat staden i föreningen. Museichefen var 2022 ledamot i föreningens styrelse som möttes fem gånger. Museet har också deltagit i föreningen för Lapplands byggtaditioners verksamhet och byggforskaren har deltagit i föreningens möten.

### **6.4 Bebyggd kulturmiljö**

Under 2022 utförde byggforskaren sammanlagt 49 besiktnings-, handlednings- och kontrollbesök och deltog i 61 sammankomster och förhandlingar. I anslutning till byggtadition hade man under

året sammanlagt 162 olika typer av kundbesök, möten och förfrågningar som besvarades. Bygghandläggaren arbetade som kontrollant för användningen av Museiverkets restaureringsbidrag och Hembygdsförbundets föreningshusbidrag. Kontrollen gällde fyra objekt. Kulturmiljön har dokumenterats vid alla besiktnings-, handlednings- och kontrollantresor.

## 6.5 Arkeologiskt kulturarv

Förutom myndighetsarbete, yttranden, förhandlingar och digitalt sparande utförde arkeologen under året sammanlagt 33 terrängbesiktningar till kända fasta fornminnen samt besökte anmälda potentiella fynd, och utförde därtill 8 terrängbesiktningar i samband med tillståndsärenden och planläggningsprocesser. Fornminnesregistret växte med 81 nya objekt samtidigt som 108 objekt bearbetades.

Ett olagligt ingrepp i fornminnen rapporterades till Museiverket. Provgävningar utfördes på en plats (Torget i Torneå) inom Tornedalens museums ansvarsområde. Arkeologens sakkunnighet har tillfrågats vid 100 olika tillfällen varav 6 var intervjuer till olika medier. Arkeologen höll ett föredrag i *Poverty and Plenty in the North The second workshop 22/11 2022*. Museichefen och arkeologen deltog i arrangerandet och invigningen av en permanent utställning om begravningar i Haukipudas i Uleåborg 18/9 2022.

Arkeologen deltog i slutfasen av Museiverkets projekt kring arkeologiska fynd med riksintresse (VARK) genom att vara med och uppdatera fornminnesregistret med Vark-objekt samt genom att ge respons.

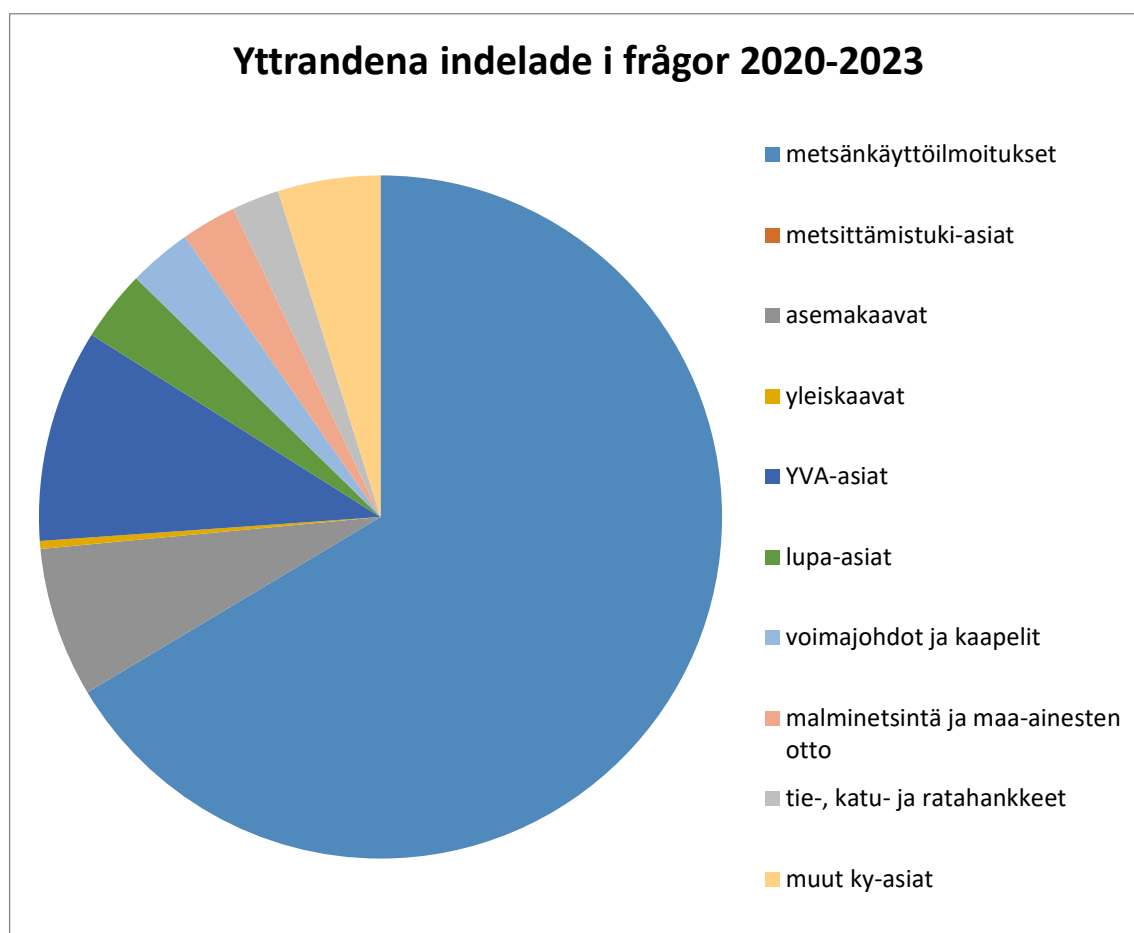
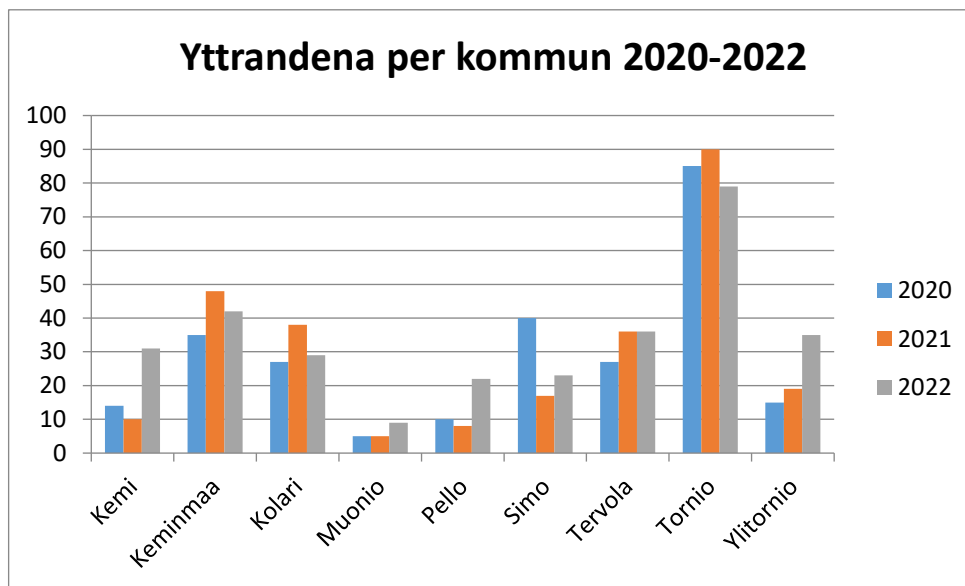
Menneisyyden metsästäjät (Historiejägarna)–projektet i Muonio finansierat med Mullankaivajat-bidrag genomfördes under året. (se kapitel 6.7 Menneisyyden metsästäjät i Muonio, Mullankaivajat-projekt).

Arkeologin har gjorts synlig med hjälp av publikationer både lokalt, nationellt och internationellt. När det gäller arkeologiskt kulturarv publicerades tre tidningskolumner, en internationell inbördes utvärderad bok, fyra tidningsartiklar, tre inbördes utvärderade artiklar samt sju seminarie- och konferensföreläsningar.

## 6.6 Yttranden

Att skriva yttranden är en av de viktigaste och mest tidskrävande uppgifter i expert- och myndighetsarbetet. Som regionalt ansvarsmuseum ger Tornedalens museum yttranden om bland annat tillstånds- och planläggningsärenden, skogsbruksanmälan och miljökonsekvensbeskrivningsprocesser (MKB). 170 av yttrandena handlade om skogsbruksanmälan, 1 skogsplanteringsstöd, 8 översiktsplaner, 31 detaljplaner, 12 miljökonsekvensbeskrivningar, 41 bygg-, rivnings- och dispenstillståndsärenden, 14 kraftlednings- och markkabelprojekt, 26 malmetning eller tagning av massor inklusive tillståndsärenden, 5 väg-, gatu- och järnvägsprojekt och resterande 2 övriga kulturmiljöärenden. Geografiskt berörde yttrandena följande platser: Kemi 31, Keminmaa 42, Kolari 29, Muonio 9, Pello 22, Simo 23, Tervola 36, Torneå 79 och Övertorneå 35. 3 av yttrandena handlade om två eller flera kommuner och 1 av yttrandena var gränsöverskridande. En förteckning över yttranden som berör kulturmiljöuppdraget finns i bilaga 1.

Under sin första period som ansvarsmuseum (2020–2022) har Tornedalens museum gett sammanlagt 859 yttranden.



### 6.7 Menneisyyden metsästäjät i Muonio Mullankaivajat-projekt

Mullankaivajat-projekt med namnet Menneisyyden metsästäjät (historiejägarna) i Muonio finansierat av finska Kulturfonden arrangerades 15–29/8 och 6–9/9 2022 i Muonio, den



nordligaste kommunen i Tornedalsmuseets ansvarsområde som regionalt museum. Projektet genomfördes i samarbete med samskolan i Muonio och Muonio församling. Samskolans elever i klasserna 5 och 6 fick med hjälp av arkeologiska metoder tillsammans med sina lärare fördjupa sig i händelserna i Muonio från stenåldern till Lapplands krig. Bidraget möjliggjorde anställning av 2 projektmedarbetare, från museet deltog 4 personer genom egna resurser.

Det två veckor långa projektet inleddes med undervisning under tre dagar. Man gjorde också ett besök i Muonio kyrka och fick höra om begravningsätt som förändrats genom tiderna och om arkeologisk forskning. En journalist från tidningen Luoteis-Lappi berättade om olika sätt att kommunicera och informera. Under fjärde och femte dagen fick vi börja med provgrävningar på prästgårdens tomt i Muonio centrum. Objektet var ett eventuellt fornminne med namnet Pappila (Autio) från historisk tid (fornminneskod 1000040938). Den första kyrkan, predikostugan, i Ala-Muonioniska (Muonio från 1923) ska enligt fastighetskartan från 1785 legat där. Målet var att reda ut om det fanns kvar några arkeologiska bevis på att kyrkan funnits och samtidigt kartlägga tomtens senare skeden.

Under projektet genomfördes även bussresor till det stora fångstgropsfältet i Siepinkuru och fiskeplatsen i Keimiönniemi. Arkeologiskt efterarbete utfördes också. Vi syntes bra i Facebook, Instagram, Twitter och tik-tok. Ett projekt genomförd på en liten ort innebar samtidigt utmärkt reklam för arbetet som regionalt ansvarsmuseum.

Information om projektet och undervisningsinnehåll finns samlat på museets webbplats: <https://www.tornio.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/tornionlaakson-museo/tornionlaakson-kulttuuriymparisto/mullankaivajat-2022-menneisyyden-metsastajat-muoniossa/>

## 6.8 Världsarvet Struves meridianbåge

**Expertarbete i anslutning till Struves meridianbåge genom Tornedalen är en väsentlig del av Tornedalens museums regionala arbete.** Museet var med i Interreg-projektet **The Northern parts of World Heritage Struve Geodetic Arc**. Lapplands yrkeshögskola, städerna Torneå och Haparanda samt Alta museum genomförde projektet tillsammans under 2020–2022. Byggforskaren deltog i projektgruppens arbete och var vid behov med i projektets styrgrupp som museichefens suppleant. Styrgruppen hade två möten under året: på distans i januari och i Hammerfest i Norge i augusti. Under resan gjordes ett studiebesök till Struves mätpunkt vid Ishavet samt till museerna i Alta och Hammerfest. En utställning där projektets resultat presenterades pågick på Tornedalens museum från september 2022 till början av januari 2023.

Museet är med i Svenska förvaltningsrådet för världsarvet Struves meridianbåge som koordineras av länsstyrelsen i Norrbottens län. Arbetsgruppen hade ett möte i Luleå 31/8 2022.

## 7 UTBILDNINGAR OCH MUSEIPERSONALENS YRKESINRIKTADE MÖTEN

Regionforskaren, arkeologen och byggforskaren deltog i utbildningar, seminarier och möten riktade för forskare. En stor del av möten, utbildningar och seminarier arrangerades på distans. Alla utbildningstillfällen och seminarier i anslutning till regionalt museiarbete har redovisats i bilagan.

Arkeologen deltog 3–4/2 på distans i Arkeologiska fältarbetens presentationsdagar arrangerade av Museiverket samt i flera, av olika aktörer arrangerade distanstillställningar i anslutning till fornminneslagens omarbetning.

Kulturmiljödagarna arrangerades 12–13/10 och Staten restaurerar 9/11. På museiverkets dagar behandlas aktuella frågor kring kulturmiljö och vård av byggtadition samt frågor i anslutning till myndighetsverksamhet. Målet med dagarna är att dela med sig och utveckla praxis och goda exempel inom myndighetens verksamhet. Dessutom var byggforskaren bland annat med på dagar som berörde byggtadition och renoveringsbyggnation arrangerade av Miljöministeriet 7/4.

Museichefen representerade Torneå stad vid riksomfattande museidagar och finska Museiförbundets 99:e årsmöte på Åland 19/5 på distans.

Riksomfattande Hembyggsdagar arrangerades i Rovaniemi 9–11/9. Torneå stad representerades av museichef Titta Kallio-Seppä.

Landskapsforskarnas förhandlingsdagar arrangerades år 2022 i Björneborg 15–16/9. Regionforskare från regionala ansvarsmuseer runt om i Finland deltog i mötet. Vid mötet diskuterades sommarens ALVA-förhandlingar (inledningsföreläsare Eeva Teräsvirta från Museiverket) samt samlingspolitiska program och samlings säkerhet (tre inledningar: Akuliina Artolahti från Satakunda museum, Anna-Riikka Vadén från museet i Lahtis samt Eero Salmio och Katri Lento från Helsingfors stadsmuseum). Regionforskaren deltog även i datasäkerhetsutbildning arrangerad av Finska Hembyggsföreningen och Nationalarkivet.

Museipedagogen deltog i Lapplands läns barnkulturnätverks distansmöten. Måndagen 28/11 deltog museipedagogen i första delen av flyktrumsutbildning som barnkulturnätverket anordnade. Museipedagogen bjöds också in till det nya, än så länge inofficiella, kunskapsfostransnätverket för att planera arkeologiska undervisningsinnehåll och –paket. Museipedagogen samarbetade tätt med Aines konstmuseums och Torneå biblioteks personal när det gäller gemensamt program för barn.

Museet fick en defibrillator som donation 2021. I anslutning till detta fick museets personal genomgå en första hjälpen utbildning. De flesta deltog i utbildningen som arrangerades på Tornedalens museum 28/2 och en del i motsvarande utbildning som arrangerades i lokalen Kortteeri i Köpcentrat 30/5. Utbildningen erbjöds av Hjärtföreningen i Torneå i samarbete med Röda Korsets avdelning i Torneå och utbildaren var Juha Buska, **första hjälpen- och hälsoinformationstränare (ETK)**. Defibrillatorn och utbildningen finansierades av Vappu och Oskari Perttulas stiftelse.

Samlingsamanuensen deltog i Museiförbundets utbildning som handlade om att känna igen föremål och museets varierande material 7–8/6 2022 i Samlings- och konservatorscenter i Vanda. Utbildningens teman var plast, gummi och papper i museets samlingar.

Museets medarbetare deltog också i utbildningar i anslutning till i drift tagande av det nya samlingsförvaltningssystemet MuseumPlus. Den första utbildningen på allmän plan hölls på distans 29/11 och 8 personer från museet deltog i den. Den andra mer fördjupade utbildningen hölls 8/12 på museet för de som huvudsakligen använder systemet och då deltog 3 personer.

Inledande webinarier om kvalitetssäkring inom digitalisering hölls 21/11 och 9/12 i syfte att introducera kvalitetstänkande samt grunder och utgångspunkter i digitaliseringens kvalitetssäkring. 4 personer från museet deltog i dessa utbildningar.

## **8 NÄTVERK, ARBETSGRUPPER, PROJEKT OCH SEMINARIER**

Tornedalens museum deltog i ett seminarium om nordisk historisk arkeologi som arrangerades tillsammans med Uleåborgs universitet i Tornedalens museums lokaler 21–22/11 2022. I denna *Poverty and Plenty in the North The second workshop* deltog från museet museichefen Titta Kallio-Seppä, regionforskaren Terhi Tanska och arkeologen Annemari Tranberg som hade en presentation samt museipedagogen Joni Karjalainen med en guidning av museet. Forskare från Danmark, Island, och Finland var med i workshoppen. Programmet innehöll också en kvällsmottagning med stadsdirektören som värd och bastubadande i stadshuset.

Museichefen och arkeologen deltog tillsammans med forskarna Tiina Väre och Sanna Lipkin från Uleåborgs universitet och Haukipudas församling i genomförandet av en permanent utställning om kyrkobegravningsätt i Haukipudas kyrka. Utställningen med rubriken Kyrkogravsmuseum invigdes 18/9 i samband med 260-års jubileum av kyrkan i Haukipudas. Utställningen berättar om gravkulturen som rådde under kyrkobegravningar, forskning kring detta och visar fotografier på några fynd som hittats under kyrkan i Haukipudas.

Museet och Torneå hembygdsförening arrangerade 15/5 2022 invigning av den nya informationstavlan för fornminnet Rakanmäki från tidiga metallåldern. I invigningen deltog museets personal och bland annat Erkki Taskila, ordförande för Torneå hembygdsförening samt Markku Mäki vuoti som varit ledare för de arkeologiska grävningarna under 1980-talet.

Gunnar Ardelius, generalsekreterare för organisationen Sveriges museer besökte museet 25/11 2022 tillsammans med Ulf Renlund, museiintendent för Försvarmuseet i Boden. Museichefen och museipedagogen presenterade museisamarbete mellan Torneå och Haparanda och museets basutställning för besökarna. Besöket var en del av Gunnar Ardelius visitrunda i museer i Norrbottens län.

Tornedalens museum är med i Norrbottens kulturplan. Museichefen deltog i möten mellan museichefer i Norrbotten som arrangerades på webben.

Museet är med i styrelsen för Tornedalens fiskemuseum – Tornionlaakson kalastusmuseo som ligger vid svenska Kukkolaforsen.

Regionforskaren har varit ledamot i styrelsen för Torneå Hembygdsförening.

Museichefen har varit ledamot i Tornedalsrådets kultur- och besöksnäringens arbetsgrupp och tillhör även Tornedalens årsboks redaktionsgrupp. Museichefen deltog också i Tornedalsrådets projekt "Kultur och traditioner som förenar tre länder" som ledamot i styrgruppen.

Museichefen och museipedagogen deltog i Maupertuis-stiftelsens resor till Paris (8–12/11, museichefen) och Berlin (15–19/11, museipedagogen). Resornas mål var att lära känna olika orter, museer, minnesmärken och palats där Maupertuis som utförde mätningar om jordens form i Tornedalen 1736–37 bodde och arbetade under sitt liv. Samtidigt ville man föra ihop olika aktörer från Tornedalen för att tillsammans tänka ut hur Maupertuis på ett bättre sätt kan lyftas fram.

Resorna finansierades av Lapplands NMT-central genom Leader-gruppen Outokaira Tuottamhan föreningens Lähe völhjyn -projekt.

## 9 MARKNADSFÖRING OCH INFORMATION

I början av året började koronapandemins påverkan så småningom att klinga ut för att under året försvinna helt och museet kunde arrangera mer evenemang och tillställningar i sina egna lokaler. Föreläsningar, seminarier och en del av invigningar streamades också via Youtube.

Målgrupper för museets marknadsföring och information var enskilda besökare från området, skolor, barnfamiljer, turister, föreningar och företag samt församlingsarbetare, förskolelärare och familjedagvårdare. Skolorna informerades om museets tillfälliga utställningar, bokningsbara workshoppar och guidningar halvårsvis med nyhetsbrev. Lärarna fick meddelandena antingen i pappersform eller i möjligaste mån även genom Wilma. Till skolor i Haparanda och till finska grannkommuner skickades skolmeddelandet digitalt. Skolmeddelandena ledde till bokningar av guidningar och workshoppar.

Museets webbplats som man delade med andra museer i Meri-Lappi området lades ned i början av året, och 2022 användes i huvudsak endast museets egentliga webbplats på Torneå stads Internet-sidor, [www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo](http://www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo), som under 2022 besöktes av 16 445. Webbsidornas språk är svenska, finska och engelska.

Om aktuella utställningar, evenemang och övriga teman vid museet informerades förutom på Internet-sidor även på museets egna profiler på Facebook och Instagram, på stadens Internetsidor under Aktuellt samt i evenemangskalendern och genom sändlistor. Median informerades genom pressmeddelanden inför evenemang och tillfälliga utställningar och inför nya utställningar arrangerades också presskonferenser. Affischer om utställningar och evenemang togs fram och distribuerades till officiella anslagstavlor i Torneå och Haparanda. Man annonserade också om varje utställning på stadens LCD-tavlor uppställda längs vägar. Stadens Intranet möjliggör också information om evenemang och utställningar till stadens personal.

Under året publicerade museet 386 inlägg på sociala medier. Museets Instagram-konto hade i slutet av året 859 följare och 1658 på Facebook (kontrollerat 24/3). Täckningen av museets publikationer på Facebook har stigit 77,3 % och 62,2 % på Instagram jämfört med år 2021. I slutet av 2022 testade museet också betald annonsering på Facebook.

Videoinspelningar till museets Youtube-kanal producerades 8 gånger under året och videofilmer på kanalen har setts sammanlagt 1520 gånger under 2022, vilket är 28 % mer än 2021. Museet hade 59 beställare av sin Youtube-kanal i slutet av året.

Informationsträffarnas antal under 2022 var 62, varav 54 i tidningar eller på webben och 8 som radio- eller TV-intervjuer eller andra träffar. Museichefen skrev tre kolumner i tidningen Lounais-Lappi.

**När det gäller mer detaljerad museiverksamhetsstatistik hänvisas till Museistatistik 2022 som Museiverket framställt och som överlämnats 31/3 2023.**

**Torneå, 2/4 2023**

Titta Kallio-Seppä, museichef

## LIITE 1 / BILAGA 1

### ALUEELLISEEN VASTUUMUSEOTYÖHÖN LIITTYVÄT KOULUTUKSET, SEMINAARIT, KOKOUKSET, MATKAT, JULKAISUT JA LAUSUNNOT 2022

### UTBILDNING, SEMINARIER, MÖTEN, RESOR, PUBLIKATIONER OCH UTTALANDE RELATANDE TILL REGIONALT ANSVARSARBETE 2022

TKS = Titta Kallio-Seppä, museonjohtaja

AT = Annemari Tranberg, arkeologi

TY = Teija Ylimartimo, rakennustutkija

TT = Terhi Tanska, aluetutkija

SP = Saija Pietiläinen, amanuenssi

LP = Lauri Posio, vs. amanuenssi

RP = Riikka Pyykkö, amanuenssi

JK = Joni-Pekka Karjalainen, museolehtori

MS = Mikko Saarenpää, museomestari

TR = Tanja Ranta, Mullankaivajat-hanke

SK = Sami Kuvaja, Mullankaivajat-hanke

### ALUEELLISEN MUSEOTOIMINNAN EDISTÄMINEN

#### Alueellisen museotoiminnan kehittäminen ja museoammattilliset tapaamiset

- |           |   |
|-----------|---|
| 11.1.2022 | Meri-Lapin museot -sivusto, kokous tulevaisuudesta Aineen taidemuseon ja Kemin museoiden kanssa / TKS, TY, TT, SP, LP |
| 18.1.2022 | Paikallismuseokysely: Museoviraston Teams-tapaaminen maakuntatutkijoille / TT   |
| 19.1.2022 | Kulttuuriperintökoordinaattori-suunnittelupalaveri (Teams) / TKS, TT  |
| 21.1.2022 | Kulttuuriperintökoordinaattori-suunnittelupalaveri (Teams) / TKS, TT  |
| 27.1.2022 | Suomen kulttuurirahaston Lapin rahaston apurahainfo (etäyhteys) / TT  |
| 3.2.2022  | Topoteekki-alustaan tutustuminen maakuntatutkijoille (etäyhteys) / TT   |
| 7.2.2022  | Lapin museoiden etäkahvit (etäyhteys) / TT, TKS, AT, SP, JK   |
| 15.2.2022 | Tietotreffit: Museoviraston ajankohtaistapaaminen (ALVA) (etäyhteys) / TKS, TY, AT, TT                                |
| 18.2.2022 | Kevään ALVA-neuvottelukierroksen infotilaisuus Teamsissa (ALVA) (etäyhteys) / TKS, TY, AT, TT                         |
| 22.2.2022 | Visit Meri-Lappi – sivusto ja Meri-Lapin museot, Teams / TKS, TY, JK  |
| 1.3.2022  | LAAVA / TY, TT, TKS, AT   |
| 1.3.2022  | LAMU-kahvien suunnittelupalaveri, etäkokous / TT  |
| 15.3.2022 | Arkistoasiakokous Keminmaan seurakunnan kanssa, Keminmaan vanhassa pappilassa / TKS, TT, LP                           |
| 17.3.2022 | Rakanmäen infokyltin julkistuspalaveri Erkki Taskilan (Tornion kotiseutuseura) kanssa / TKS, TT, AT                   |
| 21.3.2022 | Lapin museoiden etäkahvit (etäyhteys) / TT, AT, JK  |
| 24.3.2022 | ALVA-aamukahvit (taidemuseotoimijoiden aamukahvit), SOTE & taidemuseoiden kulttuuripalvelut / TT                      |

- 25.3.2022 Aluevastuumuseoiden Maakuntatutkijat-verkosto, Kirkkoesineistön workshop / TT, TY, SP, LP
- 29.3.2022 Lapin kotiseututoimijoiden maakunnallinen kokous ja ajankohtaiskeskustelu (etäyhteys) / TKS, TT
- 4.4.2022 Alueellisen vastuumuseotoiminnan neuvottelut Museoviraston kanssa, Helsinki / TKS, TT, TY, AT
- 2.5.2022 Lapin museoiden etäkahvit (etäyhteys) / TT, TKS, SP, JK
- 6.5.2022 Tervolan kunta, Tervolan museo ja Lapin amk –kehittämishankepalaveri, Tervola / TT, TY
- 18.–19.5.2022 Valtakunnalliset museopäivät, Ahvenanmaa / MS, teams / TKS
- 31.5.2022 Kohti parempia digisisältöjä -hankkeen loppuraportin julkaisutilaisuus, TEAMS / TT
- 1.6.2022 Saamelaismuseum Siidan uusitun perusnäyttelyn avajaiset, Inari / TKS
- 6.6.2022 Menneisyyden metsästäjät Muoniossa-suunnittelutapaaminen (koulu, seurakunta, kotiseutumuseo) / TKS, JK, AT, TT, TY
- 28.6.2022 Kemilä, Karihaaran konttorin arkistoaineiston neuvottelukäynti yhdessä Kemin historiallisen museon ja Metsä-Groupin edustajien kanssa / TT, LP
- 27.8.2022 ”Snöhvit, Punakorva, Fjellblom – Pohjoisten tunturikarjojen historia, nykypäivä ja tulevaisuus” -näyttelyn avajaiset ja mobiilipelin lanseeraus Tervolan Maaseudulta käsin -messujen yhteydessä / TKS
- 9.9.2022 Valtakunnalliset kotiseutupäivät, Suomen kotiseutuliitto, Rovaniemi / TKS
- 15.-16.9.2022 Maakuntatutkijoiden neuvottelupäivät Porissa / TT
- 23.9.2022 Kirkko-workshop 3: hautausmaat / TT, SP
- 5.10.2022 Paikallismuseoiden hankeavustusten infotilaisuus maakuntatutkijoille, TEAMS / TT
- 24.10.2022 Lapin museoiden etäkahvit (etäyhteys) / TT, TKS, JK
- 27.10.2022 LAAVA-kokous, Teams / TKS, TT,
- 21.11.2022 Digitoinnin laadunhallinta 1: tuleva ohjeistus tutuksi, Teams / TY, SP, RP
- 28.11.2022 Lapin museoiden etäkahvit (etäyhteys) / TT, AT, SP, JK
- 30.11.2022 Lapin alueen museoiden kokoelmapolitiikka kokous 1 (etäkokous) / TT, SP, RP
- 7.12.2022 Lapin Museopäivän suunnittelukokous (etäkokous) / TT
- 15.12.2022 Vierailu Kemin museoissa / koko henkilökunta
- 15.12.2022 Valtakunnallisten vastuumuseoiden infotilaisuus – Kohti suunnitelmakautta 2024-2027, TEAMS / TKS, TT, TY, AT
- 19.12.2022 Paikallismuseotilastot, Teams-aamukahvit alueellisten vastuumuseoiden tutkijoille / TT

#### **Neuvonta- ja tarkastusmatkat paikallismuseoihin**

- 26.2.2022 Tervolan museoseuran kevät- ja syyskokous Paakkolan kylätalolla / TT
- 6.5.2022 Tervola kotiseutumuseo / TT, TY
- 21.5.2022 Siivoustalkoot Tervolan kotiseutumuseolla / TT
- 6.6.2022 Muonion kotiseutumuseo / TT, AT, TKS, JK
- 12.6.2022 Keminmaan kotiseutumuseo / TT
- 13.6.2022 Kolarin kotiseutumuseo / TT, TY
- 13.6.2022 Pellon kotiseutumuseo / TT, TY

- 20.6.2022 Simo Pahnilan museo / TT  
 4.7.2022 Alatornion pitäjämuseo / TT, JK  
 15.7.2022 Alatornion pitäjämuseo / TT  
 5.11.2022 Ylitornion museot / TT  
 6.9.2022 Keminmaan Valmarin museo / TT, TY  
 9.9.2022 Tervolan kotiseutumuseo / TT, TKS  
 18.10.2022 Tervolan kotiseutumuseo / TT, TY  
 26.11.2022 Tervolan museoseuran syyskokous / TT

### **Alueelliset museopalvelut**

- 7.5.2022 Tunturikarjat – Lapinlehmät -seminaari, Åström/museo / AT, TKS, JK, TT  
 6.6.2022 Mullankaivajat -projektin tapaamiset Muoniossa / TKS, JK, TT, AT, TY  
 2.7.2022 Eläinlääkäri Ossi Kemppaisen muistelutapahtuma. Käpylehmätyöpaja. Peräpohjolan markkinat / TKS, TT, JK, SP  
 15.–19.8.2022 Suomen Kulttuurirahaston Mullankaivajat-rahoituksen rahoittama Menneisyyden metsästäjät Muoniossa -hanke Muoniossa / TT, AT, JK, TKS, TR, SK  
 8.9.2022 Esittäytymiskierros kuntien kulttuuritoimien luona, Tervolan kunta / TKS, TT, JK, AT, RP  
 7.10.2022 Lapin valkea lehmä – muistelutilaisuus, Tornio / TT, TKS, RP, AT  
 7.10.2022 Lapin valkea lehmä – muistelutilaisuus, Tervola / TT, RP  
 15.11.2022 Esittäytymiskierros kuntien kulttuuritoimien luona, Simon kunta / TKS, TT, AT, RP

### **Muut koulutukset, palaverit ja neuvottelut (yhteistyökumppanit ja hankkeet)**

- 13.1.2022 Tule mukhaan! Kom med! -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TKS, TT  
 24.1.2022 Digitalt seminarium 2 - maritimt och industriellt kulturarv, Botnia Atlantica förstudie (etäkokous) / TT  
 27.1.2022 Tule mukhaan! Kom med! -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TKS, TT  
 1.2.2022 Tornionlaakson neuvoston vuosikirjahankkeen työryhmän kokous, teams / TKS  
 15.2.2022 Tule mukhaan! Kom med! -Unesco-hankkeen teams-kokous / TKS, TT  
 15.2.2022 Norrbottens museichefnätverk -tapaaminen, teams / TKS  
 17.2.2022 Håvfisketraditionen, Torneälven. Perinteenharjoittajat ja Norrbottenin museo, teams / TKS  
 21.2.2022 Tornionlaakson neuvoston vuosikirjahankkeen työryhmän kokous, teams / TKS  
 1.3.2022 Tule mukhaan! Kom med! -Unesco-hankkeen kokous museolla ja etäyhteyksin / TKS, TT  
 14.3.2022 Tule mukhaan! Kom med! -Unesco-hankkeen päätöskokous Kukkolaforseenilla / TKS, TT  
 16.3.2022 Meri-Lapin teollisuusmatkailun tarinallistamisen työpaja, Tornio / TT  
 16.3.2022 LIVIND – elävä perintö ja kestävä kehitys – etätyöpaja / TT  
 18.3.2022 Tornionlaakson neuvoston kulttuuri- ja matkailutyöryhmän kokous, teams / TKS  
 20.4.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TKS, TT  
 9.5.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen kokous museolla / TKS, TT  
 23.5.2022 Unesco gruppen – Interreg Aurora Teams-kokous / TT  
 1.6.2022 Unesco gruppen – Interreg Aurora Teams-kokous / TT



- 3.6.2022 Tornionlaakson neuvoston hankkeen ”Kulttuuri ja perinteet jotka yhdistävät kolmea maata” ohjausryhmän kokous, teams / TKS
- 16.6.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen kokous, kaupungintalo / TT
- 20.6.2022 Vierailu Saivaaraan ja Kukkolaforseenille Pia Marttisen kanssa / JK, TKS, AT,
- 28.6.2022 Arkistokäynti Kemilä, Karihaara, (Janne Kuoppala KHM, ja Esa Ratavaara Metsägroup) / TT, LP
- 29.6.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT
- 8.8.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT, TKS
- 11.8.2022 Unesco-gruppen kokous Kukkolankoskella, museon porukka lippoamassa ja paistamassa varrassiikaa
- 19.8.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT, TKS
- 25.8.2022 Euroopan kulttuuriperintöpäivien Elävän perinnön vuositeeman esittely, TEAMS / TT
- 26.8.2022 Unesco-hankkeen kokous, teams / TT, TKS
- 13.9.2022 Retki Perävaaraan – Utflykt till Perävaara (Sinun Maailmanperintösi -hanke) / TKS, TT, JK,
- 14.9.2022 Sinun maailmanperintösi -seminaari / TKS, TT, JK, SP, RP, TY
- 19.9.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT
- 19.9.2022 Tornionlaakson neuvoston kulttuuri- ja matkailutyöryhmän kokous, teams / TKS
- 21.9.2022 Norrbottens museichefnätverk -tapaaminen, teams / TKS
- 26.9.2022 Tornionlaakson neuvoston hankkeen ”Kulttuuri ja perinteet jotka yhdistävät kolmea maata” ohjausryhmän kokous, teams / TKS
- 11.10.2022 Tornionlaakson neuvoston vuosikirjahankkeen työryhmän kokous, teams / TKS
- 11.10.2022 Unesco Gruppen Oppipäivä Kukkolankoskella -hankehakemuspalaveri, TEAMS / TT, TKS
- 24.10.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT, TKS
28. –29.10.2022 Kotiseutuarkistojen tietosuojakoulutus (järjestäjät Suomen Kotiseutuliitto ja Kansallisarkisto) / TT
- 8.11.2022 Tornionlaakson neuvoston kulttuuri- ja matkailutyöryhmän kokous, teams / TT
- 14.11.2022 Unesco gruppen – Interreg Aurora Teams-kokous / TT
- 18.11.2022 ReInherit: Artificial Intelligence & Computer Vision for Cultural Heritage (etä) / TT
- 28.11.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT, TKS
- 29.11.2022 MuseumPlus-koulutus, teams / TKS, AT, SP, RP
- 30.11.2022 Tornionlaakson neuvoston vuosikirjahankkeen työryhmän kokous, teams / TKS
- 30.11.2022 ReInherit: Engaging Museum Visitors with Gamification apps (etä) / TT
- 12.12.2022 Unesco gruppen -Unesco-hankkeen Teams-kokous / TT, TKS
- 19.12.2022 Tornionlaakson neuvoston vuosikirjahankkeen työryhmän kokous, teams / TKS

### **KULTTUURIYMPÄRISTÖTEHTÄVÄ**

#### **Kulttuuriympäristöön liittyvät koulutukset, seminaarit, tapahtumat ja ammatilliset tapaamiset**

- 2.2.2022 Yhteistyöneuvottelu rakennustekijöiden sijaistamisesta Lapin maakuntamuseon kanssa / TKS, TY
- 3.-4.2.2022 Arkeologisten kenttätöiden esittelypäivät, teams / AT

- 8.2.2022 Yhteistyöneuvottelu Lapin vastuumuseoiden rakennustutkijoiden sijaistamisista / TKS, TY
- 9.2.2022 Euroopan kulttuuriympäristöpäivien Kestävä perintö 2022 -vuositeeman avaustilaisuus / TY
- 11.2.2022 ALVA-kokous Rovaniemellä yhdessä Museoviraston, Siidan ja Lapin maakuntamuseon väen kanssa KY- ja ALVA-hakemusasioiden läpikäynti (osin etäyhteydellä) / TKS, TY, AT, TT
- 4.3.2022 Venedalaisen kulttuuriperinnön inventointimenetelmät, Teams / AT, TY
- 7.3.2022 Vanhoja karttoja ja historiallisia lähteitä koskeva koulutus- ja keskustelutilaisuus, Teams / TY
- 30.3.2022 Kävijäturvallisuuden haasteet valtiotoimijoiden kulttuuriperintökohteissa – webinaari / TY
- 31.3.2022 Kemin koululaisten opastus, teams, Kemin historiallisen museon kanssa / AT, JK
- 7.4.2022 Rakennusperinnön ja korjausrakentamisen ajankohtaispäivä, Teams / TY
- 8.4.2022 Sisätilojen suojelukysymykset –työpaja, Teams / TY, SP, JK
- 11.4.2022 Sinun maailmanperintösi - Ditt världsarv –avajaistapahtuma, RajallaPåGränsen, Tornio / TY
- 26.4.2022 Muinaisjäännösten hoidon osaamisrinki, Teams / AT, TKS
- 11.5.2022 Alatornion kirkko, Your World Heritage –tapahtuma / TY, TKS
- 15.5.2022 Tornion Laivajärven Rakanmäen rautakautisen kohteen opastaulun ja raivatun polun paljastus / TKS, JK, TT
- 31.5.2022 Maisema kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävissä, Teams / TY
- 7.6.2022 Äkäsaivo ja Pakasaivo, tapaaminen Metsähallituksen luontopalveluiden väen kanssa Muoniossa / TKS, JK, AT, TT, TY
- 9.6.2022 Perinnebiotooppi -teams / AT
- 13.6.2022 LAAVAN rakennustutkijoiden sijaistukset –palaveri, Teams / TY, TKS
- 15.6.2022 Muinaismuistolain uudistamiskeskustelu, TEAMS / TT
- 2.7.2022 Peräpohjolan markkinat / AT, JK
- 16.7.2022 Kulttuuriympäristöpäivä Meltosjärvellä, AMAK-hanke / TY
- 27.7.2022 Kulttuuriympäristö ja perinnebiotooppitapahtuma Pelttarinsaarella, AMAK-hanke / TY
- 15.–26.8.2022 Suomen Kulttuurirahaston Mullankaivajat-rahoituksen rahoittama Menneisyyden metsästäjät Muoniossa -hanke Muoniossa / TT, AT, JK, TKS, TR, SK
- 18.9.2022 Haukiputaan kirkon pysyvän hautaamista esittelevän näyttelyn avaaminen Haukiputaan kirkon 260-vuotisjuhlassa 18.9.2022. TKS, AT
- 21.9.2022 Tietopäivä (alueellisille vastuumuseoille), Teams / AT, TKS
- 23.9.2022 MML ja Alva teams / AT
- 29.9.2022 Kulttuuriympäristötyö, kestävä kehitys ja ilmastonmuutos, Teams / TY, TKS, (AT)
- 5.10.2022 Elävä perintö 2023 – Euroopan kulttuuriympäristöpäivät / AT
- 5.-6.10.2022 Alueidenkäytön neuvottelupäivät, Teams / TY
- 11.10.2022 Vark-info, teams / AT
- 11.10.2022 Alva teams / AT
- 12.–13.10.2022 Kulttuuriympäristöpäivät 2022, Museovirasto, Teams / TY, AT, TKS
- 24.10.2022 Tuuli- ja aurinkovoima -webinaari / TY
- 1.11.2022 Vesimaisemat Päijänteellä -seminaari-live / TY

- 9.11.2022 Valtio restauroi V –webinaari / TY
- 21.11.2022 Sateenkaarihistoria koulutus, Tornion kansalaisopisto / AT, JK
- 21.–22.11.2022 Yhteispohjoismainen arkeologien seminaari. Poverty and Plenty in the North. The second workshop, Tornio Valley Museum, Tornio, 21–22.11 2022. / TKS, TT, AT, JK
- 23.–24.11.2022 Rakennetun ympäristön energiakysymysten neuvottelupäivät, Teams / TY
- 24.11.2022 Korjausneuvonnan vuosipäivä, Teams / TY
- 24.11.2022 Maakuntien arkeologien tapaaminen, teams / AT
- 1.12.2022 Kulttuuriympäristö ja kestävä kehitys -työpaja Helsingissä / AT, TY
- 9.12.2022 Vesiväylien kulttuuriperintö, ALVA-koulutus, Teams / TY, AT
- 16.12.2022 Rakennussuojelun koordinointi ja kehittäminen, Teams / TY

### **Viranomaisneuvottelut ja muut maankäytön suunnitteluhankkeiden neuvottelut**

- 12.1.2022 Simo Lyyppäkki, tuulivoimalahanke, 1. seurantaryhmän kokous, teams / AT, TY
- 13.1.2022 Tervola Outojätkä, tuulivoimalahanke, ennakkoneuvottelu, teams / AT, TY
- 14.1.2022 Struven ketjun vaikutusarviointi Tornion Karhakkamaan tv-hankkeessa, teams / TKS
- 21.1.2022 Simo Leilinsuo, tuulivoimalahanke, OAS-YVA, teams / AT
- 26.1.2022 Simo Leuannokka, asemakaava, 1. viranomaisneuvottelu / AT, TY
- 27.1.2022 Kuorinki-Vinsanmaa tuulivoimalahanke, YVA-ennakkoneuvottelu, teams / AT, TY
- 9.2.2022 Ylitornio Reväsvaara tuulivoimalahanke, vaikutustenarviointi, Struven ketju, teams / AT, TKS
- 15.3.2022 Martimo tuulivoimalahanke, seurantaryhmä, teams / AT
- 22.3.2022 Suhangon purkuputki, YVA, 2. viranomaisneuvottelu, Teams / AT, TY
- 21.4.2022 Kemi Stora Enso Veitsiluoto, asemakaavan muutos, viranomaisneuvottelu, teams / AT, TY
- 5.5.2022 Muonion keskustan osayleiskaavan kaavaneuvottelu, Teams / AT, TY
- 16.5.2022 Tervola Outojätkä, tuulivoimalahankkeen seurantaryhmä, Teams / AT, TY
- 23.5.2022 Muonion kuntakeskuksen yleiskaavan rakennettu kulttuuriympäristö, Teams / TY
- 24.5.2022 Muonion kuntakeskuksen yleiskaavan rakennettu kulttuuriympäristö, Teams / TY
- 9.6.2022 Kukkolankosken tarkastelu kaavoituksen kannalta, Tornion kaupungintalo / TKS, TY
- 16.6.2022 Simon Leilisuon tuulivoimapuistohankkeen yleiskaavan 1. viranomaisneuvottelu, Teams / TY
- 16.6.2022 Tervolan Vitsakankaan tuulipuistohankkeen YVA-ennakkoneuvottelu / TY
- 20.6.2022 Ylitornion Reväsvaaran HIA-selvitys, teams / TKS, AT
- 11.8.2022 Tervola, Suhagon purkuputken YVA, 3. Viranomaisneuvottelu, Teams / AT
- 19.8.2022 Muonio, Kemiläisenvaaran ranta-asemakaava, Virnaomaisneuvottelu, Teams / AT
- 23.8.2022 Kemi, Järpin OYK. 1 viranomaisneuvottelu, Teams / AT
- 14.9.2022 Vitsakankaan tuulipuistohankkeen YVA / Seurantaryhmän 1. kokous, Teams / AT
- 27.9.2022 Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen seurantaryhmän kokoontuminen, Teams / TY, AT
- 7.10.2022 Kemin Sauvosaaren pistetalojen asemakaavan muutos, viranomaisneuvottelu, Teams / TY

- 11.10.2022 Kemi, Sauvosaaren pistetalojen akm - RHS selvityksen sisältötarpeet, Kemin kaupungintalo ja Teams / TY
- 13.10.2022 Kolarin asemakaavojen kaavaneuvottelut, Teams / AT
- 25.10.2022 Tornion Karhakkamaan tuulivoimahanke, Struven ketjun HIA-selvitys, Viranomaisneuvottelu / TKS
- 29.11.2022 Tornion 19. Hellälän kaupunginosan korttelin 4002 (Toranda) asemakaavan muutos, Viranomaisneuvottelu, Teams / TY, AT
- 14.12.2022 Stora Enson Veitsiluodon kaavaneuvottelu, Teams / TY

#### **Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kuntien kehittämiskeskustelut**

- 20.5.2022 Kemin kehittämiskeskustelut, Kemin kaupungintalo / AT, TY
- 20.5.2022 Keminmaan kehittämiskeskustelut, Keminmaan kunnantalo / AT, TY
- 24.5.2022 Kolarin kehittämiskeskustelut, Teams / AT, TY
- 15.6.2022 Ylitornion kehittämiskeskustelut, Ylitornion kunnantalo / AT, TY, TKS
- 15.6.2022 Pellon kehittämiskeskustelut, Pellon kunnantalo / AT, TY, TKS
- 20.9.2022 Muonion kehittämiskeskustelut, Muonion kunnantalo / AT, TKS
- 23.9.2022 Tervolan kehittämiskeskustelu, Tervolan kunnantalo / TKS, AT
- 3.11.2022 Simon kehittämiskeskustelu, Toivon tupa, Simo / TKS, AT, TY
- 17.11.2022 Tornion kehittämiskeskustelu, Tornion kaupungintalo / TKS, AT, TY

#### **Muut kulttuuriympäristöön liittyvät palaverit, neuvottelut ja asiakastapaamiset**

- 11.1.2022 Kemi, Pruntsin kortteli, Kemin kaupunkikuvatyöryhmä, Teams / TY
- 13.1.2022 Tornio, Holman talon kuisti, väritys ym asiat / TY
- 23.3.2022 Kemi, Karihaaran vanha pääkonttori, Teams / TY
- 6.4.2022 Kemi, Karihaaran konttorin HS viranomaispalaveri, Teams / TY
- 8.4.2022 Kemi, Karihaaran vanhan pääkonttorin hankesuunnitelma, Teams MV / TY
- 12.4.2022 Kemi, Karihaaran vanhan pääkonttorin HS, Teams / TY
- 26.4.2022 Kemi Tervaharju, muistomerkin maastotyöt, neuvottelu, Tervaharjun Suomen sodan muistomerkki ja hauta / TKS
- 9.5.2022 Kemi, Karihaaran vanhan pääkonttorin hankesuunnitelma, Teams / TY
- 19.5.2022 Kemi, Alatornion kalastajainseuran kattoremontti Selkä-Sarvessa, Teams / TY
- 31.5.2022 Kemin kaupunkikuvatyöryhmä, Satamakonttori, Teams / TY
- 2.6.2022 MIP-esittely Lapin maakuntamuseolle, Tornio / TY
- 30.6.2022 Veitsiluodon purkulupa/rakennuslupa-asia, Teams / TY
- 7.7.2022 Villa Holma, Näätsaarentie 2, Tornion kaupungintalo / TY
- 13.9.2022 Tornion Niilon talon korjaussuunnitelmat, Tornion kaupungintalo / TKS
- 15.9.2022 Pallas-Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman päivitys, Teams? / AT
- 14.10.2022 MIP-palaveri Lapin maakuntamuseon kanssa, Teams / TKS, TY
- 20.10.2022 Pallaksen luontokeskuksen tulevaisuus, Muonion kunnanvirasto / TY
- 26.10.2022 Ylitornio, Hannukkalanniemen rakennussuojeluasia / TY
- 27.10.2022 Tornio, Niilontalon korjaussuunnittelu / TY
- 3.10.2022 Ylitornio, Puranen, Kallojärven avustushakemus, TLM / TY

- 8.12.2022 Pohjanmaan rantatie 15. Torpin kaupunginosan korttelin 19 tontilla 2, Muuntamokatu 5, Tornion kaupungintalo / TY
- 12.12.2022 MIP-neuvottelu Lapin maakuntamuseon kanssa, Teams / TKS, TY
- 22.12.2022 Kemi, Karihaara - rakennuslupa-aineiston läpikäynti, Teams / TY

#### **Muut palaverit ja neuvottelut (yhteistyökumppanit ja hankkeet)**

- 10.1.2022 Project meeting #40 the Northern parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 25.1.2022 Steering Committee #6 the Northern parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 2.2.2022 Möte för Förvaltningsrådet Struves Meridianbåge, Teams / TY
- 7.2.2022 Project meeting #42 the Northern Parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 18.2.2022 Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen vuosikokous, Teams / TKS
- 21.2.2022 Project meeting #43 the Northern Parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 24.3.2022 AMAK-hankkeen työpajakohteet, Teams / TY
- 28.3.2022 Project meeting #45 the Northern Parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 1.4.2022 Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen hallituksen kokous, Teams / TKS
- 5.4.2022 AMAK-hankkeen tulevat työpajat, Teams / TY
- 2.5.2022 Project meeting #47 the Northern parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 5.5.2022 Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen hallituksen kokous, Teams / TKS
- 2.6.2022 Lapin rakennusperinne ry:n hallituksen kokous, Tornio / TY
- 13.6.2022 Project meeting #50 the Northern parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 10.7.2022 Lapin rakennusperinne ry:n kevätkokous / TY
- 1.-4.8.2022 Struve - ohjausryhmän kokous, Hammerfest ja Ylläs / TY
- 29.8.2022 Project meeting #52 the Northern parts of the Struve Geodetic Arc, Teams / TY
- 2.9.2022 Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen hallituksen kokous, teams / TKS
- 27.10.2022 Rakennusperinne ry:n hallituksen kokous, Teams / TY
- 24.11.2022 Suomen historiallisten puukaupunkien yhdistyksen hallituksen kokous, teams / TKS
- 10.12.2022 Lapin rakennusperinne ry:n syyskokous / TY

#### **Rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvät katselmus-, neuvonta- ja dokumentointimatkat**

- 4.1.2022 Kemi, Karihaaran tehdasyhdyskunta Klubitalo / TY
- 4.1.2022 Kemi, Satamakonttori / TY
- 27.1.2022 Kemi, Puoskarinkatu 5 / TY
- 8.2.2022 Kemi, Karihaaran vanha pääkonttori / TY
- 8.3.2022 Kemi, Kaivolinna / TY
- 24.3.2022 Simo, Tikkala / TY
- 12.4.2022 Tornio, Yliranta 149 / TY
- 13.4.2022 Pello, Turtolan kirkko / TY
- 13.4.2022 Kolari, Luosujärvi / TY
- 19.4.2022 Muonio, Pallaksen matkailuhotelli / TY
- 4.5.2022 Kemi, Karihaara, Virkailijaklubin julkisivun saneeraus - katselmus nro 1 / TY
- 4.5.2022 Kemi, Karihaara, Kukkola vauriokorjaus suunnittelu / TY
- 16.5.2022 Kemi, Myllyniemi, Uitto & siirtolapuutarha / TY
- 20.5.2022 Kemi, Karihaara, Virkailijakerhon julkisivumaalaukset / TY

- 25.5.2022 Kemi, Rantabulevardi 1 / TY
- 30.5.2022 Ylitornio, neuvontakäynti Koivistonpään koulu / TY
- 30.5.2022 Pello, Ajangintie 119 / TY
- 6.6.2022 Muonio, Keimiöniemen kalakentät / TY, AT, TKS, TT, JK
- 15.6.2022 Ylitornio, Niuro / TKS, AT, TY
- 28.6.2022 Kemi, Veitsiluoto / TY
- 29.6.2022 Tornio, Oravaisensaari / TY, TKS
- 29.6.2022 Tornio, Karunki, Ranta-Husa / TY
- 15.7.2022 Ylitornio, Närkin koulu / TY
- 15.7.2022 Tornio, Kukkolan kalakenttä / TY
- 16.7.2022 Ylitornio, Meltosjärvi, Aino Salmi-Savilampi / TY
- 16.7.2022 Ylitornio, Pessalompolo, TLS-tukikohta / TY
- 20.7.2022 Simo, Karsikkoniemi / Paanuniemen ranta-ak-alueen saaret / TY, AT
- 4.8.2022 Muonio, Lahen kenttä, Kemiöniemi / TY
- 5.9.2022 Kemi, Karihaara vanhan pääkonttori & Autotallin ulkoaluetöiden katselmointi / TY
- 5.9.2022 Kemi, Järppi / TY
- 29.9.2022 Simo, Kekosen talo / TY
- 30.9.2022 Kemin kulttuurikeskus, teatteri / TY
- 4.10.2022 Tornio, Kaakamon raittiusseurantalo / TY
- 11.10.2022 Kemi, Karihaaran Virkailijaklubin julkisivun saneeraus - katselmus nro 2 / TY
- 11.10.2022 Kemi, Pohjanmaan rantatie ja muut kohteet Järpissä / TY
- 17.10.2022 Tornio, Puuilon loppukatselmus / TY
- 17.10.2022 Tornio, Antinsaarentie 20 / TY
- 18.10.2022 Tervola, Lampela / TY, TT
- 20.10.2022 Muonio, Pallaksen luontokeskus / TY
- 26.10.2022 Ylitornio, Hannukkalanniemen rakennussuojeluasiala / TY
- 26.10.2022 Yitornio, Puranen, Poikkilahti / TY
- 4.11.2022 Tornio - Vojakkala, Jokivarrentie 936, Alaheikka / TY
- 8.11.2022 Kemin rautatieasema / TY
- 10.11.2022 Kemi, Julkisivukatselmus Karihaaran vanha pääkonttori / TY
- 15.11.2022 Kemin rauhanyhdistys / TY
- 17.11.2022 Tornio, Vojakkalan vanhatie 136 / TY
- 17.11.2022 Tornio, Keskikatu 51 / TY
- 13.12.2022 Tornio, Harjutie 10 / TY
- 19.12.2022 Tornio, Vojakkalan nuorisoseura / TY

#### **Tarkastetut kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet**

- 20.4.2022 Kemi, Tervaharju (1000039964) kiinteä muinaisjäännös
- 30.5.2022 Tornio, Isojänkkä Laitamaa (1000001009) kiinteä muinaisjäännös
- 1.6.2022 Keminmaa, Tuhkamaa W (241010136) kiinteä muinaisjäännös
- 3.6.2022 Tervola, Sammalkumpu N (241010092) kiinteä muinaisjäännös
- 3.6.2022 Kemi, Länkimaa 2 (240010058) kiinteä muinaisjäännös
- 6.6.2022 Muonio, Siepinkuru (498010043) kiinteä muinaisjäännös

- 6.6.2022 Muonio, Keimiöniemi (1000006363) kiinteä muinaisjäänös
- 6.6.2022 Muonio, Kenttäranta (498010052) kiinteä muinaisjäänös
- 7.6.2022 Muonio, Äkässaivo (498010034) kiinteä muinaisjäänös
- 7.6.2022 Muonio, Pakasaivo, Lapin helvetti (498010010) kiinteä muinaisjäänös
- 7.6.2022 Muonio, Kirkkopahta (1000009401) kiinteä muinaisjäänös
- 23.6.2022 Keminmaa, Helkkusenvaara 2 (1000025633) kiinteä muinaisjäänös
- 23.6.2022 Simo, Honkamaa 2 (1000031597) kiinteä muinaisjäänös
- 23.6.2022 Keminmaa, Helkkusenvaara SW (241010124) kiinteä muinaisjäänös
- 30.6.2022 Tervola Rantala (Sirkonkangas) A (845010074) kiinteä muinaisjäänös
- 6.7.2022 Tervola, Rantala (Sirkonkangas) B (845010074) kiinteä muinaisjäänös
- 20.7.2022 Simo, Haikara (1000045349) muu kulttuuriperintökohde
- 10.8.2022 Keminmaa, Anterovaara 1 (241010108) kiinteä muinaisjäänös
- 10.8.2022 Tornio, Hannunpojankallio (1000009014) kiinteä muinaisjäänös
- 18.8.2022 Kolari, Kotalahti (273010025) kiinteä muinaisjäänös
- 18.8.2022 Kolari, Luosujoki etelä (1000016575) kiinteä muinaisjäänös
- 18.8.2022 Kolari, Hyyverova (1000046677) muu kulttuuriperintökohde
- 18.8.2022 Muonio, Siepinkuru 2 ( ) muu kulttuuriperintökohde
- 20.9.2022 Pello, Pikkutaivaankangas (854010011) kiinteä muinaisjäänös
- 23.9.2022 Keminmaa, Ruonavaara NE (241010039) kiinteä muinaisjäänös
- 26.9.2022 Tervola, Kankaanjänkä (845010098) kiinteä muinaisjäänös
- 27.9.2022 Tervola, Kankaanjänkä (845010098) kiinteä muinaisjäänös
- 27.9.2022 Tervola, Kankaanjänkä 2 (1000044559) muu kulttuuriperintökohde
- 10.10.2022 Rovavaara 1 (241010050) kiinteä muinaisjäänös
- 10.10.2022 Rovavaara 3 (241010116) kiinteä muinaisjäänös
- 18.10.2022 Tervola, Hattuvaara (845010112) kiinteä muinaisjäänös
- 8.11.2022 Ylitornio, Illinkiharju 3 (1000045333) kiinteä muinaisjäänös
- 8.11.2022 Ylitornio, Illinkiharju 4 (1000045334) muu kulttuuriperintökohde

## **Julkaisutoiminta**

### ***Kirjat***

*Unusual Death and Memorialization – Burial, Space, and Memory in the Post-Medieval North;* Toim./Red. Titta Kallio-Seppä, Sanna Lipkin, Tiina Väre, Ulla Moilanen & Annemari Tranberg. Berghahn Books, New York – Oxford.

### ***Sanomalehtikolumnit***

Kallio-Seppä Titta, Maailmanperintökohteelle museossa, kolumni, Lounais-Lappi, 23.2.2022

Kallio-Seppä Titta, Kohtaamisia muinaissaarella, kolumni, Lounais-Lappi, 10.6.2022

Kallio-Seppä Titta, Talonpoika Lalli osana kulttuuriperintöämme, Kolumni, Lounais-Lappi, 28.9.2022

### ***Julkaisut ja artikkelit***

Kallio-Seppä Titta. Struven ketjun pisteille virtuaalisesti Tornionlaakson museossa. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen blogi, 7.2.2022, [www.maailmanperinto.fi](http://www.maailmanperinto.fi).

Karjalainen Joni. Tornionlaakson museo väylänä tutkimusmatkailijoiden jalanjäljille. Suomen opasliitto, Meri-Lapin Matkailuoppaat - Opas Guide 2/2022, s. 21.

Karjalainen Joni. In the footsteps of Torne Valley's explorers. Kartografiska sällskapet, Kart & Bildteknik 2022:4, s. 20–23.

Tanska Terhi ja Seppänen Liisa. Lahden kylä kartoilla. Liisa Seppänen ja Hannu Takala (toim.) Raittikylästä kaupungiksi – Lahden kehitys ja elämänmuodon muutos keskiajalta 1900-luvun alkuun. Lahden historiallisen museon julkaisuja no. 14. 22.2.2022

Tranberg Annemari, Tornionlaakson museo ja Janne Kuoppala, Kemin Historiallinen museo. Kemin Tervaharjun Suomen sodan muistomerkin kohtalo herättää kysymyksiä kulttuuriympäristön arvostamisesta. Lounais-Lappi 11.5.2022.

Ylimartimo Teija, Tanska Terhi, Tranberg Annemari & Kallio-Seppä Titta. Tornionlaakso museolaisten silmin. Tornion kaupungin blogi 11.8.2022.

### **Vertaisarvioidut artikkelit**

Kallio-Seppä Titta, Sanna Lipkin, Annemari Tranberg, Tiina Väre & Ulla Moilanen 2022. Introduction. In Search of the Unusual in Early Modern and Modern Burial Traditions. Julkaisussa *Unusual Death and Memorialization – Burial, Space, and Memory in the Post-Medieval North*.

Kallio-Seppä Titta & Väre Tiina 2022. Memory of Epidemic Diseases in Finland: Old Disease Cemeteries and Modern Urban Planning. Julkaisussa *Unusual Death and Memorialization – Burial, Space, and Memory in the Post-Medieval North*.

Tranberg Annemari 2022. Death Lives with Us: Witchcraft on the East Coast of Bothnian Bay during the Eighteenth and Nineteenth Centuries. Julkaisussa *Unusual Death and Memorialization – Burial, Space, and Memory in the Post-Medieval North*.

### **Seminaari- ja konferenssiesitelmät, luennot**

- 24.4.2022 Tanska Terhi. 300 vuotta matkailuhistoriaa Aavasaksalla ja sen juurella. Tampereen matkailumessut (Virittäyty vapaalle-messut), Kylä-lava.
- 10.5.2022 Kallio-Seppä Titta. Tornion kaupungin historiaa arkeologisesta näkökulmasta. Tornion Väylä -yhdistyksen kevätkokouksen vierasesitelmä Helsingissä.
- 27.8.2022 Kallio-Seppä Titta. Tornionlaakson museon – Tornedalens museum johtajan terveiset Tornionlaakson matkailuyhdistyksen kulttuuri- ja matkailuseminaariin Ylitorniolla.
- 18.11.2022 Lipkin Sanna, Väre Tiina, Åkerblom Rasmus & Kallio-Seppä Titta. Kirkkohautaukset vaarassa? Tutkimusetiikka, lainsäädäntö ja kirkkojen alaisen kulttuuriperinnön säilyminen. Arkeologipäivät, Helsinki.
- 21.11.2022 Kallio-Seppä Titta. Townsman and nobles. Historical archaeology in Tornio and Vihti. Yhteispohjoismainen arkeologien seminaari. Poverty and Plenty in the North The second workshop, Tornio Valley Museum, Tornio.
- 21.11.2022 Tanska Terhi. Written in stone and wood engravings, early tourism, and local life in the Torne valley in the 19th century. Yhteispohjoismainen arkeologien seminaari. Poverty and Plenty in the North The second workshop, Tornio Valley Museum, Tornio.
- 22.11.2022 Tranberg Annemari. Urban gardens in the 19th century. Yhteispohjoismainen arkeologien seminaari. Poverty and Plenty in the North The second workshop, Tornio Valley Museum, Tornio.

### **Lausunnot kaava-, lupa- YVA-, ym. asioista (110 kpl)**

TLM\_lausunto\_Kemi\_Hiilimöntie 20\_Virkailijakerhon julkisivukorjaukset\_31032022



TLM\_Lausunto\_Kemi\_Järpin osayleiskaavan muutos\_vireille tulo\_07072022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Järpin OYK\_valmisteluaineisto\_02122022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kaivokatu 15\_poikkeamislupa-asia\_09032022  
TLM\_lausunto\_Kemi\_Karihaara\_Vanhan pääkonttorin hankesuunnitelma\_18052022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kauppakatu 26\_talo1\_rakennuslupa-asia\_18012022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kauppakatu 28\_talo2\_rakennuslupa-asia\_04022022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kauppakatu 30\_Jänkäjä\_25112022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kauppakatu 30\_poikkeamislupa-asia\_27102022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Keskuspuistokatu 1\_ent Kemin osuuskaupan  
väriyysuunnitelma\_03052022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kirkkopuistokatu 13-Kaivokatu 15\_rakennuslupa-asia\_päivitetty  
suunnitelmat\_17062022  
TLM\_Lausunto\_KEMI\_Kirkkopuistokatu 13-Kaivokatu 15\_rakentamislupa-asia\_07062022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Kulttuurikeskuksen purkamislupa-asia\_24102022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Ouluntie 4-8\_05082022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Puoskarinkatu 5\_rakennuslupa-asia\_04022022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Sauvosaaren ak-muutos-kortteli 102\_vireilletulo\_07072022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Sauvosaaren pistetalojen akm\_valmisteluaineisto\_09122022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Siirtolapuutarhan ak\_valmisteluaineisto\_27072022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Sisäsataman huoltorakennuksen muutos- ja peruskorjaus\_17052022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Tervahalli\_purkamislupa-asia\_29112022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Uimahallin purkamislupa-asia\_04082022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Urheilupuiston akm-ehdotus\_24022022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluodon akm\_ehdotusaineisto\_02122022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluodon akm\_valmisteluaineisto\_01072022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluodon tuotantolaitos\_LAPELY-3854-2022\_03082022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluoto\_piipun ja hakekuljettimen purkamislupa-asia\_01072022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluoto\_Piponintie 5\_purkamislupa-asia\_16062022  
TLM\_Lausunto\_Kemi\_Veitsiluoto\_Piponintie 5-7\_purkamis- ja rakennuslupa-asia\_04082022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Hietakangas ja Hietakaula\_PSAVI-334-2022\_Kemin Ajotilaus  
Oy\_tarkastuslausunto  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Hietakangas\_Hietakaula\_Kemin Ajotilaus Oy\_05102022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Hietakaula\_JM-Construction Oy\_05102022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Keminsuuntie 274\_poikkeamislupa\_20102022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Kiimamaa\_Holstinharju\_Maa-aineslupa\_17032022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Koroiskyläntie 67\_poikkeamislupa\_18012022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Koroiskyläntie 236\_rakennuslupa-asia\_02092022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Kuusela\_Tuhkamaa\_Tuhkamaa\_Maa-aines- ja  
ympäristölupa\_07022022  
TLM\_Lausunto\_KEMINMAA\_Outokumpu\_Kemin kaivoksen laajentaminen\_03032022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Rantatie 26\_grillikota\_toimenpidelupa\_14062022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Rantatie 26\_jätekatoksen toimenpidelupa\_02062022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Rantatie 26\_jätekatoksen\_toimenpidelupa\_2laus\_14062022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Tuhkamaa\_Pasanen\_Ylijunes\_Ympäristölupa\_31052022

TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Tuhkamaa\_Pasanen\_Ylijunes\_Ympäristölupa\_tarkastus\_14062022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa\_Tuhkamaa\_Tuhkamaa\_Kuusela\_Kemin Ajotilaus  
Oy\_tarkastus\_14062022  
TLM\_Lausunto\_Keminmaa-Laurila-Tornio Itäinen\_Ratasuunnitelma\_16122022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Hannukainen\_kaivoslupa-asia\_KL20220001\_31082022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Kirkonkylän akm\_korttelit 14 ja 14a sekä VL, VU ja LP -  
alueita\_kaavaehdotus\_19052022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Pello\_Ylitornio\_Tornio\_TLS Verkko Oy\_08042022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Ylläsjärven ak-laajennus\_273-402-3-75-M602\_vireille tulo\_21122022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompola\_ak-laajennus\_Riemuliiterin alue\_valmisteluvaihe\_05072022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompola\_ak-laajennus\_tila 273-402-1-192\_kaavaehdotus\_05042022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompolan ak-laajennus\_Riemuliiteri\_vireilletulo\_04032022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompolan ak-laajennus\_Röyhkämukanmaa  
III\_valmisteluaineisto\_05072022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompolan ak-muutos ja  
laajennus\_Liiterintie\_kaavaehdotus\_19122022  
TLM\_Lausunto\_Kolari\_Äkäslompolan ak-muutos\_Maahisentie\_vireilletulo\_09062022  
TLM\_Lausunto\_Muonio\_Kemiläisenvaaran ja Törmänrakan ranta-ak\_ehdotus\_05012022  
TLM\_Lausunto\_Muonio\_Kukaslompolan akm ja laajennus\_valmisteluvaihe\_31032022 (2)  
TLM\_Lausunto\_Muonio\_Kuntakeskustan osayleiskaava\_valmisteluaineisto\_03082022  
TLM\_Lausunto\_Muonio\_Käkinivan ranta-akm ja laajennus\_valmisteluvaihe\_26072022  
TLM\_lausunto\_Muonio\_Pallaksen luontokeskuksen korjaus- ja muutostyöt\_02052022  
TLM\_lausunto\_MUONIO\_Pallaksen luontokeskuksen purkamislupa-asia\_16112022  
TLM\_Lausunto\_MUONIO\_Torassiepintie 271\_Vanha Kotakorva\_aurinkopaneelit\_12072022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Palovaaran tuulivoimahanke\_Poikkeamislupa\_Tuulivoimala 12\_21122022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Palovaaran tuulivoimapuisto ja sähkönsiirto\_jatkosuunnittelu\_13072022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Palovaaran tuulivoimapuisto ja sähkönsiirto\_jatkosuunnittelu\_26092022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Palovaaran tuulivoimapuisto ja sähkönsiirto\_YVA-harkinta\_01042022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Ritavaaran asemakaava\_valmistelu\_14012022  
TLM\_lausunto\_Pello\_Ritavaaran asemakaavan ehdotus\_19042022  
TLM\_Lausunto\_Pello\_Turtola\_TLS Verkko Oy\_29122022  
TLM\_Lausunto\_Ruotsi\_Messaure-Tornionjoki 400 kV voimajohto\_YVA-selostus\_20052022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Leilisuon tuulivoima\_OYK\_OAS ja YVA-suunnitelma\_21012022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Leuannokan ak-valmistelu\_06052022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Lyypäkin tuulivoimapuisto\_OYK\_vireille tulo ja OAS\_10062022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Lyypäkin tuulivoimapuisto\_YVA-suunnitelma\_10062022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Maksniemen Pihatien akm\_ehdotusvaihe\_24112022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Paanuniemen ranta-ak\_vireilletulo\_10022021  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Ratasuunnitelma\_Tasoristeysturvallisuuden parantaminen\_21122022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Saunakumpu\_Fingrid Oyj\_04052022  
TLM\_Lausunto\_Simo\_Valtatien\_4\_rinnakkaistie välillä Palohovintie -  
Etappitie\_Tiesuunnitelma\_12072022  
TLM\_Lausunto\_Simo-Keminmaa\_Viitajärvi-Pyhänselkä 400kV  
voimajohtohakkuut\_Fingrid\_Karelwood\_21062022

TLM\_Lausunto\_Tervola\_Kauvonkangas\_Piennartiesuunnitelma\_Laania Oy\_14102022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Kotiseutumuseon opasteet\_29042022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Kulmala\_malminetsintälupa\_ML20190051\_06032022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Kuoringin tuulivoimaosayleiskaava\_OAS\_13122022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Kuusi\_malminetsintälupa\_ML20210111\_06032022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Lintupirtti\_malminetsintälupa\_ML20210112\_06032022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Salaneuvos\_malminetsintälupa\_ML20210128\_03062022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Suhangon kaivoshankkeen purkupuutki\_YVA-selostus\_31102022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Tornio\_Valkiavaaran tuulivoimahanke\_YVA-arviointiohjelma\_19042022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Valkiavaaran OYK\_vireilletulo ja oas\_08042022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Vitsakankaan tuulivoimahanke ja sähkönsiirto\_YVA-suunnitelma\_25112022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Vähäjoki\_malminetsintälupa\_ML20210089\_03062022  
TLM\_Lausunto\_Tervola\_Äijänkumpu\_Malminetsintätyö\_27042022  
TLM\_Lausunto\_Tervola-Tornio\_Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanke ja sähkönsiirto\_YVA-suunnitelma\_13122022  
TLM\_Lausunto\_Tornio Itäinen - Valtakunnan raja\_Ratasuunnitelma\_10062022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Ala-Kaakamo\_TLS Verkko Oy\_06102022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Antinsaarentie 20\_rakennuslupa-asia\_28102022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Hellälän kortteli 4002 akm\_vireilletulo\_27102022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Istonkuja 4\_vesikatteen uusiminen\_02052022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Jokela\_maa-aineslupa\_Konepalvelu Ollila Oy\_14092022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Jokela\_maa-aineslupa\_Konepalvelu Ollila Oy\_jatkolausunto\_11102022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kauppakatu kaukolämpölinja\_Tornion Energia Oy\_02032022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kauppakatu kaukolämpölinja\_Tornion Energia Oy\_jatkolausunto\_15062022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kirkonmäen kortteli 28 akm\_vireilletulo\_20102022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kiviranta\_Sheikki\_asemakaavaehdotus\_01092022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kiviranta\_Sheikki\_asemakaavaehdotus\_II\_07112022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Korpikylä\_Pahtavaara\_Morenia Oy\_tarkastuslausunto\_14062022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kukkolankoski\_Kalapuohin hankesuunnitelma\_17052022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Kyöstäjä\_Peab Industri Oy\_18112022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Martimon tuulivoimapuisto\_OYK-OAS\_YVA\_21062022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Muuntamokatu 5\_oikaisuvaatimus\_01112022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Näätsaarentie 2\_Holma\_kuistin uusiminen\_04082022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Opistontie 10\_rakennuslupa-asia\_31032022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Pahtavaara\_Morenia Oy\_08042022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Pukulmin saaren vesihuollon rakentaminen, Tornion Vesi Oy\_24012022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Röyttän meriväylän parantaminen\_YVA-harkinta\_30112022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Saarenpäänkatu 28\_ikkunoiden ja ovien uusiminen\_14102022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Saarenpäänkatu 28\_ikkunoiden ja ovien uusiminen\_päivitetyt suunnitelmat\_13122022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Sairaalakatu 12\_Rakennus- ja purkamislupa-asia\_11052022  
TLM\_lausunto\_TORNIO\_Tarkantie 39\_aurinkopaneelien asennus\_02052022

TLM\_Lausunto\_Tornio\_Tornion Energia Oy\_Kaukolämpölinja\_2023\_02122022  
TLM\_Lausunto\_TORNIO\_Tornion Pihlajasaaren asemakaavaehdotus\_18022022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Torppi\_Muuntamokatu 5 eteläinen akm\_ehdotus\_08022022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Torppi\_Muuntamokatu 5\_Rakennuslupa\_17032022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Valkiavaaran OYK\_vireilletulo ja oas\_08042022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Vinsanmaan tuulivoimaosayleiskaava\_OAS\_13122022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Vojakkala\_Oravaisensaari\_851-424-7-23\_rakennuslupa-asia\_04112022  
TLM\_Lausunto\_Tornio\_Vojakkala\_Oravaisensaari\_851-424-7-23\_rantasaunan rakentaminen\_12052022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Aavasaksa-Kainuunkylä\_TLS Verkko Oy\_sähköverkon saneeraussuunnitelma\_28122022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Alkkulanraitin ak ja akm\_kaavaedotus\_16062022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Alkkulanraitin ak ja akm\_valmisteluvaihe\_31032022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Entisen Närkin koulun purkamislupa-asia\_19072022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Haapakosken sillan purkaminen\_PSAVI-5242-2022\_22122022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Illinkiharju-Saajoranta\_Kristojen Yhteismetsä Oy\_maa-aineslupa\_tarkastus\_11112022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Kultamaat\_Mawson Oy\_ML20150005\_malminetsintälupa\_07072022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Portimojärven ja Haapakosken säännöstelypatojen kalateiden rakentaminen\_PSAVI-4649-2022\_22122022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Rompas\_Mawson Oy\_ML20140060\_malminetsintälupa\_07072022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Rovaniemi\_Hirvimaa malminetsintälupa-asia\_ML20140033\_18012022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio\_Saajoranta\_maa-aineslupa\_Kristojen Yhteismetsä Oy\_06102022  
TLM\_Lausunto\_Ylitornio-Rovaniemi\_Rompas-Rajapalot\_PSAVI-11526-2021\_06102022

**Lausunnot metsänkätöilmoituksista (171 kpl)**